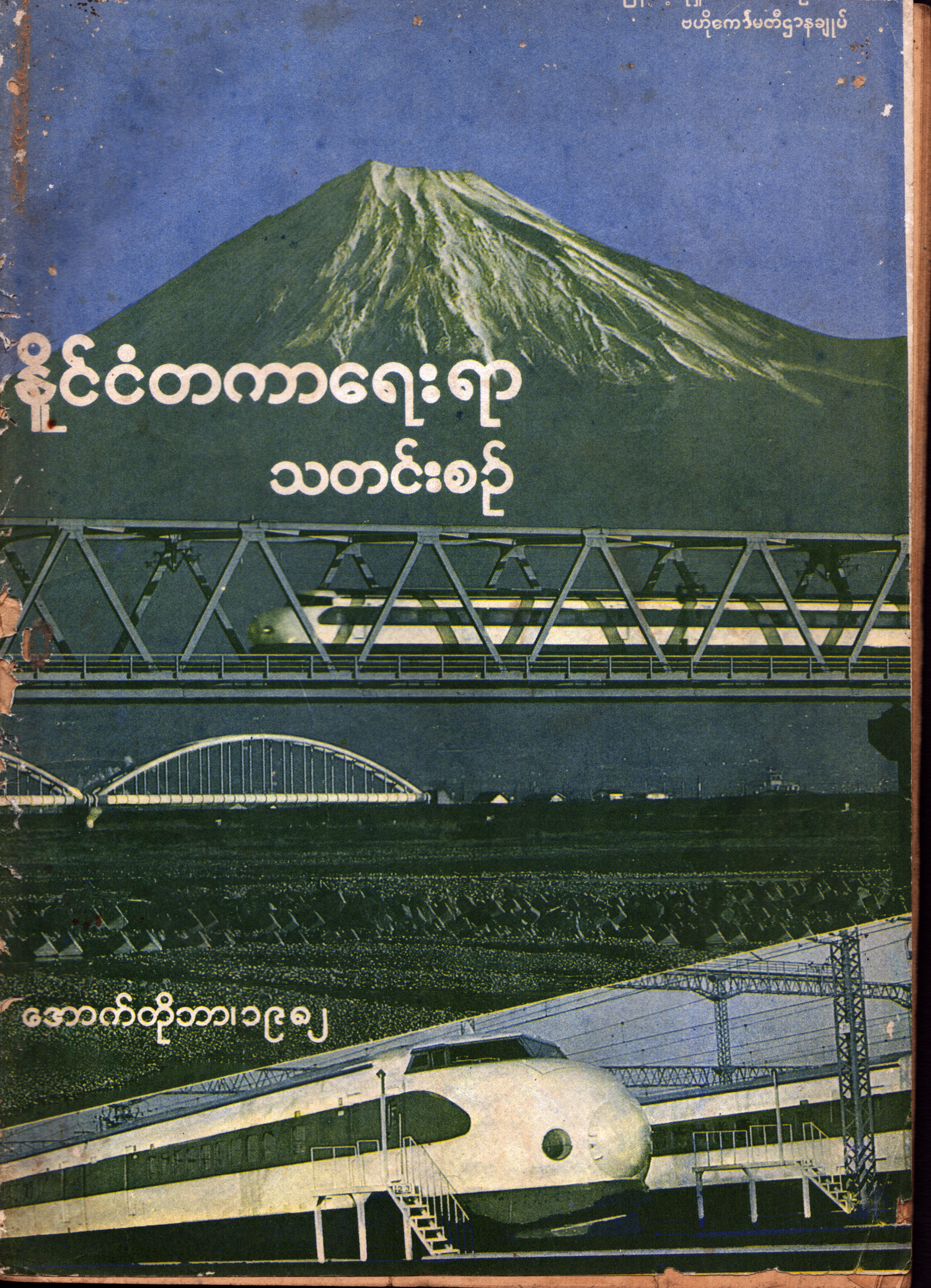

ပုဂံ : လာ
ဗဟိုကော်မတီဌာနချုပ်

နိုင်ငံတကာရေးရာ သတင်းစဉ်

အောက်တိုဘာ၊ ၁၉၈၂

ကမ်ပူးချားပြဿနာ

အင်ဒိုချိုင်းနားဒေသသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် နောက်ပိုင်းကာလတွင် ပြင်သစ်လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ရုန်းကန်လှုပ်ရှားခဲ့ရပြီးနောက် တဆက်တည်းပင် အင်အားကြီးနိုင်ငံများ၏ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှု၊ ဒေသတွင်း အင်အားစုများ မသင့်မတင့်ဖြစ်ကာ အားပြိုင်မှုတို့ကြောင့် ယနေ့ တိုင်အောင် ငြိမ်းချမ်းမှုကင်းမဲ့လျက် ရှိသည်။ ယခုအခါတွင် နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး မတည်ငြိမ်မှုသည် ကမ်ပူးချား နိုင်ငံကို ဗဟိုပြု၍ ဖြစ်ပွားလျက် ရှိသည်။

ကမ်ပူးချားနိုင်ငံရေး

ကမ်ပူးချားနိုင်ငံသည် ၁၈၆၃ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ် အစောင့်ရွှောက်ခံ နယ်မြေအဖြစ်သို့ ကျရောက်ခဲ့ရပြီး ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် လွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့သည်။

ကမ်ပူးချားနိုင်ငံတွင် မင်းသားကြီးသီဟာနုသည် အသက် ၁၈နှစ်အရွယ် ၁၉၄၁ခုနှစ်၌ ဘုရင်ဖြစ်လာခဲ့ပြီးနောက် ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ပါလီမန် လွှတ်တော် ထားရှိသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် ခမည်းတော်အားထိုးနန်း လွှဲပေးပြီး နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင် အဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းကာ ပေါ်လူလားဆီရှယ်လစ်ကွန်မြူနစ်တီ* ပါတီကို တည်ထောင်သည်။ ထိုပါတီသည် ၁၉၆၆ ခုနှစ် အထိ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ဆက်တိုက် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ခမည်းတော် ဘုရင်ကြီး နတ်ရွာဝံသောအခါ ပါလီမန်က သီဟာနုအား နိုင်ငံအကြီးအကဲအဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခဲ့သည်။

မင်းသားကြီးသီဟာနုအစိုးရသည် ကြားနေ နိုင်ငံခြားရေးဝါဒကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ၁၉၆၄ခုနှစ်မှစ၍ ကွန်မြူနစ် လိုလားသော ခမာနီ+ သောင်းကျန်းမှု ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ပြည့်လွန်နှစ်များ ကုန်ဆုံးခါနီးကာလတွင် ကမ်ပူးချား၏ အရွှေ့ဘက် အိမ်နီးချင်းဖြစ်သည့် တောင်ဗီယက်နမ်တွင် ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲသည် စစ်ရှိန်မြင့်လာခဲ့ရာ စစ်မီးသည် ကမ်ပူးချားသို့ ကူးစက်မည့် တကဲကဲ ရှိခဲ့သည်။ တောင်ဗီယက်နမ်

အစိုးရနှင့် အမေရိကန်အစိုးရက သီဟာနုသည် မြောက်ဗီယက်နမ်တပ်များအား ကမ်ပူးချားနယ်မြေကိုအသုံးပြုခွင့် ပေးထားသည်ဟု စွပ်စွဲနေသည့် ကြားတွင် သီဟာနုသည် တောင်ဗီယက်နမ်နှင့် အမေရိကန် တပ်များကို ကမ်ပူးချားနယ်မြေတွင်းသို့ မဝင်နိုင်အောင် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် သီဟာနုပြည်ပသို့ ခရီးထွက်နေစဉ် မာရှယ်လုံနိုးက အာဏာသိမ်းခဲ့သည်။ လုံနိုးသည် ကွန်မြူနစ်ဆန့်ကျင်ရေးသမားဖြစ်၍ ဗီယက်နမ်စစ်သည် ကမ်ပူးချားနိုင်ငံတွင်းသို့ ကျယ်ပြန့်လာခဲ့သည်။

အာဏာသိမ်းခံရပြီးနောက် သီဟာနုသည် တရုတ်အစိုးရ၏ အားပေးကူညီမှုဖြင့် ပီကင်းမြို့တွင် အဝေးရောက် အစိုးရ ဖွဲ့သည်။ ခမာနီ ကွန်မြူနစ်များက သီဟာနုကို ထောက်ခံသည်။ ဤတွင် သီဟာနု၏ အင်အားစုနှင့် ခမာနီအင်အားစုတို့ ပူးပေါင်းကာ ကမ္ဘောဒီးယား အမျိုးသား ညီညွတ်ရေးတပ်ဦးကို တည်ထောင်၍ လုံနိုးအစိုးရကိုတော်လှန်တိုက်ခိုက်ကြသည်။

၁၉၇၃ခုနှစ်တွင် သီဟာနု၏ အဝေးရောက်အစိုးရကို ကမ္ဘောဒီးယား၏ တရားဝင်အစိုးရအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုသည့်နိုင်ငံများတိုးပွားများပြားလာခဲ့သည်။

၁၉၇၃ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသည် ဗီယက်နမ်ငြိမ်းချမ်းရေးစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ဗီယက်နမ်မှအမေရိကန်တပ်များ ဆုတ်ခွာရပ်သိမ်းသွားသောအခါ အင်ဒိုချိုင်းနားဒေသတွင် ကွန်မြူနစ်

၁။ The Europe Year Book 1980, p.679

* Popular Socialist Community

+ Khmer Rouge

θ The National United Front of Cambodia(FUNC)

အင်အားစုများက အသားစီး ရလာခဲ့သည်။ ၁၉၇၅ ခုနှစ်ဧပြီလ ၁၇ရက်နေ့တွင် ကမ္ဘောဒီးယား အမျိုးသား ညီညွတ်ရေး တပ်ဦးသည် ဖန့်ပင် မြို့တော်ကို သိမ်းပိုက်မိကာ လုံနီးအစိုးရကို ဖြုတ်ချနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် သီဟာနုသည် နိုင်ငံအကြီးအကဲ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အာဏာရလာသည့် ကမ္ဘောဒီးယား အမျိုးသား ညီညွတ်ရေးတပ်ဦးသည် ၁၉၇၆ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေတရပ် ပြဋ္ဌာန်းပြီး တိုင်းပြည်ကို ဒီမိုကရက်တစ် ကမ်ပူးချားဟု အမည်ပေးကာ မတ်လတွင် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသည်။ ဧပြီလ ၄ရက်နေ့တွင် မင်းသားကြီး သီဟာနုသည် နိုင်ငံအကြီးအကဲအဖြစ်မှ အနားယူသည်။ သီဟာနု၏ အစိုးရကိုလည်း ဖျက်သိမ်းလိုက်သည်။ အစိုးရသစ်တွင် ခမာနီ အင်အားစုမှ ခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်သူ ခိယုဆန်ဖန်က သမ္မတဖြစ်လာပြီး ကမ္ဘောဒီးယား ကွန်မြူနစ်ပါတီ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ပိုလ်ပေါ့က ဝန်ကြီးချုပ် ဖြစ်လာသည်။

ကမ်ပူးချား-ဗီယက်နမ်ဆက်ဆံရေး^၁

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေ အရ ဒီမိုကရက်တစ် ကမ်ပူးချားနိုင်ငံသည် ဘက်မလိုက်ဝါဒကို ကျင့်သုံးသည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း ခမာနီအစိုးရသည် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုတိုး၍ ဆက်ဆံခဲ့ပြီး ထိုင်းနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့နှင့် ဆက်ဆံရေးမှာ ဆုတ်ယုတ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၇၇ခုနှစ် အကုန်ပိုင်းတွင် ထိုင်းနှင့်ဆက်ဆံရေးမှာ တိုးတက်လာခဲ့သော်လည်း ဗီယက်နမ်နှင့်ဆက်ဆံရေးမှာ ပိုမိုဆုတ်ယုတ်လာခဲ့သည်။ ခမာနီအစိုးရသည် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံမှ စစ်ရေး၊ စီးပွားရေး အကူအညီများ ရယူခဲ့သည်။ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံသည်လည်း ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဆက်ဆံရေး တိုးတက်ကာ ၁၉၇၈ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုဦးဆောင်သည့် အပြန်အလှန် စီးပွားရေးအကူအညီပေးရေးကောင်စီ* သို့ဝင်ရောက်ပြီး ထိုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ဆိုဗီယက်-ဗီယက်နမ် ချစ်ကြည်ရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး စာချုပ် ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။

အင်ဒိုချိုင်းနားဒေသ တခုလုံး ပြင်သစ် လက်အောက်၌ ကျရောက် နေခဲ့စဉ် ၁၉၃၀ပြည့်နှစ်တွင်

ဗီယက်နမ် အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဟိုချီမင်း ဦးဆောင်၍ အင်ဒိုချိုင်းနား ကွန်မြူနစ် ပါတီကို ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ထိုပါတီသည် ပြင်သစ် လက်အောက်မှလွတ်လပ်ရေးရပြီးလျှင် အင်ဒိုချိုင်းနား သုံးနိုင်ငံပါဝင်သည့် အင်ဒိုချိုင်းနား ပြည်ထောင်စုကြီးဖွဲ့စည်းရန် ရည်မှန်းချက်ရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် ၁၉၅၁ခုနှစ်တွင် အင်ဒိုချိုင်းနားနိုင်ငံများတွင် ကွန်မြူနစ်ပါတီများ သီးခြားပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ထို့နောက် ကမ္ဘောဒီးယား ကွန်မြူနစ် ပါတီသည် ဗီယက်နမ် အလုပ်သမားပါတီ (ကွန်မြူနစ် ပါတီ) ၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကို ကျေနပ်ခြင်းမရှိခဲ့ဟု ဆိုသည်။

၁၉၆၀ပြည့်လွန် နှစ်များတွင် ကမ္ဘောဒီးယား နိုင်ငံ အကြီးအကဲ မင်းသားကြီး သီဟာနု အစိုးရက ကွန်မြူနစ်များအား နှိမ်နင်းနေစဉ် ဗီယက်နမ် အစိုးရသည် သီဟာနု၏ အမေရိကန် ဆန့်ကျင်ရေးလမ်းစဉ်ကို ထောက်ခံသဖြင့် နှစ်နိုင်ငံကွန်မြူနစ်ပါတီချင်း ဆက်ဆံရေး တင်းမာခဲ့သည်။ ၁၉၆၇ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘောဒီးယား ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ဗီယက်နမ်အလုပ်သမားပါတီ၏ တားမြစ်ချက်ကို ငြင်းပယ်ကာ သီဟာနုအစိုးရကို လက်နက်စွဲကိုင် တော်လှန်ခဲ့သည်။

၁၉၇၀ပြည့်နှစ်တွင် သီဟာနုအစိုးရ ပြုတ်ကျပြီး လုံနီးအစိုးရ တက်လာသောအခါ ကမ္ဘောဒီးယား ကွန်မြူနစ်များသည် ဗီယက်နမ် ကွန်မြူနစ်များနှင့် ပူးပေါင်း၍ လုံနီးအစိုးရ၊ တောင်ဗီယက်နမ် အစိုးရနှင့် အမေရိကန် တပ်များကို တိုက်ခိုက် ခဲ့ကြသော်လည်း ပါတီတွင်း သဘောကွဲလွဲမှုများ ပပျောက်သွားခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ၁၉၇၃ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘောဒီးယားကွန်မြူနစ် ပါတီတွင်း၌ ပိုလ်ပေါ့ ဦးဆောင်သည့် အုပ်စုသည် ဗီယက်နမ် လိုလားသော အုပ်စုကို နှိမ်နင်းဖယ်ရှားခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

အင်ဒိုချိုင်းနား စစ်ပြီးဆုံး၍ ကမ္ဘောဒီးယား ကွန်မြူနစ်ပါတီအာဏာရလာပြီးနောက် ၁၉၇၅ခုနှစ် မေလတွင် နှစ်နိုင်ငံ နယ်စပ်၌ ပစ်ခတ် တိုက်ခိုက်မှုများ ရှိလာခဲ့သည်။ ထိုနှစ်ဇွန်လနှင့် ဩဂုတ်လများတွင် နှစ်နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာ၌ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံက နှစ်နိုင်ငံ ဆက်ဆံရေးကို အထူးဆက်ဆံရေးအဆင့်အထိ တိုးမြှင့်ရန် အဆိုပြု

၁။ The Europe Year Book, 1980, p.679.
၂။ Current History, December 1978, pp.194-196

* Council for Mutual Economic Assistance(CMEA)

သည်ကို ကမ်ပူးချားနိုင်ငံက ပယ်ချခဲ့သည်။ ထို့နောက် ကမ်ပူးချားသည် တရုတ်ပြည်နှင့် ဆက်ဆံရေး တိုးမြှင့်ခဲ့သကဲ့သို့ ဗီယက်နမ်ကလည်း ဆိုဗီယက်နှင့် ဆက်ဆံရေးကို တိုးမြှင့်ခဲ့သည်။

၁၉၇၆ ခုနှစ် မေလတွင် နယ်စပ်ပြဿနာ ဆွေးနွေးရာတွင်လည်း နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီမှု မရပဲ ရှိနေခဲ့စဉ် ထိုနှစ်စက်တင်ဘာလတွင် ပိုလ်ပေါ့အစိုးရအား အာဏာသိမ်းရန် ကြံစည်မှုတရပ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ ထိုကြံစည်မှုတွင် ဗီယက်နမ်လက်ချက်မကင်းဟု ကမ်ပူးချားနိုင်ငံက စွပ်စွဲပြီး စစ်တပ်နှင့် ပါတီတွင်းရှိ ဗီယက်နမ် လိုလားသူများဟု ယူဆရသူအားလုံးကို ပိုလ်ပေါ့အုပ်စုက နှိပ်ကွပ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် နှစ်နိုင်ငံနယ်စပ်တွင် ၁၉၇၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှစ၍ တိုက်ပွဲများ မကြာမကြာ ဖြစ်ပွားလာခဲ့ကာ နိုဝင်ဘာလတွင် ဗီယက်နမ်တပ်များသည် ကမ်ပူးချားနိုင်ငံတွင်းသို့ ၃၅ မိုင်အထိ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ဒီဇင်ဘာလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ကမ်ပူးချားနိုင်ငံသည် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံနှင့် သံတမန်အဆက်အသွယ် ဖြတ်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ဗီယက်နမ်တပ်များ ပြန်လည်ဆုတ်ခွာသွားပြီး ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ဗီယက်နမ်အစိုးရက နှစ်နိုင်ငံညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရန် အဆိုပြုသည်ကို ကမ်ပူးချားနိုင်ငံက ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၇၈ ခုနှစ် တနှစ်လုံး နယ်စပ်တွင် တိုက်ပွဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

ဗီယက်နမ်တပ်များ ဝင်ရောက်ခြင်း^၂

နယ်စပ်တိုက်ပွဲများ ပြင်းထန်လာစဉ် ကမ်ပူးချားမှ ဗီယက်နမ် လိုလားသည့် အင်အားစုများသည် ၁၉၇၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် ကမ်ပူးချား ကယ်တင်ရေး အမျိုးသား ညီညွတ်ရေးတပ်ဦး* ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုသူပုန်များသည် ပိုလ်ပေါ့၏ နှိပ်ကွပ်မှုများကို ရှောင်တိမ်းရန် ဗီယက်နမ်သို့ ထွက်ပြေး ခိုလှုံသွားခဲ့သူများ ဖြစ်သည်။ ထိုတပ်ဦး၏ ခေါင်းဆောင်မှာ ခမာနီ စစ်တပ်တွင် နိုင်ငံရေးမှူးအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သူ ဟင်ဆမ်ရင်ဆိုသူ ဖြစ်သည်။

ထိုတပ်ဦးသည် ဗီယက်နမ်တပ်များနှင့် ပူးပေါင်းကာ ၁၉၇၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ပိုလ်ပေါ့ အစိုးရကို ထိုးစစ်ဆင်ရာ ၁၉၇၉ ခုနှစ် ဇန်န

၁။ Keesing's Contemporary Archives, 1979, pp.29613
x Kampuchean National United Front for National Salvation

ဝါရီလ ၇ ရက်နေ့တွင် ဖန့်ပင်မြို့တော်ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ ထိုးစစ်တွင် ဗီယက်နမ်တပ်မ ၁၂ ခုပါဝင်ခဲ့သည်။ ခမာနီအစိုးရ ပြုတ်ကျသွားပြီးနောက်ပိုင်းတွင်လည်း ဗီယက်နမ်စစ်သည် နှစ်သိန်းခန့်သည် ကမ်ပူးချားတွင် တပ်စွဲနေခဲ့သည်။

နိုင်ငံတကာဂယက်ရိုက်မှုများ*

ပိုလ်ပေါ့အစိုးရသည် ဗီယက်နမ်တပ်များ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို ကုလသမဂ္ဂသို့တိုင်ကြားသည်။ ယင်း၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် မင်းသားကြီး သီဟာနုကို ဇန်နဝါရီလ ၆ ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂသို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ အာဆီယံ နိုင်ငံများကလည်း ဇန်နဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့နှင့် ၁၃ ရက်နေ့များတွင် အစည်းအဝေးကျင်းပကာ ကမ်ပူးချားနိုင်ငံအား လက်နက်ဖြင့် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုကို ဝမ်းနည်းကြောင်း၊ ကမ်ပူးချားပြည်သူများ၏ အနာဂတ်ကို ကမ်ပူးချားပြည်သူများကသာ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း၊ ကမ်ပူးချား နယ်မြေမှ နိုင်ငံခြားတပ်များချက်ချင်းနှင့် လုံးဝရုပ်သိမ်းပေးရန် တောင်းဆိုကြောင်း ကြေငြာခဲ့သည်။ ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီသည် ဇန်နဝါရီလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် အစည်းအဝေးကျင်းပပြီး ပိုလ်ပေါ့အစိုးရအား ဆက်လက်အသိအမှတ်ပြုရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများနှင့် ဘက်မလိုက်နိုင်ငံများက ကမ်ပူးချားမှ နိုင်ငံခြားတပ်များ ရုပ်သိမ်းပေးရန် တောင်းဆိုသည့် အဆိုပြုချက်မှာ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုက သဘောမတူ၍ ပယ်ချခဲ့ခဲ့သည်။

ထိုအရေးအခင်းဖြစ်ပေါ်လာချိန်တွင် အမေရိကန် အစိုးရက အမေရိကန်-ဗီယက်နမ် ပုံမှန် ဆက်ဆံရေး ထူထောင်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများ ရပ်ဆိုင်းလိုက်သည်။ ဂျပန်၊ ဒင်းမတ်နှင့် ဩစတြေးလျတို့ကလည်း ဗီယက်နမ်နိုင်ငံသို့ စီးပွားရေး အကူအညီပေးမှုများကို ရပ်စဲလိုက်သည်။ ရုရှမေးနီးယား၊ ကိုရီးယားပြည်သူ့ ဒီမိုကရက်တစ် သမ္မတနိုင်ငံနှင့် ယူဂိုဆလားဗီးယားက ဗီယက်နမ်၏ စွက်ဖက်မှုကို ရှုတ်ချကြသည်။ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် တိန်ရှောင်ဖန်က ဗီယက်နမ်နိုင်ငံကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် သင်ခန်းစာပေးရမည်ဟု ပြောကြားပြီးနောက် ၁၉၇၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် တရုတ်တပ်များသည်

* အကျယ်ကို ၁၉၈၀ပြည့်နှစ် ဇန်နဝါရီလထုတ် နိုင်ငံတကာရေးရာ သတင်းစဉ်ပါ “ကမ်ပူးချားပြဿနာ” ဆောင်းပါးတွင် ဖတ်ရှုပါရန်

တရုတ်-ဗီယက်နမ်နယ်စပ်ကို ကျော်ဖြတ်၍ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ရာ တရုတ်-ဗီယက်နမ် တိုက်ပွဲကြီးများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ တရုတ်အစိုးရကဗီယက်နမ်တပ်များ သည် ခြောက်လအတွင်း တရုတ်ပြည်အား အကြိမ် ပေါင်း ၇၀၀ ကျော်မျှ လက်နက်ကိုင် ရန်စူးစူး၍ တရုတ်တပ်များက တန်ပြန် တိုက်ခိုက်ခြင်း ဖြစ် ကြောင်း ကြေငြာသည်။

ဗီယက်နမ် ကျောထောက်နောက်ခံဖြင့် တက်လာ သော ကမ်ပူးချားမှ ဟင်ဆမ်ရင် အစိုးရသစ်ကို ဗီ ယက်နမ်၊ လော၊ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၊ ပိုလန်၊ ဟန်ဂေရီ၊ ဂျာမနီဒီမိုကရက်တစ် သမ္မတနိုင်ငံ၊ ဘူလ် ဂေးရီးယား၊ ချက်ကိုသလိုဗက်ကီးယား၊ ကျူးဘား၊ အာဖဂန်နစ္စတန်၊ မွန်ဂိုလီးယား၊ အီသီယိုးပီးယား၊ အင်ဂိုလာ၊ မိုဇမ်ဘစ်၊ ကွန်ဂိုနှင့် လစ်ဗျားစသည့် နိုင်ငံတို့က အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြသည်။

ဟင်ဆမ်ရင်အစိုးရ

ကမ်ပူးချားကယ်တင်ရေး အမျိုးသားညီညွတ်ရေး တပ်ဦးသည် ဖန်ဒပ်မြို့တော်ကို သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ၁၉၇၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၈ ရက်နေ့တွင် တော်လှန် ရေးကောင်စီကို ဖွဲ့စည်းပြီး ဇန်နဝါရီလ ၁၀ ရက်နေ့ တွင် ကမ်ပူးချားပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံထူထောင်ကြောင်း ကြေငြာသည်။ နိုင်ငံသမ္မတအဖြစ် ဟင်ဆမ်ရင်က ဆောင်ရွက်သည်။ ဗီယက်နမ်ဝန်ကြီးချုပ် ဖန်ဗန် ဒေါင်းသည် ဖန်ဒပ်သို့သွားရောက်ကာ ၁၉၇၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ၂၅ နှစ် သက်တမ်း ရှိသော ဗီယက်နမ်-ကမ်ပူးချား ချစ်ကြည်ရေးနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးစာချုပ် ချုပ်ဆိုသည်။

ကမ်ပူးချားပြည်သူများ

နိုင်ငံရေး စစ်ရေး မတည်ငြိမ်မှုများကြောင့် ကမ် ပူးချားပြည်သူများ၏ အဓိကလုပ်ငန်းဖြစ်သည့် လယ် ယာစိုက်ပျိုးရေးမှာ များစွာထိခိုက်နစ်နာခဲ့ရပြီး စား နပ်ရိက္ခာမလုံလောက်မှု၊ အငတ်ဘေး ဆိုက်မှုများပင် ကြုံခဲ့ရသည်။ ၁၉၇၉ ခုနှစ် စိုက်ပျိုးရေး ရာသီတွင် စိုက်ပျိုးမြေရေယာ၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာ စိုက်ပျိုး နိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။

၁၉၇၅ ခုနှစ် လူဦးရေ ရှစ်သန်းခန့်ရှိခဲ့သော ကမ် ပူးချားနိုင်ငံတွင် စစ်ဘေးဒဏ်သင့်ခြင်း၊ နှိပ်ကွပ် သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ရောဂါကပ်ဆိုက်ခြင်းနှင့် ဇစ်မွတ် ခေါင်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် လူဦးရေထက်ဝက်ခန့်သာ ကျန်တော့သည်ဟု ဆိုသည်။ လူဦးရေ သုံးသိန်းခန့် မှာလည်း ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ယင်း ထိုင်၊နိုင်ငံတွင် ဒုက္ခသည်များ ဖြစ်နေခဲ့သည်။ အဆိုပါ ဒုက္ခသည် များကို ကုလသမဂ္ဂနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ အလှူရှင် နိုင်ငံများက ကျေးဇူး စောင့်ရှောက်ထား ရသည်။

ကမ်ပူးချားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့များ

ခမာနီတပ်များသည် ဗီယက်နမ်တပ်များကို ခုခံ တိုက်ခိုက်ယင်း ခမာနီခေါင်းဆောင်များက ကိုရိုး ယားဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ ပြုယမ်းမှုတို့ နေထိုင် လျက်ရှိသည့်မင်းသားကြီးသီဟာနုအား ခမာနီအစိုးရ အဖွဲ့တွင် သမ္မတရာထူးကိုလက်ခံရန် ဖိတ်ခေါ်သည်။ သီဟာနုက ငြင်းပယ်ခဲ့ပြီး ၁၉၇၉ ခုနှစ် အောက်တို ဘာလတွင် ခမာအမျိုးသား ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်း^၁ ဖွဲ့ စည်းကြောင်း ကြေငြာသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းသည် ခမာနီများနှင့်ဟင်ဆမ်ရင် အစိုးရကို ထောက်ခံသူများ မပါဝင်စေပဲ ကမ်ပူးချားနိုင်ငံ၌ ယာယီ အစိုးရတရပ် ဖွဲ့စည်းရန် ကြိုးပမ်းမည် ဖြစ်ကြောင်း သီဟာနုက ပြောကြားခဲ့သည်။

သီဟာနု၏ ယခင် အစိုးရအဖွဲ့များတွင် အကြိမ် များစွာ ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ဆွန် ဆန်ကလည်း ၁၉၇၉ ခုနှစ် မတ်လတွင် ခမာ ပြည်သူ့ အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်ဦး * ကို ပြင်သစ် နိုင်ငံ၌ ဖွဲ့စည်းပြီး အဖွဲ့အစည်းထူထောင်သည့် အခမ်း အနားကို ကမ်ပူးချားနိုင်ငံ တောတွင်း တနေရာ၌ အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုတပ်ဦးတွင် သီးခြား တော်လှန်ရေးအုပ်စု ၄၀ ခု၊ ခြောက်ခုခန့် ပါဝင်သည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းအပြင် အင် အား ၃၀၀၀ ခန့် ရှိမည့် ခမာဆာရီခေါ် လွတ် လပ်သော ခမာများ အင်အားစု၊ အင်အား ၁၀၀၀ ခန့် ရှိသည့် ကမ်ပူးချား လွတ်မြောက်ရေး အမျိုးသား လှုပ်ရှားမှု အင်အားစုနှင့် ဆာရီကာ အမျိုးသား လွတ်

၁။ Keesing's Contemporary Archives, 1979.
၂။ The Eurapa Year Book 1980, p.680
၃။ Time (USA), 12.11.79, p.10

၅ Confederation of Khmer Nationalists
၄။ Time(USA), 22.11.79, p.16.
* Khmar People's National Liberation Front

မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှု စသည့် အင်အားစုများလည်း ရှိသည်။

ကုလသမဂ္ဂဆိုင်ရာ

ကမ်ပူးချားကိုယ်စားလှယ်ပြဿနာ

ဒီမိုကရက်တစ် ကမ်ပူးချားအစိုးရ (ခမာနီ) နှင့် ကမ်ပူးချားပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံ အစိုးရတို့သည် ကုလ သမဂ္ဂတွင် ကမ်ပူးချား ကိုယ်စားပြုရေးအတွက် ယှဉ် ပြိုင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၇၉ ခုနှစ် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ ညီလာခံတွင် အဆိုပါပြဿနာကို မဲခွဲဆုံးဖြတ်ရာ ဒီမို ကရက်တစ် ကမ်ပူးချားကို ထောက်ခံသူ ၇၁ မဲ၊ ကမ်ပူးချား ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံကို ထောက်ခံသူ ၃၅ မဲ ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေ ညီလာခံတွင် မဲခွဲပြန်ရာ ဒီမိုကရက်တစ် ကမ်ပူးချားကို ထောက်ခံသူ ၇၄ မဲ၊ ကမ်ပူးချား ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံကို ထောက် ခံသူ ၃၅ မဲ ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ် အထွေထွေ ညီလာခံတွင် မဲခွဲရာ၌ ဒီမိုကရက်တစ် ကမ်ပူးချားကို ထောက်ခံသူ ၇၇ မဲ၊ ကမ်ပူးချား ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံ ကို ထောက်ခံသူ ၃၇ မဲ ရှိခဲ့သည်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံ မကျင်းပမီရက်ပိုင်းတွင် ကမ်ပူးချား ပြည်သူ့ သမ္မတ နိုင်ငံအစိုးရက ၁၉၈၁ ခုနှစ် နှစ်ဦးပိုင်းတွင် ကမ်ပူး ချား အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပမည် ဖြစ် ကြောင်း ကြေငြာပြီး ၁၉၈၁ ခုနှစ် မေလတွင်အထွေ ထွေ ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၉၈၁ ခုနှစ် အထွေထွေညီလာခံက ကမ်ပူးချားနိုင်ငံ တွင်းမှ နိုင်ငံခြားတပ်များ ရုပ်သိမ်းပေးရေးနှင့် ကုလ သမဂ္ဂ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် လွတ်လပ်သော ရွေးကောက်ပွဲ များ ကျင်းပရေး အဆိုကို ထိုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် အတည်ပြု ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

အထွေထွေညီလာခံ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ကမ်ပူးချား ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံအစိုးရက မိမိတို့သည် ထိုဆုံးဖြတ် ချက်ကို လက်မခံနိုင်ကြောင်း၊ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်သည် ကမ်ပူးချား၏ စစ်မှန်သော အခြေအနေကို ဥပေက္ခာ ပြုထားကြောင်း၊ ကမ်ပူးချားတွင် မတည်ငြိမ်မှုဆိုသည် မရှိကြောင်း၊ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်သည် လွတ်လပ်၍ အချုပ် အခြာအာဏာပိုင်သော ကမ်ပူးချားနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်း

၁။ Asian Security, 1981, p.112.
၂။ Asian Survey, 1981, p.95

ရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ကြေငြာ ခဲ့သည်။ +

အာဆီယံနှင့် အင်ဒိုချိုင်းနား

ထိုင်း-ကမ်ပူးချား နယ်စပ်ဒေသတွင် ထိုင်းအစိုးရ သည် ကမ်ပူးချားဒုက္ခသည်များ ပြဿနာကို ကိုင်တွယ် နေရာစဉ် ကမ်ပူးချားနိုင်ငံတွင်း၌ ခမာနီတပ်များနှင့် ဗီယက်နမ်တပ်များသည် အခါအားလျော်စွာ တိုက်ပွဲ များ ဖြစ်ပွားနေခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် ဇွန်လတွင် ထိုင်းအစိုးရက ဒုက္ခသည်များ နေရပ်ပြန်ရေး အစီ အစဉ်တရပ်ကို ဆောင်ရွက်ပြီး ဒုက္ခသည်အမျိုးသား ၃၀၀၀ မှ ၄၀၀၀ အထိကို ကမ်ပူးချားနယ်မြေသို့ ပြန်ပို့ခဲ့သည်။ ကမ်ပူးချား ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံအစိုးရ က အဆိုပါ ဆောင်ရွက်ချက်သည် ပိုလ်ပေါ့၏ ခမာနီ တပ်များအနေနှင့် ကမ်ပူးချား ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံကို အနှောင့်အယှက်ပြုနိုင်စေသည့် အစီအစဉ် ဖြစ်သည်ဟု ဝေဖန်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဗီယက်နမ်တပ် အချို့သည် ကမ်ပူးချား-ထိုင်း နယ်စပ်ကို ဖြတ်ကျော်၍ ဒုက္ခသည် စခန်းအချို့ကို တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။

ထို့နောက် ဇူလိုင်လတွင် အင်ဒိုချိုင်းနား သုံးနိုင်ငံ မှ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးကို လော နိုင်ငံ ဗီယင်ရှင်းမြို့တွင် ကျင်းပပြီး အချက် လေးချက် ပါသော အဆိုပြုချက်တရပ်ကို ၁၈ ရက်နေ့တွင် ထုတ် ပြန်ကြေငြာသည်။ ပါဝင်သည့်အချက်များမှာ-

- (က) နယ်စပ်ဒေသတွင် စစ်မဲ့ဇာတိရပ် ထူထောင် ရန်နှင့် ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် လုံခြုံမှုကို အာမခံ သည့် သဘောတူညီချက်တရပ် အကောင် အထည်ဖော်ရေးအတွက် ပူးတွဲကော်မရှင် တရပ် ဖွဲ့စည်းရန်၊
- (ခ) ဒုက္ခသည်များ ပြဿနာ အဖြေရှာရေး အတွက် ကမ်ပူးချား-ထိုင်း ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ထိုင်းတွင် ရှိနေသော ဒုက္ခသည်များ နေရပ်ပြန်ရေးကိစ္စအတွက် ဖြေရှင်းချက်တရပ်ကို စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန်၊
- (ဂ) ကမ်ပူးချား၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် အချုပ် အခြာ အာဏာပိုင်မှုကို လေးစားရေး အခြေခံဖြင့် ကမ်ပူးချားနှင့် နိုင်ငံတကာ

+ အကျယ်ကို ၁၉၈၂ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် နိုင်ငံတကာ ရေးရာသတင်းစဉ် ပါ "၃၆ကြိမ်မြောက် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ ညီလာခံ" ဆောင်းပါးတွင် ဖတ်ရှုပါရန်

လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများ အထိရောက်ဆုံးဖြစ်စေရေးအတွက် ဆွေးနွေးရန်နှင့်

(ဆ) ကမ်းပူးချားနှင့် ထိုင်းမှအစိုးရများ အချင်းချင်းဖြစ်စေ အစိုးရအဖွဲ့အစည်း မဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများအချင်းချင်း ဖြစ်စေ နှစ်နိုင်ငံနှင့် ပတ်သက်သည့် ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်အလို့ငှာ တိုက်ရိုက်စေ့စပ် ဆွေးနွေးရန်

တို့ ဖြစ်သည်။ ထိုအဆိုပြုချက်ကို ထိုင်း နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဆစ်တိဆာဝက်ဆီလာက ဟင်ဆမ်ရင်အစိုးရနှင့် ထိုင်းအစိုးရတို့ ဆွေးနွေးလာစေရန် နိုင်ငံရေးလှည့်ဖြားမှုအဖြစ် ပယ်ချခဲ့သည်။^၁

အာဆီယံအဖွဲ့က ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် တန်ပြန် အဆိုပြုချက်တရပ် တင်ပြခဲ့ရာ ထိုအဆိုပြုချက်မှာ ကုလသမဂ္ဂ ကြီးကြပ်ရေး အဖွဲ့တဖွဲ့ကို ထိုင်းနယ်စပ်တွင် ထားရှိပြီး ကုလသမဂ္ဂကြီးကြပ်မှုဖြင့် စစ်မဲ့ဇုန်တခုကို ကမ်းပူးချားနယ်မြေတွင် ထူထောင်ရန် ဖြစ်သည်။ ဩဂုတ်လ ၃ ရက်နေ့တွင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ငယ်ကိုသက်က ထိုအဆိုပြုချက်သည် ထိုင်းလုံခြုံရေးအတွက်သာ အကျိုးရှိနိုင်ပြီး ကမ်းပူးချားအတွက် အကျိုးရှိမည် မဟုတ်ဟု ပယ်ချခဲ့သည်။^၂

ညွှန်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့စည်းရေး

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လတွင် မင်းသားကြီး သီဟာနုသည် ခမာနီများ၊ သီဟာနု လိုလားသူများနှင့် ကြားနေအုပ်စုများ ပါဝင်ပြီး မိမိ ဦးဆောင်သည့် ညွှန်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့စည်းရေး သဘောထားတရပ်ကို ပီကင်းမြို့တွင် ထုတ်ဖော်ကြေငြာသည်။ အာဆီယံအဖွဲ့က ကမ်းပူးချား အမျိုးသားရေး ဝါဒီများ ပါဝင်သည့် အစိုးရတရပ် ထူထောင်ရေးကို ထောက်ခံကြောင်း ဩဂုတ်လကုန်ပိုင်းတွင် ကြေငြာသည်။^၃ ထိုအချိန်တွင် ခမာနီအစိုးရတွင် ပိုလ်ပေါ့သည် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှ ဖယ်ပေးပြီး ခိယူဆန်ဖန် ဝန်ကြီးချုပ် ဖြစ်နေသည်။ သို့ရာတွင် ပိုလ်ပေါ့သည် ကွန်မြူနစ်ပါတီ အတွင်းရေးမှူးချုပ် အဖြစ် ဆက်လက် တည်ရှိနေခဲ့သည်။ ခိယူဆန်ဖန်က သတင်းစာ ရှင်းလင်းပွဲတရပ်

တွင် ခမာနီတို့၏ မှားယွင်းခဲ့သော လုပ်ရပ်များကို ဝန်ခံပြောကြားပြီး ကွန်မြူနစ်ဝါဒသည် နိဂုံးချုပ်သွားပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ကွန်မြူနစ်ဝါဒကို ပယ်ချရေးသည် ဗီယက်နမ်ဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲတွင် ပါဝင်သည့် ကမ်းပူးချား အမျိုးသားအားလုံး ပေါင်းစည်းရေးအတွက် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်း ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဆွန်ဆန် ဦးဆောင်သည့် ခမာပြည်သူ့အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်ဦးက ခမာနီများနှင့် မပူးပေါင်းနိုင်ဟု ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။^၄

နောက်ပိုင်းတွင် အာဆီယံအဖွဲ့နှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ စသည့် နိုင်ငံများ၏ ထောက်ခံ အားပေးမှုဖြင့် သီဟာနု၊ ဆွန်ဆန်နှင့် ခိယူဆန်ဖန်တို့သည် ဆက်လက် ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

ဗီယက်နမ်တပ်များ ရုပ်သိမ်းရေး

ကမ်းပူးချားတွင် တပ်စုနေသည့် ဗီယက်နမ် တပ်သား နှစ်သိန်းခန့် ရုပ်သိမ်းရေးကို ကုလသမဂ္ဂနှင့် အခြား နိုင်ငံတကာကွန်ဖရင့်များက တောင်းဆိုလျက်ရှိစဉ် အင်ဒိုချိုင်းနား သုံးနိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးကို ၁၉၈၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၇ ရက်နှင့် ၂၈ ရက်နေ့များတွင် ဟိုချီမင်းမြို့တော်၌ ကျင်းပပြီး ဗီယက်နမ်တပ် တစိတ်တဒေသ ရုပ်သိမ်းပေးမည် ဖြစ်ကြောင်း ကမ်းလှမ်း၍ အာဆီယံ နိုင်ငံများနှင့် အင်ဒိုချိုင်းနား နိုင်ငံများ ဒေသဆိုင်ရာ ကွန်ဖရင့် တရပ်ကို မတ်လတွင် ကျင်းပရန် အဆိုပြုခဲ့သည်။ ထိုအဆိုကို အာဆီယံအဖွဲ့က ဖေဖော်ဝါရီလ ၆ ရက်နေ့တွင် ပယ်ချခဲ့သည်။ တဖန် ဇွန်လ ၃ ရက်နှင့် ၄ ရက်နေ့များတွင် ဖန့်မင်ပင်မြို့၌ ကျင်းပသည့် အင်ဒိုချိုင်းနားသုံးနိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေးက တရုတ်ခြိမ်းခြောက်မှု မရှိတော့မှသာ ဗီယက်နမ်တပ်များ လုံးဝရုပ်သိမ်းမည် ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ကမ်းပူးချား - ထိုင်း နယ်စပ်တွင် ငြိမ်းချမ်းမှုနှင့် တည်ငြိမ်မှု ရရှိလျှင် ဗီယက်နမ်တပ် တစိတ်တဒေသ ရုပ်သိမ်းမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေငြာခဲ့သည်။ အာဆီယံအဖွဲ့က အထက်ပါအဆိုပြုချက်ကို ပယ်ချပြီး ကမ်းပူးခြားဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ညီလာခံတရပ် ကျင်းပပေးရန် ကုလသမဂ္ဂသို့ မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ရာ ထိုညီလာခံကို ၁၉၈၁

၁။ Asian Survey, 1981, p.95
၂။ Asian Security, 1981, p.113

၃။ ထို၊ ၁၁ ၁၁၄
၄။ Asian Survey, 1981, p.98

ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် နယူးယောက်မြို့၌ ကျင်းပသည်။ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ဆုံးဖြတ်ချက်တရပ် ချမှတ်ရာ၌ ကမ်းပူးချားမှ နိုင်ငံခြားတပ်များ ရုပ်သိမ်းရေး၊ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး၊ ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပရေး၊ ကမ်းပူးချားနိုင်ငံအနေနှင့် ဘက်မလိုက်ဝါဒနှင့် ကြားနေရေးဝါဒကျင့်သုံးရေး စသည်တို့ပါဝင်သည်။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ကို ကမ်းပူးချား ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ အစိုးရက ပယ်ချခဲ့သည်။

ကမ်းပူးချားဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာညီလာခံသို့ ဗီယက်နမ် နိုင်ငံနှင့် ကမ်းပူးချား ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ခြင်းမရှိ၍ ကျယ်ပြန့် ပြည့်စုံသော ညီလာခံ ဖြစ်လာခဲ့ဟု ဆိုသည်။ ကမ်းပူးချား ပြဿနာသည် ထူးခြားစွာ တိုးတက်မှုမရှိပဲ လေးနှစ်ကာလအတွင်းသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီး ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ဗီယက်နမ်ဆန့်ကျင်ရေး ညွှန်ပေါင်းအစိုးရ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဇူလိုင်လ ၇ ရက်နေ့တွင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံက အဆိုပြုချက်တရပ် တင်ပြသည်။ ထိုအဆိုပြုချက်မှာ အရှေ့တောင်အာရှ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေး ထူထောင်ရေးအတွက် အာဆီယံ နိုင်ငံများ၊ အင်ဒိုချိုင်းနား နိုင်ငံများနှင့် ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီ အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင် ငါးနိုင်ငံ (အမေရိကန်၊ ဆိုဗီယက်၊ တရုတ်၊ မြီတိန်၊ ပြင်သစ်) တို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့ပါ တက်ရောက်သည့် နိုင်ငံတကာ ကွန်ဖရင့်တရပ် ကျင်းပရန် ဖြစ်သည်။

ညွှန်ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့စည်းခြင်း

သီဟာနု၊ ဆွန်ဆန်နှင့် ခိယူဆန်ဖန်တို့ ညွှန်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့စည်းရေး ဆွေးနွေးမှုမှာ ၁၉၈၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၄ ရက်နေ့တွင် ပူးတွဲကြေငြာချက်တရပ် ထုတ်ပြန်နိုင်သည်အထိ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ အဆိုပါ ကြေငြာချက်တွင် ညွှန်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့စည်း ဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံတကာကွန်ဖရင့်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ထောက်ခံကြောင်း၊ ဗီယက်နမ်ဆန့်ကျင်ရေးအုပ်စုချင်း တိုက်ခိုက်မှုကို ရှောင်ရှားမည် ဖြစ်ကြောင်း ပါရှိသည်။ အဆိုပါ ကြေငြာချက်အရ ကော်မတီတရပ် ဖွဲ့စည်းပြီး ညှိနှိုင်းခဲ့ရာ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ညွှန်ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုအစိုးရတွင်

၁။ Keesing's Contemporary Archives, 1982, p.31434
၂။ ထို၊ ၁၁ ၃၁၄၃၅

သီဟာနုက သမ္မတ၊ ခိယူဆန်ဖန်က နိုင်ငံခြားရေး တာဝန်ယူမည့် ဒုတိယသမ္မတ၊ ဆွန်ဆန်က ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ပါဝင်သည်။

ညွှန်ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့စည်းကြောင်း ကြေငြာချက်

ဒီမိုကရက်တစ်ကမ်းပူးချား ညွှန်ပေါင်းအစိုးရ အဖွဲ့၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ -

- (၁) အမိန့်ခံအား အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်လွတ်လပ်သောနိုင်ငံ ပြန်လည်ဖြစ်လာစေရေးကိုရည်ရွယ်၍ ဗီယက်နမ် လက်အောက်မှ ကမ်းပူးချား လွတ်မြောက်ရေးစုပေါင်းရုန်းကန်မှုတွင် အားထုတ် ကြိုးပမ်းမှုအားလုံး စုစည်းမိစေရန်နှင့်
- (၂) ကမ်းပူးချားဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာညီလာခံနှင့် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ရုပ်လုံးဖော်မှု ဖြစ်မြောက်လာစေရန်

ဖြစ်သည်။

ညွှန်ပေါင်းအစိုးရသည် ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်သည့် ဒီမိုကရက်တစ် ကမ်းပူးချားနိုင်ငံ၏ တရားဝင်မှုနှင့် လုပ်ငန်းဘောင်အတွင်း၌ တည်ရှိကြောင်း ညွှန်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့စည်းရေး ကြေငြာချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် ညွှန်ပေါင်းအစိုးရတွင်ပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများသည် မိမိတို့အသီးသီး၏ ကိုယ်ပိုင်အဖွဲ့အစည်း၊ နိုင်ငံရေးအရည်အသွေးနှင့် မိမိတို့ သီးခြား ရရှိသည့် နိုင်ငံတကာ အကူအညီများ လက်ခံသုံးစွဲရေး အပါအဝင် လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်ခွင့်တို့ကို ဆက်လက် ရယူထားကြသည်။

ညွှန်ပေါင်းအစိုးရ၏ လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် သုံးပွင့်ဆိုင် သဘောတူညီရေး၊ ညီမျှရေး၊ အဖွဲ့ကြီး အဖွဲ့ငယ် မခွဲခြားရေး မူများကို ကျင့်သုံးကြရန် သဘောတူထားသည်။

ညွှန်ပေါင်းအစိုးရအဖွဲ့အဖြစ် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်၍ မရနိုင်တော့သည့် သဘောကွဲလွဲမှုမျိုးနှင့် ကြုံကြိုက်ရလျှင် ညွှန်ပေါင်းအစိုးရတွင်ပါဝင်သည့်အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးတို့သည် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းစဉ်ကို မိမိတို့ဘာသာ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့် ရှိသည်ဟု ကြေညာချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ။

၃။ ထို
၄။ Beijing Review, No.27, 5.7.82, p.14

မောရိရှပ်စ်နိုင်ငံရေး

မောရိရှပ်စ် နိုင်ငံတွင် ဇွန်လ ၁၂ ရက်နေ့က ကျင်းပသည့် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ၌ အာဏာရ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရအဖွဲ့၏ အမျိုးသားမဟာမိတ်ပါတီ + အရေးနိမ့်ကာ မောရိရှပ်စ်မိလစ်တင်းလှုပ်ရှားမှု အဖွဲ့ x (အမ်အမ်အမ်) နှင့် မောရိရှပ်စ်ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ (ပီအက်စ်အမ်) * တို့ ပူးပေါင်းထားသည့် လက်ဝဲ မဟာမိတ်ညွန့်ပေါင်းအုပ်စုက အနိုင်ရရှိခဲ့ပြီး အစိုးရသစ်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

မောရိရှပ်စ်နိုင်ငံ

မောရိရှပ်စ်နိုင်ငံသည် အိန္ဒိယ သမုဒ္ဒရာ အတွင်း မာဒါဂါကာကျွန်း၏ အရှေ့ဘက် မိုင် ၅၀၀ ခန့် အကွာ၌ တည်ရှိသည့် ကျွန်းနိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ မောရိရှပ်စ် နိုင်ငံတွင် မောရိရှပ်စ် ကျွန်း အပြင် ရော့ဒ်ရစ်ကျွန်း၊ အာဂါလီဂါကျွန်းနှင့် ကာဂါ ခိုးစ် ကာရာယိုစ်ကျွန်း ၈ ငယ်တို့ပါရှိသည်။ မောရိရှပ်စ်နိုင်ငံသည် ဧရိယာ ၇၂၀ စတုရန်းမိုင်ရှိပြီး ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် ကုလသမဂ္ဂ ခန့်မှန်းခြေ စာရင်းအရ လူဦးရေ ၉၆၀,၀၀၀ ရှိသည်။ မြို့တော်မှာ ပိုလူဝီမြို့ ဖြစ်သည်။ မောရိရှပ်စ်နိုင်ငံတွင် အိန္ဒိယလူမျိုး ၆၇ ရာခိုင်နှုန်း၊ ခရီးအိုးလ် ၂ လူမျိုး ၂၉ ရာခိုင်နှုန်း၊ တရုတ် လူမျိုး ၃ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်အနွယ်ဝင် ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိသည်။ လူမျိုးစုများအလိုက် ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာမှာလည်း ကွဲပြားကြရာ ဟိန္ဒူ ဘာသာဝင် ၅၁ ရာခိုင်နှုန်း၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် ၃၃ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အစ္စလာမ်ဘာသာဝင် ၁၆ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။

မောရိရှပ်စ်ကျွန်းကို ၁၆ ရာစုနှစ် အစောပိုင်းက ပေါ်တူဂီ လူမျိုးများ စတင် တွေ့ရှိခဲ့သော်လည်း ကျွန်းပေါ်၌ ပထမဆုံး အခြေချ နေထိုင်သူများမှာ

ဒတ်ချ် လူမျိုးများ ဖြစ်သည်။ ၁၇၁၅ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံက သိမ်းယူခဲ့ပြီး ၁၈၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံသို့ လွှဲပြောင်းခဲ့သည်။ ၁၈၁၄ ခုနှစ် ပါရီ စာချုပ်အရ မောရိရှပ်စ်ကျွန်းသည် ဗြိတိသျှကိုလိုနီ ဖြစ်လာသည်။ ဗြိတိသျှကိုလိုနီဘဝဖြင့် နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ ကျော်မျှ နေလာခဲ့ရာမှ ၁၉၆၈ ခုမတ်လ ၁၂ ရက်နေ့ တွင် လွတ်လပ်ရေး ရရှိခဲ့သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ

မောရိရှပ်စ်နိုင်ငံသည် နေသဟာယအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံဖြစ်သည့်အတွက် နိုင်ငံ၏အကြီးအကဲမှာ ဗြိတိန် နိုင်ငံ ဒုတိယမြောက် အဲလ်ဇဘက်ဘုရင်မဖြစ်ပြီး ဘုရင် မ၏ကိုယ်စား ဘုရင်ခံချုပ် ထားရှိသည်။ ဥပဒေပြု အာဏာကို ဘုရင်မနှင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်က ကျင့် သုံးသည်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကို ငါးနှစ်တကြိမ် ရွေး ကောက်တင်မြှောက်သည်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် အမတ်ဦးရေ ၇၀ ရှိသည့် အနက် ၆၂ ဦးကို အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲဖြင့် ရွေးချယ် တင်မြှောက်ပြီး ကျန် ရှစ်ဦးကို ဘုရင်ခံချုပ်က ခန့်အပ်သည်။ ထိုရှစ်နေရာကို ရွေးကောက်ပွဲ၌ ရှုံးနိမ့်သည့် အတိုက်အခံ ပါတီများ အနက်မှ မဲအရေအတွက် အများဆုံးရသည့် ပါတီက ရရှိသည်။

- φ Mauritius
- + National Alliance Party
- x Mauritian Militant Movement
- ≠ Mauritian Socialist Party
- /// Rodriguez
- φ Agalega
- θ Cagados-Carajos
- ⊗ Port Louis

- ψ Creole
- ၁။ International Affairs (USSR), April 1978, p.148
- ၂။ Deadline Data on World Affairs, Mauritius, 1980
- ၃။ Almanac and Yearbook, 1981, Reader's Digest, p.603
- ၄။ The Europa Yearbook, A World Survey, Europa Publication limited, Vol.2, 1980, p.908

နိုင်ငံတကာရေးရာ ၁၀/၈၂

အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင် အဖွဲ့မှာ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးဆောင်သည့် ဝန်ကြီးများအဖွဲ့ဖြစ်ပြီး ဝန်ကြီးချုပ် ကို ဘုရင်ခံချုပ်က ခန့်အပ်သည်။ တရားစီရင်ရေး အာဏာမှာ တရားသူကြီးချုပ်နှင့်အဖွဲ့ဝင် ငါးဦးပါဝင် သည့် တရားသူကြီးအဖွဲ့၏ လက်ဝယ် ထားရှိသည်။

နိုင်ငံရေးအခြေအနေ

မောရိရှပ်စ်နိုင်ငံသည် ပါတီစုံစနစ်ကိုကျင့်သုံးသည်။ ၁၉၆၇ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲမှ စတင်၍ လေဘာ ပါတီ* နှင့် မူဆလင်လှုပ်ရှားမှုကော်မတီ† တို့ ပူး ပေါင်း ဖွဲ့စည်းထားသည့် လွတ်လပ်ရေးပါတီ ၁ သည် လွှတ်တော်တွင် နေရာအများစုကို အနိုင်ရရှိကာ လေ ဘာပါတီ ခေါင်းဆောင် ဆီဂူဆာဂါရမ်ဂူလမ် ၂ က ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ဦးဆောင်သည့် အစိုးရအဖွဲ့ တက် ခဲ့သည်။ လေဘာပါတီသည် မြေပိုင်ရှင်များ၊ လူလတ် တန်းစားများနှင့် တောင်သူ လယ်သမား အချို့၏ ထောက်ခံမှုကိုရရှိခဲ့ပြီး မူဆလင်လှုပ်ရှားမှုကော်မတီမှာ မူဆလင် အရင်းရှင်များ၏ ထောက်ခံမှုကို အများဆုံး ရရှိခဲ့သည်။

- * Labour Party
- † Muslim Committee of Action
- ⊕ Independence Party
- ψ Seewoosager Ramgoolam

နိုင်ငံတကာရေးရာ ၁၀/၈၂

၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ပါတီ အသစ်ဖြစ် သော မောရိရှပ်စ်မိလစ်တင်းလှုပ်ရှားမှုသည် ဟိန္ဒူ၊ မူဆလင်များနှင့် ခရီးအိုးလ်ဘာသာဝင်လူငယ်အများ စု၏ ထောက်ခံမှုကို ရရှိခဲ့ပြီး အင်အားကောင်းလာ သည်။ မောရိရှပ်စ်မိလစ်တင်း လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့ ခေါင်း ဆောင် ပေါလ်ဘီရင်ဂျာ ၈ သည် ပြင်သစ်နယ်ဝင် မောရိရှပ်စ်လူမျိုးဖြစ်ပြီး ၁၉၇၁ ခုနှစ်မှစ၍ အစိုးရ အား ဝေဖန်သော မိလစ်တင် ၈ သတင်းစာကို ထုတ် ဝေခဲ့သည်။ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အကြံရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝန်ကြီးချုပ် ရမ်ဂူလမ်၏ မဲဆန္ဒနယ်ဖြစ်သော ထရီအိုလက် ပြည်နယ် တွင် အမတ်သုံးနေရာအနက် မိလစ်တင်း လှုပ်ရှားမှု အဖွဲ့က တနေရာရရှိခဲ့သည်။ ဘီရင်ဂျာသည် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့သော်လည်း အစိုးရအဖွဲ့က ရွေးကောက်ပွဲကို ၁၉၇၆ ခုနှစ်တိုင် အောင် ရွှေ့ဆိုင်းခဲ့သည်။

ဘီရင်ဂျာသည် အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ စတင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် ကုန်ပိုင်းတွင် မောရိရှပ်စ်

- ၁။ Africa South of the Sahara, Europa Publication Limited, 1979-80, pp. 654-655 & Deadline Data on World Affairs, Mauritius, 1980
- θ Paul Berenger
- β Le Militant

၉

မိလစ်တင်း လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့သည် အဓိက အလုပ်သမား သမဂ္ဂကြီး သုံးခုဖြစ်သော သကြားထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများမှ အလုပ်သမားများသမဂ္ဂ၊ ဘတ်စ်ကား အလုပ်သမားများ သမဂ္ဂနှင့် ဆရာများနှင့် ဆေးရုံ အလုပ်သမား သမဂ္ဂများကို ဖွဲ့စည်းပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် မောရိုရှပ်နိုင်ငံ၌ သဘော ကျင်း အလုပ်သမားများ ဆန္ဒပြခဲ့ရာ ဝန်ကြီးချုပ် ရမ်ဂူလမ်သည် နိုင်ငံ၌ အရေးပေါ် အခြေအနေ ကြေငြာကာ ဘီရင်ဂျာနှင့် အခြား မောရိုရှပ်မိလစ်တင်း လှုပ်ရှားမှု ခေါင်းဆောင်များအား ရက် ၂၀ ခန့် ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။

၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲပြုလုပ်ခဲ့ရာ ဝန်ကြီးချုပ် ရမ်ဂူလမ်၏ လွတ်လပ်ရေး ပါတီသည် ၂၈ နေရာရရှိပြီး မောရိုရှပ်မိလစ်တင်း လှုပ်ရှားမှုက ၃၆ နေရာ အနိုင်ရရှိကာ မောရိုရှပ်မိလစ်တင်း ဖက်ရှစ်နေရာရရှိခဲ့သော်လည်း ရမ်ဂူလမ်၏ လွတ်လပ်ရေး ပါတီနှင့် မောရိုရှပ်မိလစ်တင်း ပူးပေါင်းကာ အမျိုးသား မဟာမိတ် ပါတီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းကြောင့် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့နိုင်ခဲ့သည်။

ရမ်ဂူလမ် အစိုးရအဖွဲ့သည် မောရိုရှပ် နိုင်ငံတွင် ဘက်မလိုက်ဝါဒကို ကြေငြာခဲ့ပြီး အိန္ဒိယသမ္မတကို ငြိမ်းချမ်းရေးအဖြစ် ထားရှိရန် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနှင့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုတို့အား တိုက်တွန်းခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံတော် စစ်သင်္ဘောများသည် မြို့တော် ပို့လူဝီသို့ ပုံမှန်ရောက်ရှိခဲ့သည်။

စီးပွားရေးအခြေအနေ

မောရိုရှပ်နိုင်ငံ၏ အဓိကစီးပွားရေးမှာ သကြားလုပ်ငန်းဖြစ်ရာ နိုင်ငံခြားဝင်ငွေအားလုံး၏ ၇၂ ရာခိုင်နှုန်းကို သကြားတင်ပို့ရောင်းချခြင်းမှ ရရှိပြီး ကျန်သားလုံး ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး၏ ရာခိုင်နှုန်း ၄၀ ရှိသည်။ စိုက်ပျိုးမြေအားလုံး၏ ရာခိုင်နှုန်း ၄၀ သည် ကြံစိုက်ပျိုးသော မြေများဖြစ်ကာ အလုပ်သမားဦးရေ ရာခိုင်နှုန်း ၃၀ ခန့်မှာ သကြားထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်း၌ ပါဝင်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် မောရိုရှပ်နိုင်ငံ၏ စီး

ပွားရေးမှာ ရာသီဥတုအခြေအနေနှင့် ကမ္ဘာ့သကြားဈေး အတက်အကျပေါ်တွင် တည်မှီလျက် ရှိသည်။ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်က သကြားဈေး တက်ခဲ့ခြင်းကြောင့် မောရိုရှပ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေ ကောင်းမွန်ခဲ့သော်လည်း ၁၉၇၂ ခုနှစ်တွင် ဆိုင်ကလုံးမုန်တိုင်းများ ကျရောက်ပြီး စိုက်ခင်းများ ပျက်စီးခဲ့ခြင်းကြောင့် သကြားအထွက်လျော့နည်းခြင်း၊ သကြားဈေးကျဆင်းခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် မောရိုရှပ်စီးပွားရေးတိုးတက်မှု နှေးကွေးခဲ့ရပြန်သည်။

မောရိုရှပ်နိုင်ငံ၏နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ ဒုတိယ အများဆုံးကို ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်လုပ်ငန်းမှရရှိသည်။ မောရိုရှပ်နိုင်ငံ၏ အမျိုးသားထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် အမေရိကန် ဒေါ်လာသန်း ၈၁၀ ခန့်ရှိသည်။ တဦးချင်းဝင်ငွေမှာတစ်လျှင် ၇၈၉ ဒေါ်လာခန့်ရှိသည်။ ၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံ၏အခွန်အကောက်ရရှိငွေမှာ ဒေါ်လာ ၁၈၆ သန်းရှိပြီး နိုင်ငံအသုံးစရိတ်မှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၈၁ သန်းခန့် ရှိသည်။ ၁၉၇၉ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ခန့်မှန်းခြေစာရင်းအရ မောရိုရှပ်နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြားကြေးမြီဒေါ်လာသန်း ၂၇၀ ခန့်ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

ငွေကြေးပေးငွေနှုန်း မြင့်မားခြင်းနှင့်အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေ များပြားလာခြင်းမှာ မောရိုရှပ်နိုင်ငံ၏ အဓိက စီးပွားရေး ပြဿနာများ ဖြစ်သည်။ မောရိုရှပ်နိုင်ငံတွင် ငွေကြေးပေးငွေနှုန်းမှာ ၂၃ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေ ၅၀,၀၀၀ ခန့် ရှိသည်။ နိုင်ငံလူဦးရေ၏ ငါးပုံတစ်ပုံမှာ နိုင်ငံမှထွက်ခွာရန် ကြိုးစားနေသူများ ဖြစ်ကြသည်ဟု ဆိုသည်။

ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပခြင်း

၁၉၇၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပခဲ့ရာ မောရိုရှပ် မိလစ်တင်းလှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့နှင့် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီတို့ ပူးပေါင်းထားသော မဟာမိတ်အဖွဲ့က (ရွေးချယ်တင်မြှောက်သော) လွှတ်တော်အမတ်နေရာ ၆၂ နေရာအနက် နေရာ ၆၀ အနိုင်ရရှိကာ ရော့ဒ်ရစ်စ် ပြည်သူ့ပါတီက နှစ်နေရာ ရရှိခဲ့သည်။

၁၉၆၈ ခုနှစ် မောရိုရှပ်ကျွန်း လွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့ချိန်မှစ၍ အာဏာရရှိခဲ့သော ဝန်ကြီးချုပ်ရမ်ဂူလမ်၏ အမျိုးသားမဟာမိတ်ပါတီမှာ တနေရာမျှမရရှိပုံနိမ့်ခဲ့သည်။ မောရိုရှပ်နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ကျန်လွတ်တော်အမတ် ရှစ်နေရာမှာ အတိုက်အခံ ပါတီက ရရှိမည် ဖြစ်သည်။

အစိုးရသစ်ဖွဲ့ခြင်း

၁၉၈၂ ခု ဇွန်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ် ရမ်ဂူလမ်အစိုးရအဖွဲ့ နုတ်ထွက်ခဲ့ပြီး ရွေးကောက်ပွဲ၌ အနိုင်ရရှိခဲ့သော လက်ဝဲညွန့်ပေါင်းပါတီက ဘုရင်ခံချုပ် ဆာဒါယန်ဒရန်နတ်သ်ဘာရင်ကိုဘေး ဗီ၏ ရွှေမှောက်၌ သစ္စာဆိုကာ အစိုးရသစ် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

အစိုးရအဖွဲ့တွင် မောရိုရှပ်မိလစ်တင်းလှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့ကဏ္ဍ အနိမ့်အကျယ်အစုံမှ က ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ဦးဆောင်ပြီး မောရိုရှပ်မိလစ်တင်းလှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့ဝင် ၁၃ ဦး၊ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီဝင် ငါးဦးနှင့် ရော့ဒ်ရစ်စ် ပြည်သူ့ပါတီဝင်တဦးတို့ ပါဝင်သည်။

ဆိုရှယ်လစ်ပါတီခေါင်းဆောင် ဟာရန်ဂျီဘူဒူ × က ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ မောရိုရှပ်မိလစ်တင်းပါတီအတွင်း ရှေးမှူးချုပ် ပေါလ်ဘီရင်ဂျာက ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ မောရိုရှပ်မိလစ်တင်းပါတီဝင် ဂျင်းကလော့ဒီလေစတရဲ ဖု က နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအဖြစ်လည်းကောင်း တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

အစိုးရ၏ မူဝါဒသဘောထား

မောရိုရှပ်အစိုးရအဖွဲ့သည် ယခုနှစ် မကုန်မီပင် မောရိုရှပ်နိုင်ငံအား သမ္မတနိုင်ငံအဖြစ် ပြောင်းလဲမည်ဖြစ်ကြောင်း ဝန်ကြီးချုပ်ဂျာနတ်က ပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံရှိ အလုပ်လက်မဲ့များကို အလုပ်အကိုင်ရရှိစေရန် အတတ်နိုင်ဆုံး ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ပြီး အစိုးရအဖွဲ့ဟောင်း၏ လာဘ်စားမှုများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး မကျွမ်းကျင်မှုများကို ပပျောက်အောင် ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ စီး

ပွားရေးမူဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍လည်း နိုင်ငံ၏ အရေးပါသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖြစ်သည့် သကြားထုတ်လုပ်ရာ အဓိက ကုမ္ပဏီကြီးနှစ်ခု၊ မောရိုရှပ်လေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းများကို ပြည်သူပိုင် ပြုလုပ်မည်ဖြစ်ပြီး အဓိက ဟိုတယ်ကြီးများအား အစိုးရ၏ ချုပ်ကိုင်မှုအောက်တွင် ထားရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် အရွှေ့နိုင်ငံများနှင့် အနောက်နိုင်ငံများမှ အကူအညီများရရှိရန် မျှော်လင့်ကြောင်းဖြင့်လည်း ပြောကြားခဲ့သည်။

နိုင်ငံခြားရေးဝါဒ

မောရိုရှပ် အစိုးရသစ်သည် ဘက်မလိုက်ဝါဒကို ကျင့်သုံးမည်ဖြစ်ပြီး အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ ဖြစ်စေ၊ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုမှဖြစ်စေ စစ်သင်္ဘောများကို နိုင်ငံတွင်းသို့ဝင်ခွင့်ပြုမည်မဟုတ်ကြောင်း ဝန်ကြီးချုပ်က ပြောကြားခဲ့သည်။ မောရိုရှပ် အစိုးရအနေဖြင့် အိန္ဒိယသမ္မတအား စစ်မဲ့အဖြစ် ထားရှိရေးနှင့် အိန္ဒိယသမ္မတအတွင်းရှိ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက စစ်စခန်း ပြုလုပ်ထားသော ဒီဂိုဂါစီးယား ± ကျွန်းအား မောရိုရှပ်အချုပ်အခြာ အာဏာအောက်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိရေးအတွက် အစွမ်းကုန် ဆောင်ရွက် မည်ဖြစ်ကြောင်း နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဂျင်းကလော့ဒီလေစတရဲ ဖု က ပြောကြားခဲ့သည်။

ထို့ပြင် မောရိုရှပ်နိုင်ငံသည် တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံများနှင့် ဆက်ဆံရေးပိုမိုခိုင်မာစေရန်နှင့် အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတကာအနေအထား ပုံစံသစ်တရပ် ထူထောင်ရေးအတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှု တောင်အတွင်းမှ ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ကြောင်း နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးက ပြောကြားခဲ့သည်။ မောရိုရှပ် အစိုးရသည် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံအပေါ် စီးပွားရေးအရ မှီခိုနေရမှုများကို လျော့ချသွားမည် ဖြစ်ပြီး တောင်အာဖရိကနိုင်ငံအစိုးရက တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားသည့် အာဖရိကအမျိုးသားကွန်ဂရက်နှင့် အနောက်တောင်အာဖရိကပြည်သူ့အဖွဲ့(ဆွာပို)တို့အား တောင်

၂။ Mauricien Party
၁။ Africa South of the Sahara, p.656

၂။ Almanac and Yearbook, Reader's Digest, 1981, p.476
၃။ Deadline Data on World Affairs, Mauritius, 1980
၄။ Newsweek(USA), 16.6.82, p.27

β Sir Dayendranath Burrenchobay
ψ Aneerood Jagnauth × Haris Boodhoo
φ Jean Claude L'estraee
၁။ NAB/Reuter, 13.6.82, Sunday Bull. p.22 &
NAB/UIPI, 15.6.82, Bull. No 3, p.15

၂။ NAB/AFP, 16.6.82, Bul. No. 3, p.15
± Diego Garcia
၃။ NAB/AFP, 16.6.82, Bul.No.3, p.25
၄။ NAB/UIPI, 15.6.82, Bul. No.3, p.15
၅။ NAB/Reuter, 19.6.82, Bul.No.2, p.8

အာဖရိကနှင့်နမီးဗီးယားပြည်သူတို့၏ တရားဝင် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုကြောင်း ကြေငြာခဲ့သည်။ ပါလက်စတိုင်းလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (ပီအဲလ်အို) ကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုမည်ဖြစ်ပြီး ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ ကနေဒါနိုင်ငံ၊ လစ်ဗျား နိုင်ငံတို့၌ သံရုံးများဖွင့်ရန် စီစဉ်လျက် ရှိသည်။

အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများနှင့် ဆက်ဆံရေး

မောရိုရှပ်စ်အစိုးရသည်အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့်ဆက်ဆံရေးပိုမိုခိုင်မာစေရန် ဆန္ဒရှိကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပြီး အိန္ဒိယဝန်ကြီးချုပ် အင်ဒီရာဂန္ဒီအား မောရိုရှပ်စ်နိုင်ငံသို့ အလည်အပတ်လာရောက်ရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ အိန္ဒိယဥပဒေဝန်ကြီး ပီရှစ်မိရှန်ကာ* က အိန္ဒိယနိုင်ငံအနေဖြင့် ဒီဂိုဂါးစီးယားကျွန်းကို မောရိုရှပ်စ်နိုင်ငံ၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ယူဆကြောင်းနှင့် ဒီဂိုဂါးစီးယားကျွန်းကို မောရိုရှပ်စ်နိုင်ငံက ပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် နိုင်ငံတကာ ညီလာခံများ၌ တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်မည် ဖြစ်ကြောင်း ဇူလိုင် ၁၅ ရက်က အိန္ဒိယလွှတ်တော်၌ ပြောကြားခဲ့ပြီး ဝန်ကြီးချုပ်ဂန္ဒီသည် ဩဂုတ်လအတွင်း မောရိုရှပ်စ်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်မည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေငြာခဲ့သည်။

မောရိုရှပ်စ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဂျင်းကလော့သည် ဇူလိုင်လဆန်းတွင် မဒါဂါးစကာနှင့် ဆေးရှဲလ်နိုင်ငံများသို့ အလည်အပတ်ခရီး သွားရောက်ခဲ့ပြီး နှစ်နိုင်ငံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး ခက်ခဲချပ်များကို ဆွေးနွေးခဲ့သည်။

ဆေးရှဲလ်သမ္မတ အလံဘတ်ရှိနီသည် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် မောရိုရှပ်စ်နိုင်ငံသို့ အလည်အပတ်ရောက်ရှိခဲ့ရာတွင် ဆေးရှဲလ်နိုင်ငံ အနေဖြင့် ဒီဂိုဂါးစီးယားကျွန်းတွင် မောရိုရှပ်စ် အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်စိုးရင်းနှင့် ထိုကျွန်းရှိအမေရိကန် စစ်စခန်းများ ရုပ်သိမ်းရေးအတွက် မောရိုရှပ်စ်အစိုးရ၏ လှုပ်ရှားမှုကို ထောက်ခံကူညီမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ဩဂုတ်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် အိန္ဒိယ ဝန်ကြီးချုပ် အင်ဒီရာဂန္ဒီသည် မောရိုရှပ်စ်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်ကာ အလည်အပတ်ခရီး ရောက်ရှိခဲ့သည်။ အိန္ဒိယ ဝန်ကြီးချုပ်အား ကြိုဆိုသည့် ညဉ့်ခံပွဲတွင် မောရိုရှပ်စ် ဝန်ကြီးချုပ် ဂျာနွတ်က ပင်လယ်ပြင်၌ ကူးသန်းရောင်းဝယ်သူများ လွတ်လပ်စွာ သွားလာနိုင်ရေးအတွက် အိန္ဒိယသမ္မတရုံးတွင် ရှိနေသော အင်အားကြီး နိုင်ငံတို့၏ စစ်အင်အားကို ချိန်ညှိ လျှော့ချသွားရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ပြီး အိန္ဒိယသမ္မတရုံးတွင် အင်အားကြီးနိုင်ငံတို့ အား ပြိုင်နေမှုကို လျှော့ချရေးအတွက် ကမ်းရိုးတန်း နိုင်ငံများက စုပေါင်းကြိုးပမ်းသွားကြရန် တိုက်တွန်းပြောကြားခဲ့သည်။ ဆက်လက်၍ မောရိုရှပ်စ်နိုင်ငံ၏ အိန္ဒိယသမ္မတရုံးဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း၊ ဒီဂိုဂါးစီးယားကျွန်းအပါအဝင် ချားဂီစ်ကျွန်းစုများ ပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် လည်းကောင်း အိန္ဒိယ အစိုးရ၏ ထောက်ခံမှုကို ရရှိရန် မျှော်လင့်ကြောင်း ဝန်ကြီးချုပ် ဂျာနွတ်က ပြောကြားခဲ့သည်။

အိန္ဒိယဝန်ကြီးချုပ် အင်ဒီရာဂန္ဒီကလည်း နှစ်နိုင်ငံချစ်ကြည်ရေးနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးတို့ကို လုပ်ဆောင်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ မောရိုရှပ်စ်နိုင်ငံအား အိန္ဒိယနိုင်ငံက ရှပ်ပီဇူ ဆန်း ၁၀၀ (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁၁ သန်း) ကို ထုတ်ချေးမည်ဖြစ်ကြောင်း အိန္ဒိယနှင့် မောရိုရှပ်စ် ပူးတွဲ ထုတ်ပြန်သော ကြေငြာချက်နှင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။

ပြင် ဆင် ဖတ် ရှု ပါ ရန်

၁၉၈၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လထုတ် နိုင်ငံတကာရေးရာသတင်းစဉ် စာမျက်နှာ ၁၄ ကော်လံ ၂ စာကြောင်း ၉၃၀ တွင် “၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် ကျူးဘားတော်လှန်ရေး ဖြစ်ပွားသောအခါ” စာစား “ကျူးဘားတော်လှန်ရေး ဖြစ်ပွားပြီးသည့်နောက် ၁၉၆၂ ခုနှစ်မှစ၍” ဟု ပြင်ဆင် ဖတ်ရှုပါရန်။

* P. Shiv Shanker
၁။ NAB/Reuter, 19.6.82, Bul.No.2 p.8
၂။ NAB/UPI, 15.6.82, Bul. No.3. p.12
၃။ NAB/AFP, 21.6.82, Bul. No.3, p.14
၄။ NAB/Reuter, 16.7.82, Bul.No.2, p.20

၅။ NAB/Reuter, 11.7.82, Sunday Bul, p.11 & NAB/Reuter, 16.9.82, Bul.No.3, p.5
၆။ News Monitoring Service, 19.7.82, No.2, p.2
၇။ NAB/Reuter 25.8.82, Bul. No 1, p.14
၈။ NAB/Reuter 26.8.82, Bul. No 2, p.12

ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာများအတွင်းရှိ ကျွန်းနယ်မြေများ

အမေရိကန် ဆမိုဝါကျွန်းစု

တည်နေရာ

အမေရိကန်ဆမိုဝါ* ကျွန်းစုသည် ပစိဖိတ် သမုဒ္ဒရာတောင်ပိုင်း တောင်လတ္တီတွဒ် ၁၃ ဒီဂရီ ၂၆ မိနစ် နှင့် ၁၄ ဒီဂရီ ၂၂ မိနစ် အကြား၊ အနောက် လောင်ဂျီတွဒ် ၁၆၈ ဒီဂရီ ၁၀ မိနစ် နှင့် ၁၆၉ ဒီဂရီ ၅၅ မိနစ် အကြားတွင် တည်ရှိသည်။ ဤကျွန်းစုတွင် ဖွဲ့စည်းပေါင်းသော ကျွန်းများမှာ တူတိုလာ+၊ အော်နူ*၊ မာနူဝါဗီ၊ ရို.စ် နှင့် ဝိုင်း ဟု ဖော်ပြကြသည်။ အမေရိကန်ဆမိုဝါကျွန်းစုသည် အနောက်ဆမိုဝါ* ကျွန်းစုနှင့် အနောက် လောင်ဂျီတွဒ် ၁၇၁ ဒီဂရီ မျဉ်းအားဖြင့် ခြားနားလျက်ရှိသည်။

အမေရိကန် ဆမိုဝါကျွန်းစု၏ အရှေ့မြောက်ဘက်တွင် ပြင်သစ်ပေါ်လီနီးရှားကျွန်းစု၊ အရှေ့တောင်ဘက်တွင်ကွတ်ခ်ကျွန်းစု၊ တောင်ဘက်တွင်တူနဂါးနိုင်ငံနှင့်အနောက်ဘက်တွင်အနောက်ဆမိုဝါကျွန်းစုတို့ဝန်းရံ တည်ရှိသည်။

အကျယ်အဝန်း

၇၆ စတုရန်းမိုင်ခန့် ကျယ်ဝန်းသည်။ တူတိုလာကျွန်းသည် အကြီးဆုံးဖြစ်၍ ၁၈ မိုင် ရှည်လျားပြီး ခေါ်ယာမှာ ၅၃ စတုရန်းမိုင် ရှိသည်။

မြေမျက်နှာပြင်

အများအားဖြင့် မီးတောင်ကျွန်းများ ဖြစ်သောကြောင့် တောင် ထူထပ်ပြီး မြေမျက်နှာပြင် ကြမ်းတမ်းသည်။ တူတိုလာ ကျွန်းအတွင်းပိုင်းတွင် မြင့်မား

သော တောင်တန်းရှိရာ အမြင့်ဆုံး တောင်ထိပ်မှာ ၂,၁၄၁ ပေရှိသည်။ တူတိုလာကျွန်း၏ အနောက်တောင်ဘက်တွင် မြေဩဇာကောင်းမွန်သောနန်းတင်မြေရေ လွင်ပြင်ကျယ်ရှိပြီး ကျန်ကျွန်းများတွင်မူ ညီညာသော မြေပြင်အနည်းငယ်မျှသာရှိသည်။ ထိုမြေပြင်ညီအရပ်ဒေသမှာလည်း ကမ်းခြေတလျှောက်၌သာ ဖြစ်သည်။ တောင်ကြားများတွင် မြေဩဇာ ကောင်းမွန်သော်လည်း တောင်စောင်းများတွင်မူ မိုးရေတိုက်စားမှုကြောင့် မြေဆီလွှာပါးပြီး မြေဩဇာ ညံ့ဖျင်းသည်။

ရာသီဥတု

အပူပိုင်း ရာသီဥတုကိုရရှိသော်လည်း သမုဒ္ဒရာနယ်မြေဖြစ်သဖြင့် အပူအအေးလွန်ကဲခြင်း မရှိ။ ရာသီဥတုညီညာမှုတစ်ခု နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှ အပူချိန် ၉၇ ဒီဂရီ ၃၁ မီနီဖာရင်ဟိုက် ရှိသည်။ အနိမ့်ဆုံး အပူချိန်မှာ ၇၃ ဒီဂရီ ဖာရင်ဟိုက်ဖြစ်ပြီး အမြင့်ဆုံး အပူချိန်မှာ ၈၆ ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ၏ တောင်ဘက်ခြမ်းတွင် ပေါင်းသောကြောင့် နွေရာသီမှာ နိုဝင်ဘာလမှ ပြီလအထိ ဖြစ်သည်။ မေလမှ အောက်တိုဘာလအထိ ခြောက်သွေ့အေးမြပြီး ဇွန်နှင့် ဇူလိုင်တို့မှာ အသားယာဆုံးလများ ဖြစ်သည်။ မြေနိမ့်ကျွန်းများတွင် နှစ်စဉ် ပျမ်းမျှ မိုးရေချိန်မှာ ၁၂၉ လက်မ ဖြစ်သည်။ မိုးရွာသွန်းမှုမှာ ကျွန်းတကျွန်းနှင့် တကျွန်း ခြားနားချက် များပြားသည်။ တူတိုလာကျွန်းရှိ တောင်တန်းများတွင်မူ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှ မိုးရေချိန် လက်မ ၂၀၀ ကျော် ရွာသွန်းသည်။

လူဦးရေ

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်ကုလသမဂ္ဂခန့်မှန်းခြေစာရင်းအရ လူဦးရေ ၃၅,၄၉၀ ရှိသည်။

* American Samoa	+ Tutuila	≠ Western Samoa	ψ Cook
x Aunu'u	φ Rose	β Swaine	⌘ French Polynesia
၂ Manua			θ Tonga

မြို့တော်
တူတို့လာကျန်းပေါ်ရှိ ဗာဂါတိုဂီ* မှာ မြို့တော် ဖြစ်သည်။

လူမျိုးများ
ပေါ်လီနီးရှန်းအနွယ်ဝင်များဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အမေရိကန်နိုင်ငံသားအဖြစ် ခံယူထားသူများ ဖြစ်ကြ သည်။

ဘာသာစကား
ရှေးအကျဆုံးသော ပေါ်လီနီးရှန်းဘာသာစကား ကိုပြောဆိုသုံးစွဲသည်။ အဆိုပါ ဘာသာစကားသည် မာအိုရို၊ တဟိုတို၊ တွန်ဂါ၊ ဟာဝိုင်ယီ ဘာသာစကား တို့နှင့် ဆက်နွယ်လျက် ရှိသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား ကိုလည်း ပြောဆိုကြသည်။

တရားဝင် ရုံးသုံးဘာသာ စကားမှာ အင်္ဂလိပ် ဘာသာစကား ဖြစ်သည်။

ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာ
ပရိုတက်စတင့်နှင့် ရိုမင်ကက်သလစ် ဘာသာကို ကိုးကွယ်ကြသည်။

* Fagatogo

ကျန်းမာရေး
ကျန်းမာရေး ဦးစီးဌာနက သွားဘက်ဆိုင်ရာနှင့် ဆေးဝါးကုသရေးဆိုင်ရာ အတွက်သာ တာဝန်ယူ သည်။ ခုတင် ၁၆၀ ဆံ့ ဆေးရုံကြီးတစ်ခု၊ အဆုတ် ရောဂါကုသရေးဌာန သုံးခု၊ အနာကြီးရောဂါ ကုသ ရေးဌာနတခုနှင့် မာနူဝါကျန်းတွင် ဆေးရုံဖွင့် ဖွင့်ရှိ သည်။

ပညာရေး
အသက် ခုနစ်နှစ်မှ ၁၅ နှစ်အတွင်း မသင်မနေရ ပညာရေး စနစ်ထားရှိသည်။ အစိုးရက တာဝန်ယူ သော မူလတန်းကျောင်း ၅၀၊ အလယ်တန်းကျောင်း ၁၀ ကျောင်း၊ အထက်တန်းကျောင်း ငါးကျောင်း၊ အသက်မွေး ပညာသင်ကျောင်း သုံးကျောင်း၊ ဆရာ အတတ်သင်ကျောင်း နှစ်ကျောင်းနှင့် သူနာပြုအတတ် သင်ကျောင်း နှစ်ကျောင်းတို့ ရှိကြသည်။

စက်မှုလုပ်ငန်း
စည်သွတ်ငါးလုပ်ငန်းစက်ရုံနှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပေးစက်ရုံတို့ ရှိသည်။ ၁၉၇၉ ခုနှစ်က လျှပ်စစ်ဓာတ် အားကီလိုဝပ် ၆၄ ဒသမ ၂ သန်း၊ ငါးစည်သွတ်ဗူး

အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇,၃၀,၉၈,၂၂၂ ဖိုးမျှ ထုတ်လုပ် ခဲ့သည်။

ငွေကြေး
အမေရိကန် ဒေါ်လာငွေကို အသုံးပြုသည်။

စီးပွားရေး
လက်မှုပညာလုပ်ငန်း၊ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း၊ ကမ္ဘာ လှည့်ခရီးသည် လုပ်ငန်း၊ စည်သွတ် ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ပင် လယ် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတို့ကို စီးပွားဖြစ် လုပ်ကိုင်သည်။

ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း။ အမေရိကန် ဆမိုဝါ၏ ပြည်ပ ပို့ကုန်များအနက် ၉၅ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ငါးများ တင်ပို့ ခြင်းမှ ရရှိသည်ဖြစ်ရာ ကျူနာ* ငါးဖမ်း လုပ်ငန်းကို အကြီးအကျယ် လုပ်ကိုင်သည်။ ၁၉၇၉ ခုနှစ်က ပြည်ပ သို့ တင်ပို့ရောင်းချခဲ့သော ငါးတန်ချိန်မှာ ၃၇၇ မက် သရစ်တန်မျှ ရှိသည်။

ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်လုပ်ငန်း။ ကြည်နူးဖွယ် ရှုခင်း တို့နှင့် ပြည့်စုံပြီး နေခင်းသာသော ပင်လယ်ရာသီဥတုကို ရရှိသော အမေရိကန်ဆမိုဝါ ကျန်းစုတွင် ကမ္ဘာလှည့် ခရီးသည် လုပ်ငန်းသည် အရေးပါသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတရပ် ဖြစ်သည်။ တူတို့လာကျန်းရှိ ပေဂိုပေဂို ဆိပ်ကမ်းသည် ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာတွင် အလှအပဆုံးနှင့် အကောင်းဆုံး ဆိပ်ကမ်းတခု ဖြစ်သည်။

စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေး
စိုက်ပျိုးရေးမှာ အဓိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းတခုဖြစ် သည်။ ကျန်းမြေဧရိယာ၏ ရာခိုင်နှုန်း ၇၀ တွင် သစ်တော များ ဖုံးလွှမ်းနေသည်။ တောင်ပေါများပြီး သစ်တော ထူထပ်သဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းသော ကမ်းခြေလွင်ပြင်နှင့် တောင်ကြားများတွင်သာ စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။ စိုက်ပျိုး သော သီးနှံများမှာ ပြောင်း၊ ပဲအမျိုးမျိုး၊ ဖရဲသီး၊ ပေါင်မုန့်သီး၊ ငှက်ပျောသီး၊ သဘောသီး၊ နာနတ်သီး၊ သခွားသီး၊ ခရမ်းသီး၊ ခရမ်းချဉ်သီး၊ အုန်းသီး၊ မုံလာ ဥနီ၊ မုံလာဥဖြူ၊ ကန်စွန်းဥ၊ မျောက်ဥ၊ ပန်းဥ၊ လိမ္မော် နှင့် ရှောက်အမျိုးမျိုးတို့ ဖြစ်သည်။
စိုက်ပျိုးရေးနှင့်အတူ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးကိုလည်း လုပ်ကိုင်သည်။ မွေးမြူသော တိရစ္ဆာန်များမှာ ကြက်

* Tuna Fish

ကောင်ရေ ၃၉,၀၀၀၊ ဆိတ်ကောင်ရေ ၉၀၀၀ နှင့် ဝက်ကောင်ရေ ၈၀၀ တို့ ဖြစ်သည်။

ပို့ကုန်
လက်မှုပညာပစ္စည်းများ၊ အုန်းသားခြောက်နှင့် ကျူနာငါးတို့ကို ပြည်ပသို့ တင်ပို့သည်။ ၁၉၇၉ ခုနှစ် စာရင်းအရ ပြည်ပပို့ကုန်ပစ္စည်းတန်ဖိုး အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၈၂ ဒသမ ၁ သန်းဖိုးခန့် ရှိသည်။

သွင်းကုန်
ချည်ထည်ပစ္စည်း၊ ယာဉ်နှင့် ယာဉ်အပိုပစ္စည်း၊ သကြားနှင့် အသားတို့ကို တင်သွင်းသည်။ ၁၉၇၉ ခုနှစ် စာရင်းအရ ပြည်တွင်းသွင်းကုန်ပစ္စည်းတန်ဖိုး အမေ ရိကန် ဒေါ်လာ ၅၉ ဒသမ ၉ သန်းဖိုးမျှ ရှိသည်။

လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး
မော်တော်ကားလမ်း။ တူတို့လာကျန်းတွင် အဆင့်မီ လမ်းများမှာ ကီလိုမီတာ ၆၀ ခန့် ရှည်လျားပြီး ဒုတိယ တန်းစားလမ်းများမှာ ရှစ် ကီလိုမီတာခန့် ရှိသည်။
ရေကြောင်းလမ်း။ ပေဂိုပေဂိုဆိပ်ကမ်းတွင် ခရီး သည်နှင့် ကုန်ပစ္စည်းတင် သင်္ဘောများ ဝင်ထွက်ဆိုက် ကပ်သည်။

လေကြောင်းလမ်း။ အမေရိကန် ဆမိုဝါသို့ နိုင်ငံ တကာလေယာဉ်မျှ ၇ ခု အဝင်အထွက်ရှိသည်။
အစိုးရ။ အမေရိကန် ဆမိုဝါ ကျန်းစုကို အမေရိကန် ပြည် ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ထားရှိ သည်။ ၁၉၆၆ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်း အတည်ပြုသော ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို အမေရိကန် အစိုးရက ခန့်အပ်ထားသော အုပ်ချုပ် ရေးမှူး၏ လက်ဝယ် ထားရှိသည်။ ကျန်းစုနယ်မြေ အတွင်း ပေါ်ပေါက်သော အမှုကိစ္စရပ် အားလုံးကို အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရှိသည့် အပြင် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းသော ဥပဒေများကို ပယ်ချနိုင်သည့် ဗီတိုအာဏာ ရှိသည်။

ဥပဒေပြု လွှတ်တော်တွင် ဆီးနိတ်ခေါ် အထက် လွှတ်တော်နှင့် လူမျိုးစုလွှတ်တော်ခေါ် အောက်လွှတ် တော်တို့ ရှိသည်။ ဆီးနိတ်လွှတ်တော်တွင် ဆမိုဝါ ဓလေ့ထုံးစံနှင့်အညီ ရွေးကောက်ထားသော အမတ် ၁၀ ဦး ပါဝင်ပြီး လူမျိုးစုလွှတ်တော်တွင် ပြည်သူ့ ဆန္ဒဖြင့် ရွေးကောက်ထားသော အမတ်ဦးရေ ၂၀ တို့ ပါဝင်သည်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော် အစည်းအဝေးကို တနှစ်လျှင် နှစ်ကြိမ်ကျ ပေဖော်ဝါရီလနှင့် ဇူလိုင်လ တို့တွင် ကျင်းပပြီး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက လိုအပ်သည့် အချိန်တွင် အထူး အစည်းအဝေး ခေါ်ယူနိုင်ခွင့် ရှိသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် ဌာနဆိုင်ရာ အကြီး အကဲများကို ဆီးနိတ်လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက် ဖြင့် ခန့်အပ်နိုင်ခွင့်အာဏာ ရှိသည်။ ၁၉၇၆ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် အမေရိကန် ဆမိုဝါကျွန်းစုတွင် ပြည် သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်ပြီး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် လက်ထောက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတို့ကို ထောက်ခံ အတည် ပြုခဲ့သည်။ ၁၉၇၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့ တွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးက အုပ်ချုပ်ရေး မှူးနှင့် လက်ထောက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ရွေးကောက်ပွဲ ကို လေးနှစ်တကြိမ် ကျင်းပမည့် အမိန့်ကြော်ငြာစာကို ထုတ်ပြန်လိုက်သည်။ အမေရိကန် ဆမိုဝါကျွန်းစု၏ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ရွေးကောက်ပွဲကို ၁၉၇၇ ခုနှစ် နိုဝင် ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် ပထမဆုံးအကြိမ် ကျင်းပ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

တရားစီရင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ တရားလွှတ်တော် တွင် ရုံး သုံးရုံး ထားရှိသည်။ အယူခံရုံး၊ တရားမမှုနှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားရုံးနှင့် လူမျိုးစု ပြေလျာဏရေးရုံးတို့ ဖြစ်သည်။

အုပ်ချုပ်ရေးမှူး
ပိတာ တာလီကိုးလ်မင်း ။
လက်ထောက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး
တူဖီလီလီယာ ။

နောက်ခံသမိုင်း

ဆမိုဝါကျွန်းစုကို ဒတ်ချ်လူမျိုး ဂျေကော့ဗ်ရောက် ဗီးန် ဆိုသူက ၁၇၂၂ ခုနှစ်တွင် တွေ့ရှိခဲ့သည်ဟု မှတ်

ပေဂိုပေဂိုဆိပ်ကမ်း၏ ကြည်နူးဖွယ်ရှုခင်း

တမ်းများတွင် တွေ့ရှိရသည်။ လန်ဒန် မစ်ရှင်နရီဆို ဆိုင်ယက်တီမှာ ဤကျွန်းစုသို့ ပထမဦးဆုံး ရောက်ရှိ လာသော သာသနာပြုအဖွဲ့ဖြစ်၍ ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကျွန်းပေါ်၌ အခြေစိုက်ခဲ့သည်။ ၁၈၃၉ ခုနှစ် ခန့် တွင် အမေရိကန် ရေတပ်အရာရှိ ချားလ်စ် ဝီလ်ကီးစ် ဆိုသူက ဆမိုဝါကျွန်းများကို လာရောက် စူးစမ်း လေ့လာပြန်သည်။ ထို့နောက် ဗြိတိန်၊ အမေရိကန်နှင့် ဂျာမနီနိုင်ငံတို့က ၁၈၄၇၊ ၁၈၅၃ နှင့် ၁၈၆၁ ခုနှစ် များတွင် အဆိုပါ ကျွန်းစုများကို အုပ်ချုပ်ရန် ကိုယ် စားလှယ် အသီးသီး စေလွှတ်၍ အုပ်ချုပ်စေခဲ့သည်။

၁၈၇၂ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနှင့် ဆမိုဝါကျွန်းစုခေါင်းဆောင်တို့ ချုပ်ဆိုသော စာချုပ် အရ ကျွန်းစုတွင် အကောင်းဆုံးဆိပ်ကမ်းဖြစ်သော

ပေဂိုပေဂိုတွင် အမေရိကန် ရေတပ်စခန်း တည်ဆောက် ခဲ့နှင့် ကုန်သွယ်ခွင့်တို့ကို ရရှိခဲ့သည်။ တနှစ်ခန့်အကြာ တွင် ဗြိတိန်နှင့် ဂျာမနီနိုင်ငံတို့သည်လည်း အလားတူ အခွင့်အရေးများ ရရှိခဲ့ပြန်သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ အင်အားကြီး သုံးနိုင်ငံတို့သည် အဆိုပါ ကျွန်းစု နယ်မြေအကျိုးစီးပွား ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ မကြာခဏ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားလေ့ ရှိသည်။

ဆမိုဝါကျွန်းစုအား ခွဲခြမ်းခြင်း

၁၈၈၉ ခုနှစ် ဂျာမနီနိုင်ငံ ဘာလင်မြို့တွင် ကျင်းပ သော အင်အားကြီးသုံးနိုင်ငံ အစည်းအဝေးပွဲကြီးက ဆမိုဝါကျွန်းများကို ကြားနေနယ်မြေအဖြစ် ထားရှိ ရန်နှင့် ကျွန်းစုတွင် သုံးပွင့်ဆိုင် အုပ်ချုပ်ရေးထူထောင် ရန် အထွေထွေဆုံးဖြတ်ချက်တရပ်ကိုချမှတ်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါဆုံးဖြတ်ချက်မှာ အောင်မြင်စွာ အကောင် အထည်ပေါ်လာခြင်း မရှိသောကြောင့် ၁၈၉၉ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် ထိုသုံးနိုင်ငံတို့က စာ ချုပ်တရပ်ကို ထပ်မံချုပ်ဆိုခဲ့ကြပြန်သည်။ အဆိုပါ စာချုပ်အရ အနောက်လောင်ဂျီတွဒ် ၁၇၁ ဒီဂရီ မျဉ်း၏ အရှေ့ဘက်ရှိ ဆမိုဝါကျွန်းများကိုအမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ အကျိုးစီးပွား နယ်မြေအဖြစ် အသိ အမှတ်ပြုခဲ့ပြီး မျဉ်း၏အနောက်ဘက်ရှိ ကျွန်းများကို ဂျာမနီနိုင်ငံ၏ အကျိုးစီးပွား နယ်မြေအဖြစ် အသိ အမှတ်ပြုခဲ့ကြသည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံက တွန်ဂါနှင့် ဆော် လမွန်ကျွန်းတို့တွင် ရပိုင်ခွင့်များအတွက် အာရုံစိုက် ရန် ဆမိုဝါကျွန်းများကို လုံးဝ စွန့်လွှတ်ကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။

အမေရိကန်အုပ်ချုပ်ရေးနယ်မြေ ဖြစ်လာခြင်း

ကျွန်းစု ခေါင်းဆောင်များက ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် တူတိုလာနှင့် အော်နူကျွန်း များကို လည်းကောင်း၊ ၁၉၀၄ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၆

ရက်နေ့တွင် မာနူဝါကျွန်းကို လည်းကောင်း အမေရိ ကန်ပြည်ထောင်စုထံ အပ်နှံခဲ့ကြသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ် တွင် ရှိစဉ်နှစ်ကျွန်းများကို အမေရိကန် ဆမိုဝါ ကျွန်းစုနယ်မြေအတွင်းသို့ ထည့်သွင်းခဲ့သည်။ အမေ ရိကန်ကွန်ဂရက် လွှတ်တော်က ၁၉၂၉ခုနှစ် ဖေဖော် ဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် အတည်ပြုသော ပူးတွဲ ဆုံး ဖြတ်ချက်အရ ဆမိုဝါကျွန်းများကို တရားဝင်လက်ခံ ခဲ့သည်။ အမေရိကန်ဆမိုဝါကျွန်းစုကို ၁၉၀၀ ပြည့် နှစ်မှ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း အမေရိကန်ရေတပ်က အုပ်ချုပ်ခဲ့ပြီး ပစ္စိဖိတ် သမုဒ္ဒရာတွင် မဟာဗျူဟာ အရ အရေးပါသော အမေရိကန်ရေတပ် အခြေစိုက် စခန်းဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၅၁ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနက ကျွန်းစုအုပ်ချုပ်ရေးကို လွှဲပြောင်းတာဝန်ယူပြီး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတဦး ခန့်အပ် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၇၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာ လ ၂၂ရက်နေ့တွင် ဆမိုဝါကျွန်းသား ပိတာကိုးလ် မင်းအား အုပ်ချုပ်ရေးမှူးအဖြစ် ပထမဦးဆုံးအကြိမ် ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၈၀ ပြည့် နှစ်မှစ၍ အမေရိကန်ဆမိုဝါကျွန်းစုတွင် အမေရိကန် ကွန်ဂရက် လွှတ်တော်သို့ မဲပေးခွင့်မရှိသော ကိုယ် စားလှယ်တဦးကို စေလွှတ်ခွင့် ရရှိခဲ့သည်။ ။

မှီငြမ်းကိုးကားသော စာအုပ်စာတမ်းများ

- ၁။ Encyclopaedia Britannica, Vol.19
- ၂။ The Europa Year book, A World Survey, 1980, Vol.II, Europa Publications Ltd, 1980
- ၃။ Lands and Peoples, Vol.5, Grolier Incorporated New York, 1963
- ၄။ Reader's Digest Almanac, Atlas and Yearbook, 1982
- ၅။ The World Almanac and Book of Facts, 1982

Peter Tali Coleman
Tufelelia
၁၆
၁။ Encyclopaedia Britannica, Vol.19, p.984
နိုင်ငံတကာရေးရာ ၁၀/၈၂

၁။ Encyclopaedia Britannica, Vol. 19, p.984
၂။ ထို စာ
၃။ Reader's Digest Almanac, Atlas and Yearbook, 1981, p.903
နိုင်ငံတကာရေးရာ ၁၀/၈၂
၁၇

စက်မှုထိပ်သီး ခုနစ်နှစ် နိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုအခြေအနေ

ကမ္ဘာ့ စက်မှုထွန်းကားသော ဖွံ့ဖြိုးပြီးစီးမှုနှင့် * တို့တွင် ငွေကြေးပေးပို့မှု၊ ကုန်ဈေးနှုန်းများ ကြီးမြင့်မှု၊ အလုပ်လက်မဲ့များ တိုးပွားလာမှုနှင့် ထုတ်လုပ်မှုများ ကျဆင်းမှုစသည့် ပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ထိုစက်မှုနိုင်ငံများ၏ စီးပွားကုန်သွယ်မှု ဆက်ဆံရေးတွင်လည်း အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့နေရသဖြင့် အချင်းချင်းညှိနှိုင်း၍ အခြေရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းလျက် ရှိသည်။

၁၉၈၀
၁၉၈၁
၁၉၈၂
၁၉၈၃
၁၉၈၄
၁၉၈၅
၁၉၈၆
၁၉၈၇
၁၉၈၈
၁၉၈၉
၁၉၉၀
၁၉၉၁
၁၉၉၂
၁၉၉၃
၁၉၉၄
၁၉၉၅
၁၉၉၆
၁၉၉၇
၁၉၉၈
၁၉၉၉
၂၀၀၀
၂၀၀၁
၂၀၀၂
၂၀၀၃
၂၀၀၄
၂၀၀၅
၂၀၀၆
၂၀၀၇
၂၀၀၈
၂၀၀၉
၂၀၁၀
၂၀၁၁
၂၀၁၂
၂၀၁၃
၂၀၁၄
၂၀၁၅
၂၀၁၆
၂၀၁၇
၂၀၁၈
၂၀၁၉
၂၀၂၀
၂၀၂၁
၂၀၂၂
၂၀၂၃
၂၀၂၄
၂၀၂၅

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု

အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ပြီးချိန်မှစ၍ စီးပွားရေး တောင်တန်း ခိုင်မာသော နိုင်ငံကြီး တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် ကုလသမဂ္ဂခန့်မှန်းခြေ စာရင်းအရ အမေရိကန်ပြည် ထောင်စုတွင် လူဦးရေ ၂၂၇သန်းကျော် (၂၂၇,၆၄၀,၀၀၀) ရှိသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ၁၉၇၉ ခုနှစ်က တဦးချင်း ပျမ်းမျှ ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာ ဒေါ်လာ ၁၀,၆၁၀ ခန့်ရှိပြီး ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် မှ ၁၉၇၉ ခုနှစ်အတွင်း တဦးချင်းပျမ်းမျှ ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်နှုန်းသည် ၂ ဒသမ ၂ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့သည်။ ယခင်က စီးပွားရေး တောင်တန်း ခိုင်မာလာခဲ့သော အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသည် ၁၉၇၃ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းမှစ၍ အခြား ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံကြီးများ နည်းတူ စီးပွားရေး အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်လာခဲ့ရသည်။ ဘတ်ဂျက်အသုံးစရိတ်များ လိုငွေပြုလုပ်ပြီး ပြည်ပကုန် သွယ်ရေးတွင်လည်း လိုငွေပြုလုပ် ရှိသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်တွင် ၁၉၈၂ ခုနှစ်၌ ဒေါ်လာ ဘီလီယံ ၁၀၀ ခန့် လိုငွေပြုလုပ် ရှိ သည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။ ၁၉၈၃ ခုနှစ် ဘတ်ဂျက်

အသုံးစရိတ်တွင် ဒေါ်လာ ၇၆၀ ဒသမ ၅ ဘီလီယံခန့် လျာထားပြီး ထိုနှစ်တွင် လိုငွေ ဒေါ်လာ ၁၄၆ ဘီလီယံခန့်ရှိမည်ဟုလည်း ခန့်မှန်းထားသည်။ ပြည်ပကုန် သွယ်ရေးတွင်လည်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဘက်မှ နှစ်စဉ်လိုငွေပြုလုပ်ရန် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်က ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း ၂၇,၃၀၀ နှင့် ၁၉၈၁ ခုနှစ်က ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း ၁၀,၃၁၆ ခန့် ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ပထမခြောက်လအတွင်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ကုန်သွယ်ရေး လိုငွေသည် ဒေါ်လာ ၁၆ ဘီလီယံ ရှိခဲ့သည်။

အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတွင် ငွေပေးငွေယူ နှုန်း ၈ ဒသမ ၄ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေ ၁၀ သန်းကျော် ရှိသည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ၏ အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေသည် အခြား စက်မှုထိပ်သီး ခြောက်နိုင်ငံနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် အများဆုံး ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် အခြား ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံ များနည်းတူ စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများ အပြင်အဆိုင် ထုတ်လုပ်လျက် ရှိသည်။ ကာကွယ်ရေး အသုံးစရိတ် များကိုလည်း ယခင်နှစ်များကထက် တိုးမြှင့်သုံးစွဲ လျက် ရှိသည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်က ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ

* ဖွံ့ဖြိုးပြီး စက်မှုထိပ်သီး ခုနစ်နှစ်မှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဂျပန်၊ ပြည်ထောင်စုသမ္မတဂျာမနီ၊ ပြင်သစ်၊ ဗြိတိန်၊ ကနေဒါ နှင့် အီတလီနိုင်ငံတို့ ဖြစ်သည်။
၁။ United Nations, June 1981, Map No.3105
၂။ 1981 World Bank ATLAS, Gross National Product Population and Growth Rates, p.6
၃။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်ပနိုင်ငံများ ကုန်သွယ်ရေး အကျယ်ကို ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဧပြီလထုတ် နိုင်ငံတကာရေးရာသတင်းစဉ်

၁။ "အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ စီးပွားရေး အခြေအနေ" ဆောင်းပါးတွင် ဖတ်ရှုပါရန်
၂။ Time(USA), 12.2.82; p.28
၃။ Mainichi Daily News(Japan), 1.8.82, p.6 & 30.7.82, p.6
၄။ Mainichi Daily News(Japan), 19.1.82. p.3 & 30.1.82, p.6

သို့ စစ်လက်နက် ပစ္စည်းများ တင်ပို့ရောင်းချမှုသည် ဒေါ်လာ ၅ ဒသမ ၃ ဘီလီယံဖိုးရှိခဲ့သည်။ စီးပွားရေးအခက်အခဲများတွင် ကုန်ဈေးနှုန်းမြင့်တက်နေမှုသည်လည်း ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသည် ၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင် ရေနံစည်သန်းပေါင်း ၃,၇၇၂ ထုတ်လုပ်ခဲ့ပြီး ပြည်ပမှလည်း ရေနံ ဒေါ်လာ ၇၀ ဘီလီယံဖိုး အထိ တင်သွင်းသုံးစွဲခဲ့ရသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ပြည်ပမှ ရေနံ တင်သွင်းသုံးစွဲမှုသည် အခြားစက်မှု ထိပ်သီးနိုင်ငံများ နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် အများဆုံးဖြစ်သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ

ဂျပန်နိုင်ငံသည် မိမိ၏ စီးပွားတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ပြည်ပတိုင်းပြည်များအပေါ် မှီခိုကာကြိုးပမ်း လုပ်ဆောင် လာခဲ့ရသော စက်မှုထိပ်သီး နိုင်ငံကြီး တစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ စီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အဓိကကျသော ရေနံနှင့်စက်မှုကုန်ကြမ်း ပစ္စည်းများ၊ ဂျပန်ပြည်သူများ စားသုံးရန် လိုအပ်သော စားနပ်ရိက္ခာများကို ပြည်ပမှ နှစ်စဉ်တင်သွင်း နေရသည်။ ပြည်ပမှ ရေနံတင်သွင်းမှုသည် ၈၇ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိပြီး တန်ဖိုးအားဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၅ ဘီလီယံဖိုးခန့်ရှိသည်။ ပြည်ပမှ ရေနံတမျိုးတည်း ဝယ်ယူ သုံးစွဲရသည့် တန်ဖိုးသည် ပြည်ပမှ ဂျပန် နိုင်ငံသို့ တင်သွင်းသော ကုန်ပစ္စည်းတန်ဖိုးအားလုံး၏ ထက်ဝက်ခန့် ဖြစ်သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံက ထိုသို့ရေနံအပေါ် မှီခို အားထားနေ ရမှုမှ လျော့ပါးလာစေရေးအတွက် အမေရိကန်ပြည် ထောင်စုမှ ကျောက်မီးသွေးများ တိုးတက်ဝယ်ယူ အသုံးပြုရန် စီစဉ်ထားသည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုမှ ကျောက်မီးသွေး တတန်လျှင် အမေရိကန် ၇၃ ဒသမ ၈ ဒေါ်လာနှုန်းဖြင့် တန်ချိန် ၂ ဒသမ ၃ သန်း ဝယ်ယူတင်သွင်းခဲ့သည်။

၁။ U.S. News & World Report, 8.3.82, p.28
* ဂျပန်နိုင်ငံနှင့်ပြည်ပနိုင်ငံများ ကုန်သွယ်ရေးအကျယ်ကို ၁၉၈၂ ခုနှစ် မတ်လထုတ် နိုင်ငံတကာရေးရာသတင်းစဉ်ပါ "ဂျပန်နိုင်ငံ ကုန်သွယ်ရေး" ဆောင်းပါးတွင် ဖတ်ရှုပါရန်
၂။ The Financial Times (U.K.), 14.6.82, p.VII & Mainichi Daily News(Japan), 30.7.82, p.6

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်ကုလသမဂ္ဂခန့်မှန်းခြေစာရင်းအရ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် လူဦးရေ ၁၁၆ သန်းကျော် (၁၁၆,၇၈၂,၂၃၆) ရှိသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ၁၉၇၉ ခုနှစ်က တဦးချင်း ပျမ်းမျှ ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာ ဒေါ်လာ ၈,၇၃၀ ခန့်ရှိပြီး ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၇၉ ခုနှစ် အတွင်း တဦးချင်းပျမ်းမျှ ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်နှုန်း သည် ၃ ဒသမ ၉ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိခဲ့သည်။

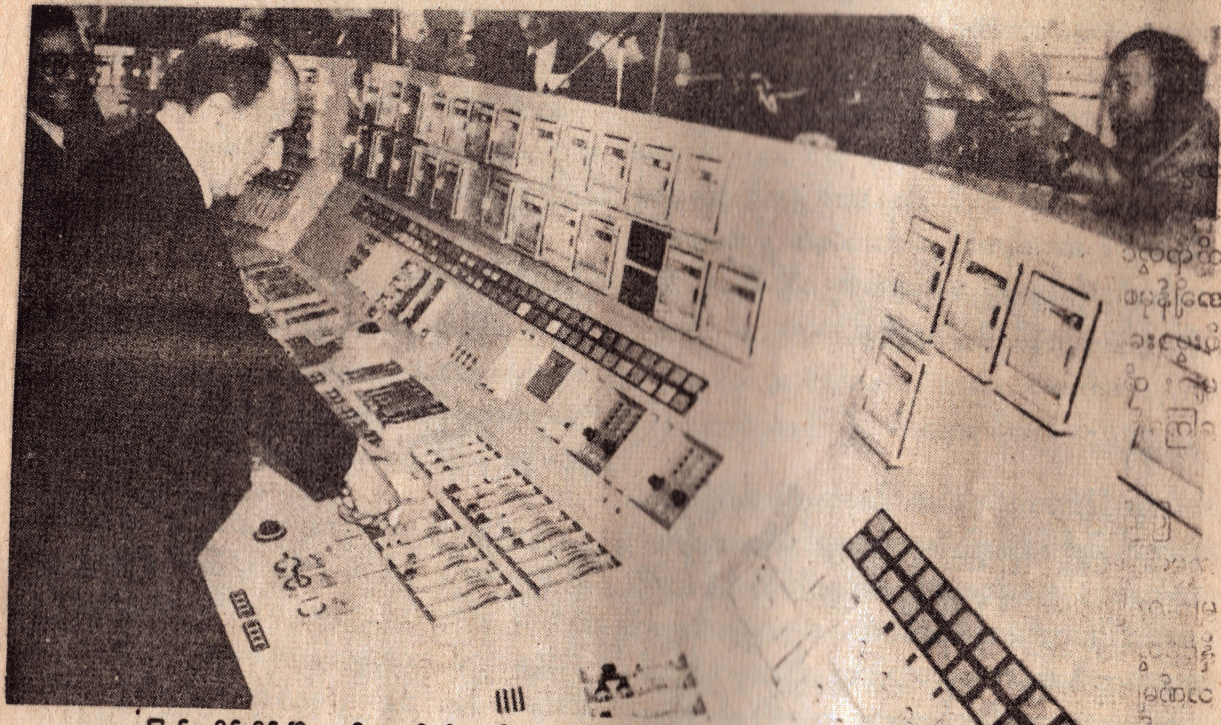
ပြည်ပနိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်ရေး

ဂျပန်နိုင်ငံသည်အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ဥရောပ ဘုံဈေးအဖွဲ့၊ အာရှ၊ အာဖရိက၊ လက်တင်အမေရိက၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်း နိုင်ငံများ၊ ဆိုဗီယက် နိုင်ငံများ နှင့်ပါ ကုန်သွယ်ရေးတိုး ခဲ့ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။

ဂျပန်နိုင်ငံက အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများ အဖွဲ့မှ ရာဘာ၊ ခဲမဖြူ၊ သံရိုင်း၊ သစ်၊ ရေနံ၊ ဓာတ်ငွေ့ စသည် များကို နှစ်စဉ် တင်သွင်းနေရသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံသည် အရှေ့တောင် အာရှနိုင်ငံများ အဖွဲ့နှင့် ကုန်သွယ်ရေး တိုးချဲ့လာခဲ့ရာ ၁၉၇၅ ခုနှစ် မှ ၁၉၇၉ ခုနှစ် အထိ ဒေါ်လာ ၆ ဒသမ ၄ ဘီလီယံမှ ဒေါ်လာ ၁၆ ဒသမ ၃ ဘီလီယံအထိ တိုးချဲ့ကုန်သွယ်လာခဲ့သည်။ အရှေ့တောင်အာရှ နိုင်ငံများအဖွဲ့တွင် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုမှာ ဒေါ်လာ ၆ ဘီလီယံခန့်ဖြစ်ပြီး ထိုရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု ပမာဏသည် ပြည်ပနိုင်ငံ များတွင် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုအားလုံး၏ ငါးပုံတစ်ပုံခန့်ဖြစ်သည်။

အရှေ့ဥရောပ နိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်ရာတွင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုသည် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ် ဖက်နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အမေရိကန် ပြည် ထောင်စု က ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုအား အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ကုန်သွယ်ရေး ပိတ်ဆို့ လာသည့်အခါ ဂျပန်နိုင်ငံကပါ ထောက်ခံအားပေးခဲ့ မှုကြောင့် နှစ်နိုင်ငံ ကုန်သွယ်ရေးမှာ တိုးတက် သင့် သလောက်မတိုးတက်ခဲ့ဟု ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုက ယူဆသည်။ ဆိုက်ဘေးရီးယားတွင် ရေနံ၊ သဘာဝ

၃။ Current History, A World Affairs Journal, April 1982, p.168
၄။ Mainichi Daily News(Japan), 23.7.82, p.6
၅။ United Nations, June 1981, Map No.3105
၆။ 1982 World Bank ATLAS, Gross National Product Population and Growth Rates, p.6
၇။ New Times(Moscow), January 1981, p.8

ပြည်သူပိုင်သိမ်းပြီးသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံကို သမ္မတမီတရုန်း ဝစ်ဆေးကြည့်ရှုနေစဉ်

ဓာတ်ငွေ၊ ကျောက်မီးသွေး၊ သစ်၊ စက္ကူပျော့ဖတ် စသော ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရာတွင် ဂျပန် နိုင်ငံက အဓိကအခန်းမှ ပါဝင်လုပ်ဆောင်လာဖွယ် ရှိ သည်ဟု ဆိုဗီယက်ခေါင်းဆောင်များက ယုံကြည်ထား သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် နောက်ပိုင်း ဂျပန်-ဆိုဗီ ယက် နှစ်နိုင်ငံ ကုန်သွယ်ရေးမှာ တိုးတက်လာသည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ် နှစ်လယ်ပိုင်းတွင် ဂျပန်နိုင်ငံမှ ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုသို့ သံမဏိတန်ချိန် ၁ ဒသမ ၄ သန်း တင်ပို့ခဲ့သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံနှင့် တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံတို့၏ကုန် သွယ်မှုမှာ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုထက် သုံးဆကျော် သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံသည် တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံနှင့် ဒေါ်လာ ၉ ဘီလီယံခန့် နှစ်စဉ်ကုန်သွယ်လျက်ရှိသည်။ ၁၉၇၈ ခုနှစ်တွင် ဂျပန်နှင့် တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံ တို့သည်ဒေါ်လာဘီလီယံ ၂၀ တန်ဖိုးရှိသော ကုန်သွယ် ရေး စာချုပ်တရပ် ချုပ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ထိုစာချုပ်အရ ရေနံ၊ ကျောက်မီးသွေးစသည့် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများကို

ဂျပန်နိုင်ငံကဝယ်ယူပြီး တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံ၏ ခေတ်မီရေးအတွက် ငွေကြေးအကူအညီများကို ဂျပန် နိုင်ငံက ပေးအပ်ရေးတို့ ပါဝင်သည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတဂျပာမနီ

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ ဂျပာမနီနိုင်ငံသည် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အပြီး မာရှယ်စီမံကိန်း အကူအညီဖြင့် တိုတောင်းလှသော အချိန်အတွင်း စက်မှုကုန်ပစ္စည်း အများဆုံး ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် ကုလသမဂ္ဂ ခန့်မှန်းခြေ စာရင်းအရ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ ဂျပာမနီနိုင်ငံတွင် လူဦးရေ ၆၁ သန်းကျော် (၆၁,၇၆၀,၇၀၀) ရှိသည်။ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ ဂျပာမနီနိုင်ငံသည် နိုင်ငံအတွက်လိုအပ်သော ရေနံ၊ ရေနံ ထွက်ပစ္စည်းများ၊ သံနှင့်သံမဏိ၊ သံမဏိထွက်ပစ္စည်း များစသည့် ကုန်ကြမ်းများနှင့် စားနပ်ရိက္ခာများကို ပြည်ပမှ တင်သွင်းနေရသည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင်ပြည်ပ မှ ရေနံဒေါ်လာ ၂၉ ဘီလီယံဖိုး တင်သွင်းခဲ့ရသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတဂျပာမနီနိုင်ငံတွင် ၁၉၇၉ ခုနှစ် က တဦးချင်းပျမ်းမျှ ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာ ဒေါ်လာ ၁၂,၂၀၀ ခန့်ရှိပြီး ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၇၉ ခုနှစ် အတွင်းတဦးချင်းပျမ်းမျှထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်နှုန်းသည် ၂ ဒသမ ၁ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိသည်။ ပြည်ထောင်စု သမ္မတဂျပာမနီနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုမှာ ၁၉၇၃ ခုနှစ်အလယ်ပိုင်းအထိအခြေအနေကောင်းမွန်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ရေနံအကျပ်အတည်း ပေါ်ပေါက်လာသည့် အချိန်မှစ၍စက်မှုပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုကျဆင်းလာသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဘဏ္ဍာရေး ချွတ်မြုံကျမှု များ တိုးပွားလာသည်။ ချေးငွေ အကျပ်အတည်း ကြောင့် ဘဏ်အချို့ပိတ်ခဲ့ရသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ ဂျပာမနီနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြား ကုမ္ပဏီများလျှော့နည်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ဂျပာမနီကုမ္ပဏီ များက ပြည်ပတွင်သွားရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ဂျပာမနီ နိုင်ငံတွင် အနာဂတ်စက်မှု လုပ်ငန်းများ မရေရာမှုနှင့် ဘဏ်များပိတ်ခဲ့ရမှုစသည့် အခက်အခဲ များကြောင့် အလုပ်သမားများ အလုပ်ရရှိရေးအတွက် အခက်အခဲ များရှိလာသည်။ ဂျပာမနီအစိုးရက အလုပ်လက်မဲ့များ အလုပ်ရရှိရေးအတွက် လုပ်ငန်းသစ်များ ဖန်တီးပေး သောလည်း ပြေလည်မှုမရရှိပဲ တိုးလာသည်။ အလုပ် လက်မဲ့ဦးရေ တိုးလာသည်ဆိုသော်လည်း အခြားဖွံ့ဖြိုး ပြီးနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် အလွန်နည်းပါးသည်ဟု ဆိုသည်။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ ဂျပာမနီနိုင်ငံတွင် ၁၉၇၈ ခုနှစ်က အလုပ်လက်မဲ့ ဦးရေ ၁ ဒသမ ၀၂ သန်းမှ ယခု ၁ ဒသမ ၄၉ သန်းသာ တိုးလာသည်။ ငွေဖောင်းပွ မှုမှာလည်း အခြားဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် အနည်းဆုံးဖြစ်သည်။ ငွေဖောင်းပွမှုငါးရာခိုင်နှုန်းသာ ရှိသည်။ ဂျပာမနီအစိုးရက ငွေဖောင်းပွမှုနှင့် အလုပ် လက်မဲ့ဦးရေ ထို့ထက်လျော့ပါးစေရေးအတွက် ဆက် လက် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဟု ဆိုသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ ဂျပာမနီနိုင်ငံ၏ ငွေပေးငွေယူ ရှင်းတမ်းတွင် လိုငွေပြလျက်ရှိရာ ၁၉၈၁ ခုနှစ် ဇွန်လ အထိ ငါးလအတွင်း လိုငွေဒေါ်လာ ၄,၆၃၇ သန်း

ရှိခဲ့ရာမှ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ပထမ ငါးလအတွင်း လိုငွေ ဒေါ်လာ ၂၄၂ သန်းသာ ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ပြည်တွင်း သွင်းကုန်တန်ဖိုးထက် ပို့ကုန် တန်ဖိုးက ဒေါ်လာ ၂,၀၁၆ သန်းခန့် ပိုလာသဖြင့် ၁၉၈၂ ခုနှစ် ငါးလအထိ ကုန်သွယ်ရေးလိုငွေ ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း ၇,၈၆၀ ခန့် ရှိလာခဲ့သည်။

ပြင်သစ်နိုင်ငံ

ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် ကုလသမဂ္ဂ ခန့် မှန်းခြေ စာရင်းအရ လူဦးရေ ၅၃ သန်းကျော် (၅၃, ၇၁၃,၀၀၀) ရှိသည်။ စက်မှုထွန်းကားတိုးတက်သည့် ပြင်သစ်နိုင်ငံသည် လိုအပ်သော လောင်စာဆီ ရာခိုင် နှုန်း ၈၀ ခန့်ကို ပြည်ပမှ နှစ်စဉ် တင်သွင်း နေရသည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ်က ပြည်ပမှရေနံတင်သွင်းရမှုတန်ဖိုးသည် ဒေါ်လာ ၂၃ ဘီလီယံခန့်ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၇၃ ခုနှစ်နောက် ပိုင်း ရေနံဈေးနှုန်း မြင့်တက်လာချိန်မှစ၍ စက်မှုလုပ် ငန်းများ ရပ်ဆိုင်းလာခဲ့ရပြီး အလုပ်လက်မဲ့ ဦးရေ တဖြည်းဖြည်းမြင့်တက်လာခဲ့သည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ၁၉၇၉ ခုနှစ်က တဦးချင်းပျမ်းမျှ ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး မှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၀,၆၅၀ ခန့်ရှိခဲ့ပြီး ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၇၉ ခုနှစ်အတွင်း တဦးချင်းထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်နှုန်းသည် သုံး ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိခဲ့သည်။

ဆိုရှယ်လစ်ပါတီမှ သမ္မတ အရွေးခံခဲ့ရသော ဖရန်စွာမိတရုန်းက ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် လွတ်လပ်၍ အမှီ အခိုကင်းသော ဆိုရှယ်လစ်လူ့ ဘောင် တည်ဆောက် ရေး၊ ဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းကြီးများ ပြည် သူပိုင်သိမ်းရေး၊ ပြင်သစ်ဖရန်ဒွေ ခိုင်မာရေးစသည့် လုပ်ငန်းများကို ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင် သွားမည်ဟု ကတိပြုခဲ့သည်။

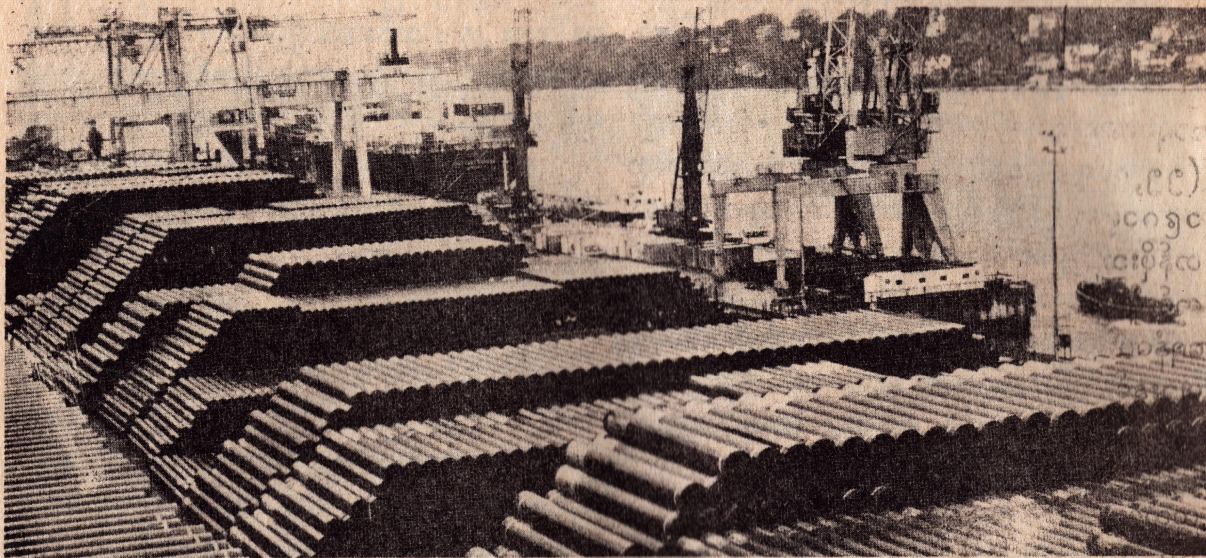
ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် ရင်ဆိုင်နေရသော အလုပ်လက်မဲ့ ဦးရေတိုးလာမှုနှင့် ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်း မြင့်တက်မှုမှာ အဓိကပြဿနာများ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြင်သစ် အစိုးရအဖွဲ့က အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာ ပြေလည်စေရေး အတွက် လုပ်ငန်းသစ်ပေါင်း ၂၁၀,၀၀၀ ခန့် ဖန်တီး ပေးရေး၊ စက်မှုလုပ်ငန်းကြီးများတွင် ပိုမို ရင်းနှီး

၁။ Current History, April 1982, p-171
၂။ ထို

၃။ United Nations, June 1981, Map No.3105

၁။ 1981 World Bank ATLAS, Gross National Product Population and Growth Rates p.6
၂။ Garman International(Bonn), February 1973, p.2
၃။ Mainichi Daily News(Japan), 1.7.82, p.6

၄။ United Nations, June 1981, Map No. 3105
၅။ The Japan Times, 28.3.77, p.12
၆။ 1981 World Bank ATLAS, Gross National Product Population and Growth Rates, p.6

ဆိုက်ဘေးရီးယားပိုက်လိုင်းအတွက် ပြည်ထောင်စုသမ္မတဂျာမနီနိုင်ငံမှ တင်ပို့ရန် အသင့်ဖြစ်နေသည့် သံမဏိပိုက်များ

မြုပ်နှံပြီး လုပ်ငန်းသစ်များတီထွင်ရေး၊ ပုဂ္ဂလိကစက်မှု လုပ်ငန်းကြီးများနှင့် ဘဏ်လုပ်ငန်းကြီးများ ပြည်သူ ပိုင်သိမ်းရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်လာခဲ့သည်။

ပြင်သစ်အစိုးရသည် ၁၉၇၃ခုနှစ် နောက်ပိုင်း ရေနံ ဈေးနှုန်း မြင့်တက်ချိန်မှစ၍ စီးပွားရေးတွင် အကျပ် အတည်းနှင့် ရင်ဆိုင်လာခဲ့ရသော်လည်း ကာကွယ် ရေးအသုံးစရိတ်ကို တမျိုးသားလုံးထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး စုစုပေါင်း၏လေးရာခိုင်နှုန်းကျော် သုံးစွဲလာခဲ့သည်။

ပြင်သစ်အစိုးရသည် အခြားစက်မှု နိုင်ငံကြီးများ နည်းတူ လက်နက်များထုတ်လုပ်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများ သို့ အပြိုင်အဆိုင် ရောင်းချလျက်ရှိသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံ က ၁၉၈၀ပြည့်နှစ်တွင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသို့ လက်နက် များ တင်ပို့ ရောင်းချမှုသည် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၂၁၁၈၅ ဘီလီယံခန့် ရှိခဲ့သည်။

သမ္မတမီတရုန်း အာဏာရရှိချိန်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ၌ အလုပ်လက်မဲ့ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၇.၁၈% ရှိပြီး ဦးစီး ရေးဖြင့် ၁၁.၁၈% သန်း ရှိခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်မိုရှိုင်း ဦးဆောင်သော အစိုးရအဖွဲ့က အလုပ်လက်မဲ့ ပြဿနာ နှင့် ငွေဖောင်းပွမှု ကျဆင်းရေးတို့ကို အဓိက ထား၍ ဖြေရှင်းလာခဲ့သော်လည်း အလုပ်လက်မဲ့ရာခိုင်နှုန်းမှာ

လျော့မသွားပဲ ၈.၁၈% ဖြစ်ခဲ့သည်။ တိုးလာပြီး ဦးစီးရေးဖြင့် ၂,၀၄၂,၃၀၀ ရှိလာသည်။ ငွေဖောင်း ပွမှုမှာလည်း ၁၃.၁၈% ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့သည်။ ပြင်သစ် အစိုးရက ၁၉၈၃ခုနှစ်တွင် ငွေဖောင်းပွမှု ၁၀ ရာခိုင် နှုန်းသို့ လျော့ကျရေး၊ ကုန်ဈေးနှုန်းများ ထိန်းချုပ် ရေးနှင့် လုပ်ငန်းစနစ်များ ပြုပြင် သွားရေးတို့ကို လုပ် ဆောင်သွားမည်ဟု ကြေငြာခဲ့သည်။ ၁၉၈၂ ခုနှစ် တွင် ပြင်သစ် နိုင်ငံ၏ ဘတ်ဂျက်လိုငွေ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁၇ ဘီလီယံပြည့်မီ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံဘတ်ဂျက်လိုငွေပြည့်မီတွင် အမြင့်မား ဆုံးဖြစ်ဖူးသည်။ ထို့ပြင် ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်ရေးလိုငွေ ပြည့်မီ အမေ ရိကန်ဒေါ်လာသန်း ၂၀၀၀ ခန့် ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ပထမနှစ်ဝက်အတွင်း ကုန်သွယ်ရေး လိုငွေပြည့် မီသည် ၁၉၈၁ခုနှစ် ပထမနှစ်ဝက်အတွင်းက ကုန်သွယ် ရေးလိုငွေပြည့်မီထက် နှစ်ဆခန့်မြင့်တက်ခဲ့သည်။

ဗြိတိန်နိုင်ငံ

ကိုလိုနီနယ်ပယ်များစွာ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သည့် ဗြိတိန်နိုင်ငံ သည် ထိုနယ်ပယ်များမှ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများဈေးနှုန်း ချိသာစွာဖြင့်ရယူပြီး ကုန်ချောပစ္စည်းများကို ဈေး

နှုန်းကြီးမြင့်စွာဖြင့် ပြန်လည်တင်ပို့ ရောင်းချနိုင်ခဲ့မှု ကြောင့် စီးပွားဖွံ့ဖြိုး တောင့်တင်းလာခဲ့သော နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ ၁၉၈၀ပြည့်နှစ် ကုလသမဂ္ဂ ခန့်မှန်းခြေ စာရင်းအရ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် လူဦးရေ ၅၅ သန်းကျော် (၅၅,၈၈၀,၀၀၀) ရှိသည်။ ဗြိတိန် နိုင်ငံသည် ၁၉၈၁ခုနှစ်က ပြည်ပမှဝယ်ယူတင်သွင်းခဲ့သော ရေနံ တန်ဖိုးသည် ဒေါ်လာ ၅၀ ဘီလီယံခန့် ရှိခဲ့သည်။ နိုင်ငံ တွင်းရှိ ရေနံပိုမို ထုတ်လုပ်လာနိုင်မှုကြောင့် ပြည်ပမှ ရေနံဝယ်ယူတင်သွင်းရမှုသည် အခြားဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံ များနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် အနည်းဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်သည်။

ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် ၁၉၇၉ခုနှစ်က ပျမ်းမျှတဦးချင်း ထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုးမှာ ဒေါ်လာ ၇,၃၉၀ ခန့် ရှိပြီး ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၇၉ ခုနှစ်အတွင်း တဦးချင်း ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်နှုန်းသည် ၁၁.၁၈% ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိသည်။

မစ္စသက်ချာ ဦးဆောင်သော ဗြိတိသျှ အစိုးရ အဖွဲ့က နိုင်ငံ၏စီးပွားရေး ကျပ်တည်းမှုများ ဖြေရှင်း ရေးအတွက် အစိုးရချေးငွေများ လျော့ချရေး၊ ဘဏ် တိုးနှုန်းများ လျော့ချရေး၊ အစိုးရအသုံးစရိတ်များ လျော့ချရေး၊ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအား တိုးမြှင့်ရေး၊ အခြေအနေမကောင်းသည့် အစိုးရပိုင်နှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင် စက်မှုလုပ်ငန်းများအား ထောက်ပံ့အားပေးမှု ရပ်စဲ ရေး၊ လုပ်ငန်းမြှင့်တင်မှုထိန်းချုပ်ရေး၊ ပုဂ္ဂလိက စက်မှု လုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သော အကူအညီများ ပေးရေး စသည့်များကို ဆောင်ရွက် သွားမည်ဟု ကြေငြာခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေ မှာ လျော့မသွားပဲ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ တွင် ၃,၁၉၀,၆၂၁ အထိ ရှိလာပြီး ရာခိုင်နှုန်း အားဖြင့် ၁၃.၁၈% အထိ တိုးတက်လာရာ စစ်ပြီး ခေတ်တွင် အဆိုးဆုံးအခြေအနေကို မျက်မှောက် ပြုနေရသည်ဟု ဆိုသည်။ ၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် ငွေဖောင်းပွမှု နှုန်းသည် ၉.၁၈% ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်း ထားသည်။

ကနေဒါနိုင်ငံ

ကနေဒါနိုင်ငံသည် စက်မှုကုန်ပစ္စည်းများနှင့် စိုက် ပျိုးရေး ထွက်ကုန်များကို ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသို့အများ ဆုံး တင်ပို့ ရောင်းချပြီး ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးမှု အနည်းဆုံး နိုင်ငံများသို့ အကူအညီ အများအပြား ပေးသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ၁၉၈၀ပြည့်နှစ် ကုလသမဂ္ဂခန့်မှန်းခြေ စာရင်းအရ ကနေဒါ နိုင်ငံတွင် လူဦးရေ ၂၃ သန်းကျော်(၂၃,၉၄၀,၅၀၀) ရှိသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံ တွင် ၁၉၇၉ခုနှစ်က တဦးချင်းပျမ်းမျှ ထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုးမှာ ဒေါ်လာ ၉,၄၀၀ ခန့်ရှိပြီး ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် မှ ၁၉၇၉ ခုနှစ်အတွင်း တဦးချင်းထုတ်လုပ်မှု တိုးတက် နှုန်းသည် ၂၁.၁၈% ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိသည်။

ကနေဒါနိုင်ငံက နိုင်ငံ၏ပိုမိုကုန် ရာခိုင်နှုန်း ၇၀% ကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ နှစ်စဉ်တင်ပို့သည်။ အမေ ရိကန်ပြည်ထောင်စုကလည်း ကနေဒါနိုင်ငံတွင်အများ ဆုံး ရင်းနှီး မြှုပ်နှံထားသည်။ ကနေဒါ အစိုးရက အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာ ပြေလည်စေရေးအတွက် စက်မှု လုပ်ငန်းများ တိုးချဲ့ လာသည်။ ထိုလုပ်ငန်းများ အောင်မြင်ရေးအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ တိုးမြှင့် မြှုပ်နှံထားသည်။ စက်မှု လုပ်ငန်းကြီးများတွင် ဒေါ် လာ ၁၂၀ ဘီလီယံနှင့် အခြားအလတ်စား စက်မှု လုပ်ငန်းများတွင် ဒေါ်လာ ၄၀၀ ဘီလီယံအထိမြှုပ်နှံ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။ ထိုသို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ လာခဲ့မှု ကြောင့် တနှစ်စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှုန်းသည် လေး ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၄.၁၈% ရာခိုင်နှုန်း မြင့်တက်လာခဲ့ သည်။

ကနေဒါနိုင်ငံတွင် ဘတ်ဂျက် အသုံးစရိတ်လိုငွေ ပြည့်မီမှာ ၁၉၇၈ ခုနှစ်က ဒေါ်လာ ၁၁.၁၈ ဘီလီယံမှ ၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင် ဒေါ်လာ ၉.၁၈ ဘီလီယံသို့ လျော့ကျလာခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ၁၉၈၀ ပြည့် နှစ်တွင် ဒေါ်လာ ရှစ် ဘီလီယံနှင့် ၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင် ဒေါ်လာ ၁၃ ဘီလီယံသို့ ရှိခဲ့ပြီး ထိုနှစ်များ နောက် ပိုင်းမှစ၍ ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြည့်မီလျော့သွားသည်ထက် လျော့ သွားစေရန်လည်း ဆောင်ရွက်သွားမည်ဟု ဆိုသည်။

၁။ U.S. News & World Report, 14.12.82, p. 30 & Newsweek(USA), 1.3.82, p.38
၂။ Newsweek(USA), 14.6.82, p.15
၃။ U.S. News & World Report, 8.3.82, p.28

၄။ U.S. News & World Report, 14.12.81, p.30, Time (USA), 20.7.82, p.15 & NAB/Reuter, 20.7.82, Bul. No.3, p.12
၅။ Mainichi Daily News(Japan), -27.7.82, p.6

၁။ United Nations, June 1981, Map No.3105
၂။ 1981 World Bank ATLAS, Gross National Product Population and Growth Rates, p.6
၃။ Current History, May 1981, p.196
၄။ NAB/Reuter, 21.7.82, Bul. 3, p.14

၅။ 1981 World Bank ATLAS, Gross National Product Population and Growth Rates, p.6
၆။ Current History, November 1980, pp.117-131
၇။ ထိုစာ ၁၃၁

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ တင်ပို့မည့် ဂျပန်ကားများ

ကနေဒါအစိုးရက တမျိုးသားလုံး၏ ထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုး စုစုပေါင်း တိုးတက်လာရန် ဆောင်ရွက်လာ ခဲ့ရာ ၁၉၇၉ ခုနှစ်က ဒေါ်လာ ၂၆၁ ဘီလီယံဖိုး ရှိခဲ့ပြီး ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်က ဒေါ်လာ ၃၀၀ ဘီလီယံဖိုး အထိ ရှိလာခဲ့သည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင် ဒေါ်လာ ၅၀၀ ဘီလီယံနှင့် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဒေါ်လာ ၈၀၀ ဘီလီယံအထိ တိုးတက်လာရန် ဆောင်ရွက်သွား နိုင်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။

ကနေဒါ အစိုးရက စီးပွားတိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးရေး အတွက်ကြိုးပမ်းလာသည့် ကြားမှ အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေ တိုးလာလျက် ရှိသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံတွင် အလုပ် လက်မဲ့ ဦးရေမှာ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ၁၀.၃၀ ဖြစ်သဖြင့် ရာခိုင်နှုန်း ဦးရေအားဖြင့်သာ ဒီသမ္မတနိုင်ငံ သန်း ၁၆ ရှိသည်။ ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်းမှာလည်း မြင့်တက်လျက် ရှိရာ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်က ၁၀.၃၀ ဒသမ ၇ ရာခိုင်နှုန်း ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင် ငွေဖောင်းပွမှုသည် ၁၀ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိမည်။ စားသုံးကုန် ဈေးနှုန်း မှာ တနှစ်ထက်တနှစ် မြင့်တက်လျက်ရှိရာ ၁၉၇၉ ခုနှစ် က ကိုးရာခိုင်နှုန်း၊ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်က ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၁၉၈၁ ခုနှစ်က ၁၁ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်း ရှိခဲ့သည်။ ကနေဒါ အစိုးရက ၁၉၈၁ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းမှ

စ၍ ကုန်ဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းသွားရေး အတွက် အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်လျက်ရှိရာ ၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင် ဈေးနှုန်းမြင့်တက်မှု ခုနစ်ရာခိုင်နှုန်းသို့ ကျ ဆင်းသွားရန် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဟု ဆိုသည်။

အိတလီနိုင်ငံ

အိတလီနိုင်ငံတွင် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် ကုလသမဂ္ဂ ခန့်မှန်းခြေစာရင်းအရ လူဦးရေ ၅၇ သန်းကျော် (၅၇,၀၄၁,၅၁၁) ရှိသည်။ အိတလီနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးအကျပ် အတည်း အမျိုးမျိုး ကြုံရပြီး အစိုးရအဖွဲ့များ မကြာခဏ ပြောင်းလဲလာခဲ့မှုကြောင့်လည်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ကမောက်ကမ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ၁၉၇၃ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း ရေနံဈေးနှုန်း မြင့်တက်ချိန်မှစ၍ စီးပွားရေးတွင် အခက်အခဲများနှင့် ပိုမို ရင်ဆိုင်လာခဲ့ရသည်။

အိတလီနိုင်ငံတွင် ၁၉၇၉ ခုနှစ်က ပျမ်းမျှ တဦးချင်း ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာ ဒေါ်လာ ၅,၇၃၀ ခန့်ရှိပြီး ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၇၉ ခုနှစ်အတွင်း တဦးချင်း ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်နှုန်းသည် ၂ ဒသမ ၂ ရာခိုင်နှုန်း ခန့် ရှိခဲ့သည်။ စီးပွားရေး အကျပ်အတည်းများ၊ အလုပ်လက်မဲ့ ပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရသည့် အရင်းရှင်နိုင်ငံများအနက် အိတလီနိုင်ငံ၏ အကျပ်အတည်းမှာ အဆိုးရွားဆုံး ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး အခြေအနေ ဆိုးရွားလာခဲ့မှုကြောင့်လည်း အိတလီ နိုင်ငံကို ဥရောပ၏ လူမမာ နှစ် ဟုပင် ခေါ်စမှတ်ပြုခဲ့ ကြသည်။

အိတလီနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေး ကျပ်တည်းမှုကြောင့် ၁၉၇၅ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်အထိ ဈေးနှုန်း မြင့်တက်မှုသည် နှစ်ဆခန့် ဖြစ်သည်။ စားသုံးကုန် ဈေးနှုန်းမြင့်တက်မှုသည် ၂၇ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်း ခန့် ရှိသည်။ အိတလီနိုင်ငံ၏ ဖိယက်ကား ထုတ်လုပ်မှု ကျဆင်းခဲ့ခြင်းကြောင့် အိတလီနိုင်ငံတွင် အလုပ်လက်မဲ့ ဦးရေ ပိုမို များပြားလာခဲ့သည်။ အိတလီနိုင်ငံတွင် အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေနှစ်သန်းကျော်ရှိပြီး ငွေဖောင်းပွမှု နှုန်းသည် ၁၈ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိသည်။ ငွေဖောင်းပွမှု နှုန်း မြင့်တက်မှုတွင် စက်မှုထိပ်သီး ခုနစ်နိုင်ငံအနက်

၁။ Current History, November 1980, p.130
 ၂။ Mainichi Daily News(Japan), 26.7.82, p.5
 ၃။ Current History, November, 1980, p.132
 ၄။ Sick Man of Europe
 ၅။ 1981 World Bank ATLAS, Gross National Product Population and Growth Rates, p.6
 ၆။ Current History, May 1981, p.226

အိတလီနိုင်ငံ၏ ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်းသည် အမြင့်ဆုံး တမျိုးသားလုံး ထုတ်လုပ်မှု၏ စစ်ရေးအသုံးစရိတ် ရာခိုင်နှုန်းပြဇယား

၁၉၈၂ ခုနှစ် စက်မှုနိုင်ငံကြီး ခြောက်နိုင်ငံ၏ ထုတ်လုပ်မှု၊ တိုးတက်မှု၊ အလုပ်လက်မဲ့နှင့် ငွေဖောင်းပွမှုတိုးနှုန်းပြ ဇယား

နိုင်ငံများ	ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက် နှုန်း	အလုပ်လက်မဲ့ ဦးရေနှုန်း	ငွေဖောင်းပွ မှုနှုန်း
အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု	၀.၄	၈.၈	၇.၃
ဂျပန်	၄.၀	၂.၀	၄.၈
ကနေဒါ	၂.၅	၇.၅	၁၀.၈
ပြည်ထောင်စု သမ္မတဂျာမနီ	၂.၀	၅.၈	၄.၀
ဗြိတိန်	၀.၃	၁၁.၈	၉.၃
ပြင်သစ်	၁.၈	၈.၃	၁၁.၅

စစ်ရေးအသုံးစရိတ် တိုးမြင့်လာမှု

စက်မှုထိပ်သီး ခုနစ်နိုင်ငံသည် စီးပွားရေး ကျပ် တည်းမှုနှင့် ရင်ဆိုင်လာခဲ့ရသော်လည်း စစ်ရေးတွင် အသုံးစရိတ်များ မလျော့ဘဲ တိုးတက်သုံးစွဲလာသည်။ စစ်ရေးတွင် အသုံးစရိတ် များပြားလာမှုကြောင့် အခြား ပြည်သူ့ အကျိုးပြု လုပ်ငန်းများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ လျော့နည်းလာသည်။ စက်မှုထိပ်သီး ခုနစ်နိုင်ငံအနက် စီးပွားရေး အခြေအနေ အတော် အသင့် ကောင်းမွန်သည်ဆိုသည့် ဂျပန်နိုင်ငံမှာမူ စစ် ရေးအသုံးစရိတ်မှာ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် အနည်းဆုံး ဖြစ်သည်။ စက်မှုထိပ်သီး ခုနစ်နိုင်ငံသည် မိမိတို့၏ တမျိုးသားလုံး ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး စုစုပေါင်း * ၏ ၀ ဒသမ ၉ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၅ ဒသမ ၉ ရာခိုင်နှုန်းအထိ သုံးစွဲလာသည်ကို ဇယားတွင် ဖော်ပြထားသည်။

× ဇယားတွင် အိတလီနိုင်ငံ ဖော်ပြထားသည်ကို မတွေ့ရပါ
 ၁။ U.S. News & World Report, 29.3.82, p.49

နိုင်ငံများ	ရာခိုင်နှုန်း
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ပြင်သစ် ဗြိတိန် ပြည်ထောင်စုသမ္မတဂျာမနီ အိတလီ ကနေဒါ ဂျပန်	၅.၉ ၄.၃ ၄.၀ ၃.၄ ၂.၉ ၁.၉ ၀.၉

ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများ

စက်မှုထိပ်သီး ခုနစ်နိုင်ငံမှ ခေါင်းဆောင်ကြီးများ သည် မိမိတို့ နိုင်ငံအသီးသီးတွင် ရင်ဆိုင်နေရသော စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းများ ဖြေရှင်းနိုင်ရေး၊ နိုင်ငံ တကာဆက်ဆံရေးများအတွက် နှစ်စဉ် အချင်းချင်း တွေ့ဆုံညှိနှိုင်း အဖြေရှာကြသည်။ စက်မှုထိပ်သီးခုနစ် နိုင်ငံမှခေါင်းဆောင်ကြီးများသည် ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၌ ပထမဆုံးအကြိမ် တွေ့ဆုံပြီး ထိုအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများ၏ မြို့တော်များတွင် နှစ်စဉ် လှည့်လည် ကျင်းပလာခဲ့သည်။ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ပြင်သစ် နိုင်ငံ ဗာဆေးလ်နန်းတော်၌ ရုတ်ကြိမ်မြောက်ထိပ်သီး အစည်းအဝေးကျင်းပခဲ့သည်။ ကျင်းပခဲ့သည့် အစည်း အဝေးများတွင် အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာ ဖြေရှင်းရေး၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းကျဆင်းရေး၊ ကမ္ဘာ့ငွေကြေး ခိုင်မာလာရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရေး၊ ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးမှု အနည်းဆုံးနိုင်ငံများ အပါအဝင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် စီးပွားရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး စသည့် အရေး ပါသည့် အချက်များကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ၏ လိုက်လျောမှု

ဂျပန် နိုင်ငံသည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်ရာတွင် မပြေ လည်မှုများရှိခဲ့သဖြင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးလာခဲ့ကြသည်။ ထိုဆွေးနွေးချက်များအရ အနောက်ဥရောပ နိုင်ငံ

၂။ Newsweek(USA), 14.6.82, pp.15-16
 * GNP= Gross National Product

များမှ တင်သွင်းသည့် ကုန်ပစ္စည်း ၁၉၈ မျိုးနှင့် လယ်ယာထွက်ပစ္စည်း ၁၇ မျိုးအပေါ် အခွန်ကောက်ခံမှုမှ ကင်းလွတ်ခွင့်များပေးခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အနောက်ဥရောပ နိုင်ငံများတွင် အခွန်ကောက်ခံလျက်ရှိသည့် စက်ပစ္စည်း၊ ကိရိယာများ၊ အိမ်သုံးပစ္စည်းများ၊ အကြီးစားစက်ပစ္စည်းများ၊ စိန်များအပေါ် ဂျပန်နိုင်ငံက အခွန်ကောက်ခံခြင်းမှ ရပ်ဆိုင်းလိုက်ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုပစ္စည်းများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံခြင်းမှ လျော့ပေါ့ပေးခြင်းသည် ဂျပန်နိုင်ငံက အစွမ်းကုန် လိုက်လျောလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဂျပန် ကုန်သွယ်ရေးဝန်ကြီးက ပြောဆိုကြောင်း နယူးစပိတ်စ်မဂ္ဂဇင်းက ရေးသားသည်။

ပိုက်လိုင်း ဆက်သွယ်မှုအပေါ် သဘောထား ကွဲလွဲခြင်း

အာဖဂန်နစ္စတန်နှင့် ပိုလန်အရေးအခင်းများ မဖြစ်ပေါ်မီကပင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ဆိုက်ဘေးရီးယားမှ သဘာဝဓာတ်ငွေ့များကို အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရန် စီစဉ် ဆောင်ရွက်လာခဲ့သည်။ ပိုက်လိုင်း ဆက်သွယ်ရေးအတွက် လိုအပ်သော စက်ပစ္စည်း၊ ကိရိယာများကို ဂျပန်ကုမ္ပဏီများ၊ အပါအဝင် အနောက်ဥရောပ ကုမ္ပဏီများက တင်ပို့ရောင်းချရန်လည်း သဘောတူစာချုပ်များ ချုပ်ဆိုထားကြသည်။ ထိုစာချုပ်များအရ ဂျပန်ကုမ္ပဏီက သံမဏိပိုက်ကြီးများ၊ စက်ပစ္စည်းများ၊ ပြည်ထောင်စုသမ္မတဂျပာမန်ကုမ္ပဏီမှ တာဘိုင်စက်များ၊ ပြင်သစ်ကုမ္ပဏီမှ သံမဏိပိုက်ကြီးများ၊ ကွန်ပရက်ဆာများ၊ အီတလီကုမ္ပဏီမှ တာဘိုင်စက်များ၊ စက်ပစ္စည်းများ၊ ဗြိတိသျှကုမ္ပဏီမှ တာဘိုင်စက်များ စသည်တို့ ပါဝင်သည်။

ပိုလန်နိုင်ငံတွင် စစ်အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းမှုကို အကြောင်းပြုပြီး အမေရိကန်အစိုးရက ထုတ်ပေးထားသော လိုင်စင်ရ ကုမ္ပဏီများကို ဆိုဗီယက်ပိုက်

လိုင်းအတွက် လိုအပ်သော စက်ပစ္စည်း၊ ကိရိယာများ တင်ပို့ရောင်းချခြင်းမပြုရန် သမ္မတရီဂင်က ပိတ်ပင်ခဲ့သည်။ ထိုတားမြစ်ပိတ်ပင်သည့် အမိန့်ကို ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုတားမြစ်ပိတ်ပင်မှုသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်ခြင်းမရှိသဖြင့် ဆန့်ကျင်ကြမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြင်သစ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူက ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။

ဆိုက်ဘေးရီးယားပိုက်လိုင်း ဆက်သွယ်ပြီးစီးသည့် အခါ သဘာဝဓာတ်ငွေ့များ အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများသို့ ၁၉၈၄ ခုနှစ်မှ စတင်ပေးပို့နိုင်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။ ထိုပိုက်လိုင်းမှ ပြည်ထောင်စုသမ္မတဂျပာမန်နိုင်ငံက တနှစ်လျှင်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ကုဗမီတာသန်း ၁၀,၅၀၀၊ အီတလီနိုင်ငံက ကုဗမီတာသန်း ၈,၅၀၀၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံက ကုဗမီတာသန်း ၈၀၀၀၊ ဩစထရီးယား၊ နယ်သာလန်၊ ဘဲလ်ဂျီယံ၊ ဆွစ်ဇာလန် နိုင်ငံတို့က ကုဗမီတာသန်းပေါင်း ၇၂,၀၀၀ ခန့် သုံးစွဲသွားရန် လျာထားကြပြီး ဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ ဂျပာမန်၊ အီတလီ၊ ပြင်သစ်၊ ဗြိတိသျှအစိုးရတို့က သမ္မတရီဂင်၏ ပိတ်ပင်တားမြစ်မှုကို လက်မခံပဲ မိမိတို့နိုင်ငံ ကုမ္ပဏီများဘက်မှ လိုက်၍ အားပေး ကူညီခဲ့ကြသည်။ ထိုပိုက်လိုင်း ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနှင့် အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများ သဘောထားကွဲလွဲမှုသည် ပိုမို ကျယ်ပြန့်လာလျက် ရှိသည်။ အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများမှ စက်ပစ္စည်း၊ ကိရိယာများ ဆိုဗီယက်သို့ တင်ပို့ရန် ပိတ်ပင်တားမြစ်ပြီး အမေရိကန် လယ်သမားများကိုမူ သီးနှံများရောင်းချရန် ခွင့်ပြုထားမှုသည် ရှေ့နောက် မညီညွတ်သည့်လုပ်ရပ်သာ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြကြောင်း အမေရိကန် သတင်းနှင့် ကမ္ဘာ့သတင်းစာစောင်က ရေးသားသည်။

၁။ Newsweek(USA), 14.6.82, p.16
 x ဂျပန်ကုမ္ပဏီများက ဒေါ်လာ သန်း ၂၀၀ခန့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားပြီးဖြစ်သည်။
 + အနောက်ဥရောပကုမ္ပဏီများမှာ - Alsthom Atlantique (France), Nove Pignone(Italy), AEG-Kanis (West Germany) နှင့် John Brown (Britain) တို့ ဖြစ်သည်။
 ၂။ NAB/AFP, 13.6.82, Bul No. 1, p.10 & U.S.News & World Report, 2.8.82, pp.25-26
 ၃။ ထို
 ၄။ NAB/AFP, 20.1.82, Bul No.1, p.5
 ၅။ U.S.News & World Report, 2.8.82, pp.25-26

စီးပွားရေးရာ သတင်းပဒေသာ

ကမ္ဘာ့ငွေကြေးဖောင်းပွမှု
 ၁၉၈၁ ခုနှစ်က အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံ၏ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အမြင့်မားဆုံး ဖြစ်ပြီး ၁၃၁ ဒသမ ၃ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။ အစွဲရေးနိုင်ငံသည် ဒုတိယငွေကြေး ဖောင်းပွမှုနှုန်း အမြင့်ဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်ပြီး ၁၀၁ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံအနေဖြင့်မူ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်း အနိမ့်ဆုံးဖြစ်ပြီး ၄ ဒသမ ၇ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်ဟု အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့(အိုင်အဲလ်အို)က ဩဂုတ်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန် ကြေငြာသည်။

အလုပ်လက်မဲ့နှုန်း
 ဗြိတိန်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် ယခုနှစ် ဇူလိုင်လအတွင်းက အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေ ၃,၁၉၀,၆၂၁ ဦးရှိခဲ့ရာမှ ဩဂုတ်လတွင် ၃,၂၉၂,၇၀၂ ဦးအထိ ရှိလာသည်။ ထိုအလုပ်လက်မဲ့နှုန်းသည် အလုပ်လုပ်နိုင်သူ စုစုပေါင်း၏ ၁၃ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်ဟု ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်နေ့က ထုတ်ပြန်သော အစိုးရ၏ စာရင်းဇယားများတွင် ဖော်ပြထားသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အလုပ်လက်မဲ့နှုန်းသည် ရုတ်တရက် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း ကျော်လွန်လာလိမ့်မည်ဟု အများကစိုးရိမ်ပူပန်နေကြသော်လည်း ယခုနှစ်ဩဂုတ်လအတွင်းက အလုပ်လက်မဲ့နှုန်းသည် ၉ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်းတွင် တန့်နေခဲ့သည်ဟု အမေရိကန်အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနက ကြေငြာသည်။

ရာဘာစေးဈေးကောင်းရရှိရေး
 ရာဘာစေးဈေးနှုန်းများကိုကျားကန်ထားနိုင်ရန် ဩဂုတ်လမှစ၍ ယခုနှစ်၏ ကျန်ရှိသောကာလအတွင်း သဘာဝ ရာဘာစေးတန်ချိန် သုံးသိန်းငါးသောင်းကို ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်များသို့ ထုတ်မရောင်းပဲ သိုလှောင်ထားရှိရန် သဘာဝရာဘာစေးထုတ်လုပ်သော အိန္ဒိယ၊ သီရိလင်္ကာ၊ ထိုင်း၊ စင်ကာပူ၊ အင်ဒိုနီးရှားနှင့် မလေးရှား နိုင်ငံတို့က မူအားဖြင့် သဘောတူညီကြသည်။

စားနပ်ရိက္ခာ အရန်သိုလှောင်ဘဏ်
 အရေးပေါ်အခြေအနေများ ကြုံကြိုက်လာပါက ဆင်းရဲသောနိုင်ငံများအား ကူညီရေးအတွက် နိုင်ငံတကာ စားနပ်ရိက္ခာ သိုလှောင်ဘဏ်တခုကို မထူထောင်နိုင်သေးမီ ဒေသဆိုင်ရာ စားနပ်ရိက္ခာ အရန်သိုလှောင်ဘဏ်တခု ထူထောင်ရန် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများမှ စားနပ်ရိက္ခာပါရဂူများက သဘောတူညီကြသည်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဘဏ်
 ဖွံ့ဖြိုးဆဲ တတိယကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဘဏ်တခု ထူထောင်သွားရန် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများအကြား စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအဖွဲ့ (အီးစီစီစီ) က မူအားဖြင့် သဘောတူလိုက်သည်ဟု ကုလသမဂ္ဂ ၇၇ နိုင်ငံအုပ်စု ဥက္ကဋ္ဌ ကီရာဝါနေက ဩဂုတ်လ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ပြုလုပ်သော မနီလာမြို့ သတင်းစာရှင်းပွဲတခုတွင် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။

မက္ကဆီကိုကြေးမြီပြဿနာ
 အနောက်ဥရောပ ဗဟိုဘဏ်များသည် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ၏ ကြေးမြီပြဿနာကို ဝိုင်းဝန်း ကူညီဖြေရှင်းသည့် အနေဖြင့် အရေးပေါ်ချေးငွေ ဒေါ်လာသန်း ၁,၈၅၀ ထုတ်ချေးရန် သဘောတူ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်ဟု နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးရှင်းလင်းရေးဘဏ် (ဘီအိုင်အက်စ်) က ဩဂုတ်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ကြေငြာသည်။

မကွာဆိုကိုနိုင်ငံသည် ကစင်ကလျားဖြစ်နေသော စီးပွားရေးအခြေအနေကို ကျော်လွှားလွန်မြောက်နိုင်ရေးအတွက် ပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိကဘဏ်အားလုံးကို ပြည်သူပိုင်သိမ်းလိုက်ကြောင်း သမ္မတ ဂျီဆေးလိပ်ပတ်ပေါ်တီလိုက စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် ကြေငြာသည်။

တူရကီကြွေးမြီပေးဆပ်ရေးကိစ္စ

ဂျပန်ပင်လယ်ရပ်ခြား စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ငွေကြေးအဖွဲ့နှင့် ထုတ်ကုန်သွင်းကုန်ဘဏ်တို့မှ တဆင့် တူရကီနိုင်ငံသို့ ထုတ်ချေးခဲ့သော ယန်းငွေသန်း ၁၄,၉၀၀ ခန့် (ဒေါ်လာ ၅၉ သန်းခန့်) ကို တူရကီနိုင်ငံက ဂျပန်နိုင်ငံသို့ ယခုနှစ် ဇွန်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ပေးဆပ်ရမည်ဖြစ်သော်လည်း အဆိုပါကြွေးမြီများ ပေးဆပ်နိုင်ရေးအတွက် ရက်ထပ်မံရွှေ့ဆိုင်းရန် ဂျပန်အစိုးရက ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

ဓာတ်ဆီချွေတာရေးမော်တော်ကား

ယခုနှစ်စက်တင်ဘာလမှစ၍ ဘရာဇီးလ်မော်တော်ကားကုမ္ပဏီတခုမှ ထုတ်လုပ်ရောင်းချသည့် ဒါကွန်ဟု အမည်ပေးထားသော လူနှစ်ယောက်စီး အသေးစားမော်တော်ကားတွင် ဓာတ်ဆီ ငါးလီတာ (၁ ဒသမ ၁ ဂါလံ) အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ကီလိုမီတာ ၁၀၀ (၆၂ မိုင်) ခရီးသို့ရောက်ရှိနိုင်သည်ဟု သိရသည်။

အာဆီယံဖက်စပ်လုပ်ငန်း

အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ ဘာလီကျွန်းတွင် ကျင်းပခဲ့သော အာဆီယံအဖွဲ့၏ စက်မှု၊ သတ္တုနှင့်စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ ကော်မတီ ၁၈ ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးမှ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများအတွင်း ဖက်စပ် လုပ်ငန်းများ ထူထောင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အခြေခံသဘောတူညီချက်တရပ် ရရှိခဲ့သည်။

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အခြေအနေ

အင်အားအလွန်ချညှန့်သည့်အခြေအနေသို့ရောက်ရှိနေသော မျက်မှောက်ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အခြေအနေသည် ၁၉၃၀ ပြည့်လွန်နှစ်များက ကြုံခဲ့ရသော စီးပွားရေးကပ်ဆိုးကြီးထက် ပိုမိုဆိုးရွားဖွယ်ရှိသည့် ဘေးအန္တရာယ်ကြီးနှင့် ရင်ဆိုင်ရလှနီးနီး အနေအထားတွင် ရောက်ရှိနေသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို တကမ္ဘာလုံးက ဝိုင်းဝန်း ထူထောင်သွားကြရန် အရေးတကြီး လိုအပ်နေပြီဟု လန်ဒန်မြို့တွင် ဩဂုတ်လ ၃၀ ရက်နေ့မှစ၍ နှစ်ရက်ကြာကျင်းပခဲ့သော နေသဟာယ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးများ ညီလာခံ၌ အတွင်းရေးမှူးချုပ် ဆာဂျရီဒက်ရမ်ဖဲလ်က အဖွင့်မိန့်ခွန်းပြောကြားရာတွင် သတိပေးပြောကြားသည်။

စက်မှုနိုင်ငံများ၏ ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြုမှု

စက်မှုနိုင်ငံများတွင် လွန်ခဲ့သောနှစ်က ငွေကြေးဖောင်းပွမှု ကျဆင်းစေရန် တင်းကျပ်သောငွေကြေးမူဝါဒကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သဖြင့် အတိုးနှုန်းများ မြင့်တက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ကမ္ဘာ့ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (အိုင်အမ်အက်ဖ်) ၏ နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

စက်မှုနိုင်ငံများတွင် ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြုမှု အကြီးအကျယ်ဖြစ်ပေါ်ရခြင်းသည် စီးပွားရေးကျဆင်းသည့် အခါ ယာယီအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်တတ်သော်လည်း ယခုအခါတွင်မူ ထိုနိုင်ငံများ၌ လိုငွေပြုမှု ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည်။

ထို့ကြောင့် စက်မှုနိုင်ငံများအနေဖြင့် အတိုးနှုန်းများ လျော့ချပစ်နိုင်ရေးအတွက် ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြုမှုကို လျော့နည်းလာစေရန် အလေးထားဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ပြန်လည် ဦးမော့လာစေရန် အရှိန်အဟုန် မြှင့်တင်သွားသင့်သည်ဟု အိုင်အမ်အက်ဖ်၏ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြသည်။

စစ်ရေး

ဖော့ကလန်စစ်ပွဲမှ လက်နက်ဆန်းများ

အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံနှင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံတို့သည် ရှေးယခင်စစ်ပွဲများတွင် အသုံးမပြုခဲ့ဖူးသေးသော လက်နက်အသစ်အဆန်းများကို ဖော့ကလန်စစ်ပွဲ၌ အသုံးပြု၍ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဖော့ကလန်စစ်ပွဲသည် ခေတ်သစ်ဗုံးပျံစစ်ပွဲ ဖြစ်သည်သာမက ကွန်ပျူတာချင်း ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်သော ကွန်ပျူတာစစ်ပွဲလည်း ဖြစ်ခဲ့သည်။

၁၉၈၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂ ရက်နေ့မှ စတင်ခဲ့သော ဖော့ကလန်စစ်ပွဲသည် ဇွန်လ ၁၄ ရက်နေ့ညတွင် ပြီးဆုံးခဲ့သည်။ အာဂျင်တီးနားနှင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံတို့သည် စစ်ပွဲကာလအတွင်း နောက်ဆုံးပေါ် စစ်လေယာဉ်များ၊ ဗုံးပျံများ၊ စစ်သင်္ဘောများနှင့် ဗုံးလက်နက်များကို အသုံးပြု၍ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြရာ နှစ်ဘက်စလုံးပင် ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှု ကြီးမားခဲ့ရသည်။

ဖော့ကလန် စစ်ပွဲတွင် အာဂျင်တီးနား ဘက်မှ စစ်သည် ၆၉၂ ဦး ထိခိုက် ကျဆုံးခဲ့ပြီး ကရူဇာ သင်္ဘောတစီး၊ ရေငုပ်သင်္ဘောတစီးနှင့်ကုန်တင်သင်္ဘော ငါးစီး ဆုံးရှုံးခဲ့သည်။ အာဂျင်တီးနား စစ်လေယာဉ် စုစုပေါင်း ၁၀၀ ခန့် (အာဂျင်တီးနား လေတပ် အင်အား၏ ရာခိုင်နှုန်း ၆၀) ချေမှုန်းခံရမှုမှာ လေကြောင်း စစ်ပွဲသမိုင်းတွင် အကြီးမားဆုံး ဆုံးရှုံးမှု ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

ထို့အတူ ဗြိတိသျှဘက်မှ စစ်သည် ၂၅၆ ဦး ထိခိုက်ကျဆုံးခဲ့ပြီး ဆီးဟယ်ရီယာ ဂျက်လေယာဉ် ရှစ်စင်းနှင့် ရဟတ်ယာဉ် ၁၂ စင်း အပါအဝင် လေယာဉ်ပေါင်း ၂၀ ဆုံးရှုံးခဲ့သည်။ အာဂျင်တီးနားတို့၏ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ဗြိတိသျှ ရေတပ်ဖွဲ့မှ ဖျက်သင်္ဘော နှစ်စီး၊ ဖရီးဂိတ်သင်္ဘော နှစ်စီး၊ ကမ်းတက်ရေယာဉ်နှစ်စီးနှင့် ကုန်တင်သင်္ဘော တစီး ဆုံးရှုံးပျက်စီးခဲ့သည်။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် နောက်ပိုင်းတွင် ဗြိတိသျှစစ်သင်္ဘောများ အကြီးမားဆုံး ဆုံးရှုံးရခြင်း ဖြစ်သည်။

တိုပီဒိုနှင့် ဗုံးပျံများ

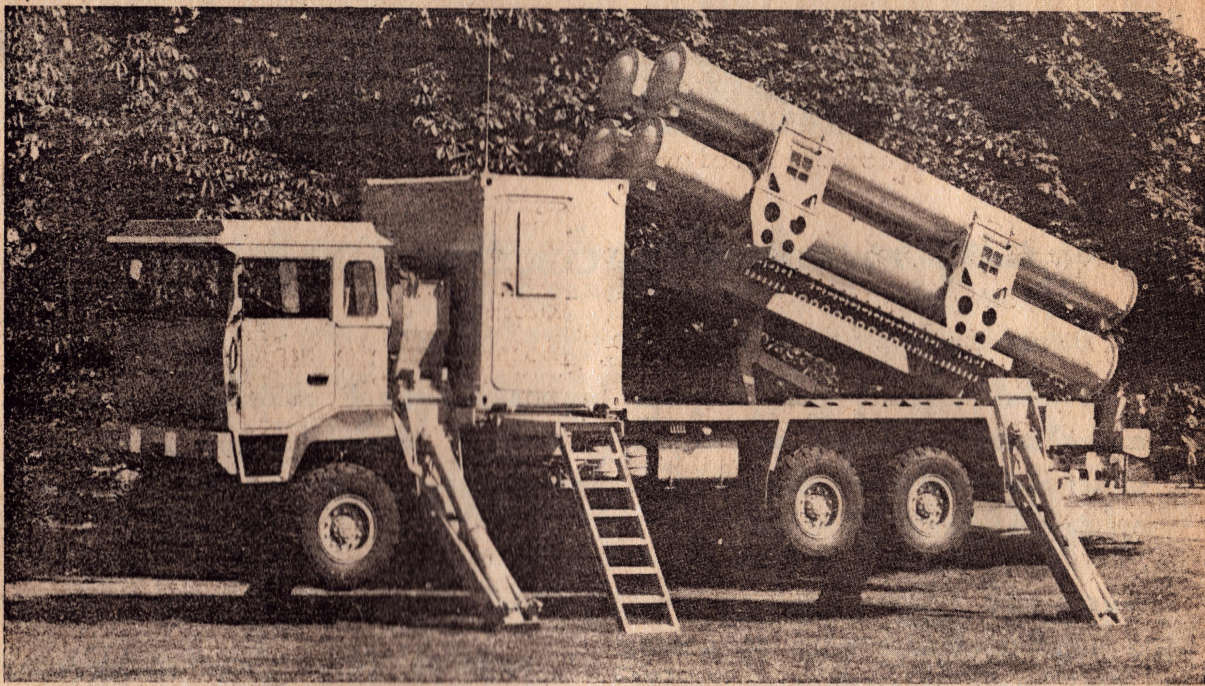
ဖော့ကလန် စစ်ပွဲတွင် ပွဲဦးထွက် အသုံးပြုခဲ့သော လက်နက်ဆန်းမှာ တိုပီဒို ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှရေတပ်ဖွဲ့မှ တိုပီဒိုလက်နက် အသုံးပြုပြီးနောက် နှစ်ရက်အကြာတွင် အာဂျင်တီးနား တပ်များကလည်း ဗုံးပျံ လက်နက်ဆန်းကို ပထမအကြိမ် အသုံးပြုခဲ့သည်။

တိုက်ဂါးဖစ်ရှ် အမ်ကေ-၂၄*။ ညကလီယာ အင်အားသုံး ဗြိတိသျှ ရေငုပ်သင်္ဘောများတွင် တပ်ဆင် အသုံးပြုသော နောက်ဆုံးပေါ် တိုပီဒိုအမျိုးအစား ဖြစ်သည်။ အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံ၏ ကရူဇာစစ်သင်္ဘောကြီး ဂျင်နရယ် ဘဲလ်ဂရာနို (တန်ချိန် ၁၃၆,၄၅) ကို မေလ ၂ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှ ရေငုပ်သင်္ဘော အိပ်ချ်အမ်အက်စ် ကွန်ကာရာ X က တိုက်ဂါးဖစ်ရှ် တိုပီဒိုနှစ်လုံး ပစ်ခတ်၍ နစ်မြုပ်စေခဲ့သည်။

တိုက်ဂါးဖစ်ရှ် တိုပီဒိုသည် အလေးချိန် ပေါ် ၃,၄၀၀၊ အလျား ၂၁ ပေ ရှိပြီး အမြန်နှုန်းမှာ တနာရီ မိုင် ၅၀ ဖြစ်သည်။ မိုင် ၃၀ အကွာအဝေးသို့ ပစ်ခတ်ရန် အချိန် မိနစ် ၃၀ လိုအပ်သည်။ ထိပ်ဖူးတွင် ယမ်းပေါင်ချိန် ၆၀၀ ပါရှိပြီး ပစ်လွှတ်စဉ် ဆူညံမှုမရှိဟု ဆိုသည်။ တိုပီဒိုတွင် တပ်ဆင်ထားသော ကွန်ပျူတာနှင့် မိခင် ရေငုပ်သင်္ဘောပေါ်ရှိ ကွန်ပျူတာများမှတဆင့် တိုပီဒို၏ လမ်းကြောင်းကို ထိန်းသိမ်းညွှန်ကြားသည်။ တိုက်ဂါးဖစ်ရှ်တိုပီဒိုတလို့ ခေါ်တန်ဖိုးမှာ ဒေါ်လာ ၅,၄၀,၀၀၀ ဖြစ်သည်။

* Tigerfish MK-24

× HMS Conqueror

မြေပြင်အခြေစိုက် အမ်အမ် ၄၀ အမျိုးအစား အိပ်ဇိုးဆေး ခုံးပျံကို မော်တော်ယာဉ်ပေါ်တွင် တပ်ဆင်ထားပုံ

ကျင့်နရယ်ဘဲလ်ဂရာနို သင်္ဘောကို တိုက်ဂါးဖစ်ရှ် တိုပီဒိုနစ်လုံး ပစ်ခတ်ရာ နစ်လုံးစလုံး ထိမှန်ပေါက် ကွဲခဲ့ပြီး မိနစ် ၄၀ အတွင်း အဆက်အသွယ်များ ပြတ်တောက်၍ သင်္ဘောနှစ်မြုပ်သွားခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း ရေတပ်တိုက်ပွဲများတွင် နစ်မြုပ် ခဲ့သော သင်္ဘောများအနက် အကြီးဆုံးသင်္ဘော ဖြစ် သည်။ တိုက်ဂါးဖစ်ရှ် တိုပီဒိုသည် မျက်မှောက်ခေတ် တွင် ကြောက်မက်ဖွယ် အကောင်းဆုံး ရေအောက် လက်နက်တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

အိပ်ဇိုးဆေး ဖု။ ပြင်သစ် နိုင်ငံမှ ထုတ်လုပ်သော နောက်ဆုံးပေါ် ခုံးပျံဖြစ်ပြီး ဗေဒနာလွန် စစ်ပွဲတွင် အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံက ပထမဆုံး အသုံးပြုခဲ့သည်။ အိပ်ဇိုးဆေး ခုံးပျံသုံးမျိုးကို ထုတ်လုပ်သော သင်္ဘောအနက် အမ်အမ်-၃၈ နှင့် အမ်အမ်-၄၀ ဖြစ်ပြီး မြေပြင်မှ ပစ်လွှတ်သော အမျိုးအစားများ ဖြစ်ပြီး အေအမ်-၃၉ မှာ ရဟတ်ယာဉ်၊ လေယာဉ် များတွင် တပ်ဆင်၍ ဝေဟင်မှပစ်လွှတ်သော အမျိုး အစား ဖြစ်သည်။

အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံသည် ဆူပါအေတွန်းဒါး*

φ Exocet
β MM-38
ψ MM-40

လေယာဉ်တွင် အေအမ်-၃၉ အိပ်ဇိုးဆေး ခုံးပျံများ တပ်ဆင်၍ ပြိတိသျှရေတပ်ဖွဲ့ကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ မေလ ၄ ရက်နေ့တွင် ဖျက်သင်္ဘော အိပ်ချီ အမ် အက်စ် ဂျက်ဖီး (တန်ချိန် ၄,၁၀၀) နစ်မြုပ်ခဲ့ပြီး မေလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ကုန်တင်သင်္ဘော အတ္တလန္တိတ် ကွန်ဗေယာ (တန်ချိန် ၁၄,၉၅၀) နစ်မြုပ်ခဲ့ရသည်။

အေအမ်-၃၉ အိပ်ဇိုးဆေး ခုံးပျံသည် အလျား ၁၅ ပေခွဲ၊ အလေးချိန် ပေါင် ၁,၄၄၀ ရှိပြီး ထိပ်ဖူး မှာ ၃၆၄ ပေါင် လေးသည်။ အမြင့်ပေ ၃၀၀ မှ ၃၃၀ အတွင်း ပျံသန်းနေသော လေယာဉ်ပေါ်မှ ပစ်လွှတ်နိုင်သည်။ ခုံးပျံသည် ရေပြင်အထက် ရှစ်ပေ ခန့် အမြင့်မှ ရှပ်ပျံသန်းသွားပြီး ပစ်မှတ်နှင့် ရှစ်မိုင်ခန့် အလိုတွင် သီးသန့်ရေဒါစနစ်ဖြင့် ပစ်မှတ်သို့ရောက်သည် အထိ လမ်းကြောင်းထိန်းသိမ်းနိုင်သည်။

အိပ်ဇိုးဆေး ခုံးပျံများအနက် အထင်ရှားဆုံးမှာ သင်္ဘောမှပစ်လွှတ်သော အမ်အမ်-၃၈ အမျိုးအစား ဖြစ်သည်။ အာဂျင်တီးနား စစ်သင်္ဘော များနှင့် ပြိတိသျှစစ်သင်္ဘောများတွင် ထိုခုံးပျံစနစ် တပ်ဆင် ထားသော်လည်း အသုံးပြုခဲ့ခြင်း မရှိဟု ဆိုသည်။

+ AM-39

* Super Etendard
HMS Sheffield
♀ Atlantic Conveyor

အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံသည် ဒေင်္ဂါလာ ၂,၀၀,၀၀၀ စီ တန်သော ဝေဟင်ပစ် အေအမ်-၃၉ အိပ်ဇိုးဆေး ခုံးပျံခြောက်စင်း ဝယ်ယူထားသည့်အနက် ရှက်ဖီးသို့ နှစ်စင်း၊ အတ္တလန္တိတ် ကွန်ဗေယာသို့ နှစ်စင်း ပစ်လွှတ် ခဲ့သည်။ ဖ

အိပ်ဇိုးဆေး ခုံးပျံများကို အာဂျင်တီးနား၊ ဘရာ ဇီးလ်၊ ပီရူး၊ လစ်ဗျား၊ နိုင်ဂျီးရီးယားနှင့် ဘာဂီနိုး နိုင်ငံများ အပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်း ၂၆ နိုင်ငံသို့ ပြင်သစ်နိုင်ငံက ရောင်းချထားသည်ဟု ခန့်မှန်းကြ သည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံအများစုသည် အမ်အမ်-၃၈ ရေပြင်ပစ် ခုံးပျံများ ဝယ်ယူထားကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အာဂျင်တီးနား နိုင်ငံတွင် အမ်အမ်-၄၀ မြေပြင် အခြေစိုက် အိပ်ဇိုးဆေး ခုံးပျံများလည်း တပ်ဆင် ထားသည်။ ဇွန်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ပြိတိသျှ ဖျက် သင်္ဘောအိပ်ချီအမ်အက်စ် ဂလာမော့ဂန်စ် (တန်ချိန် ၆,၂၀၀) ကို အိပ်ဇိုးဆေး ခုံးပျံ တစ်စင်း ထိမှန်ခဲ့ ကြောင်း ပြိတိသျှ ကာကွယ်ရေး ဝန်ကြီး ဌာနက ကြေငြာခဲ့သည်။ ပို့စတန်လေမြို့အနီးရှိ အာဂျင်တီးနား ခုံးပျံစခန်းတစ်ခုမှ ထိုခုံးပျံကို ပစ်လွှတ်ခြင်းဖြစ်မည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။

အမ်အမ်-၄၀ အိပ်ဇိုးဆေးခုံးပျံကိုမော်တော်ယာဉ် ပေါ်တွင် တပ်ဆင်ထားပြီး လိုအပ်သလို ရွှေ့ပြောင်း နိုင်သည်။ တာဝေး မိုင် ၄၀ ကျော်အထိ ပစ်ခတ်နိုင် သည်။ ဗေဒနာလွန်စစ်ပွဲအတွင်း ထိုစခန်းမှ အိပ်ဇိုး ဆေးခုံးပျံ များစွာ ပစ်လွှတ်ခဲ့သော်လည်း တကြိမ်သာ ထိမှန်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ ထိမှန်ရာတွင်လည်း ဂလာမော့ဂန် သင်္ဘော နစ်မြုပ် ပျက်စီးခြင်းမရှိပဲ သင်္ဘောသား ၁၃ ဦး သေဆုံး၍ ၁၇ ဦး သာ ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။

မက်ထရာ အာ - ၅၃၀ +။ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ ထုတ်လုပ် သော ဝေဟင်မှ ဝေဟင်ပစ်နှင့် ဝေဟင်မှ မြေပြင်ပစ် ခုံးပျံဖြစ်သည်။ အာဂျင်တီးနားလေတပ်ရှိ မီးရပ်ချိ-၃ ကြားဖြတ် တိုက်လေယာဉ်များတွင် တပ်ဆင် အသုံး ပြုသည်။

မက်ထရာခုံးပျံများကို ၁၉၆၃ ခုနှစ်တွင် ထုတ်လုပ် ခဲ့ပြီး ရေဒါ ပဲ့ထိန်းစနစ် သို့မဟုတ် အပူဓာတ်စနစ် ဖြင့် ပစ်မှတ်ကို ထိမှန်စေနိုင်သည်။

φ ရှက်ဖီးနှင့် အတ္တလန္တိတ်ကွန်ဗေယာသင်္ဘောများကို အေအမ်- ၃၉ အိပ်ဇိုးဆေးခုံးပျံတစ်စင်းစီသာ ထိမှန်ခဲ့သည်။
θ HMS Glamorgan

ဂါဘရီရယ်*။ အစွဲရေးနိုင်ငံမှ ထုတ်လုပ်သော သင်္ဘောပစ်ခုံးပျံဖြစ်ပြီး တာဝေးမိုင် ၂၀ အထိ ပစ်ခတ် နိုင်သည်။ ဗေဒနာလွန်စစ်ပွဲတွင် အသုံးပြုရန် တောင် အာဖရိကနိုင်ငံက အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံကို ရောင်းချခဲ့ သည်ဟု ဆိုသည်။

ဂါဘရီရယ်ခုံးပျံတွင် လောင်စာအရည်နှင့် အခဲကို အသုံးပြုပြီး ပေါင် ၄၀၀ ရှိသော ထိပ်ဖူး တပ်ဆင် ထားသည်။ အိပ်ဇိုးဆေးခုံးပျံကဲ့သို့ပင် ရေရှုပ် ခုံးပျံ အမျိုးအစား ဖြစ်သည်။ ဖျက်ဆီးနိုင်စွမ်းမှာလည်း အိပ်ဇိုးဆေး နည်းတူ ကြီးမားသည်ဟု ဆိုသည်။

ဆီးစကူယာ*။ ပြိတိန် နိုင်ငံမှ 'ထုတ်လုပ်သော သင်္ဘောပစ် ခုံးပျံဖြစ်သည်။ လင့်စ်ရဟတ်ယာဉ်များ ကို ဆီးစကူယာခုံးပျံများ တပ်ဆင်၍ ဗေဒနာလွန်စစ်ပွဲ၌ ပထမအကြိမ် အသုံးပြုခဲ့သည်။

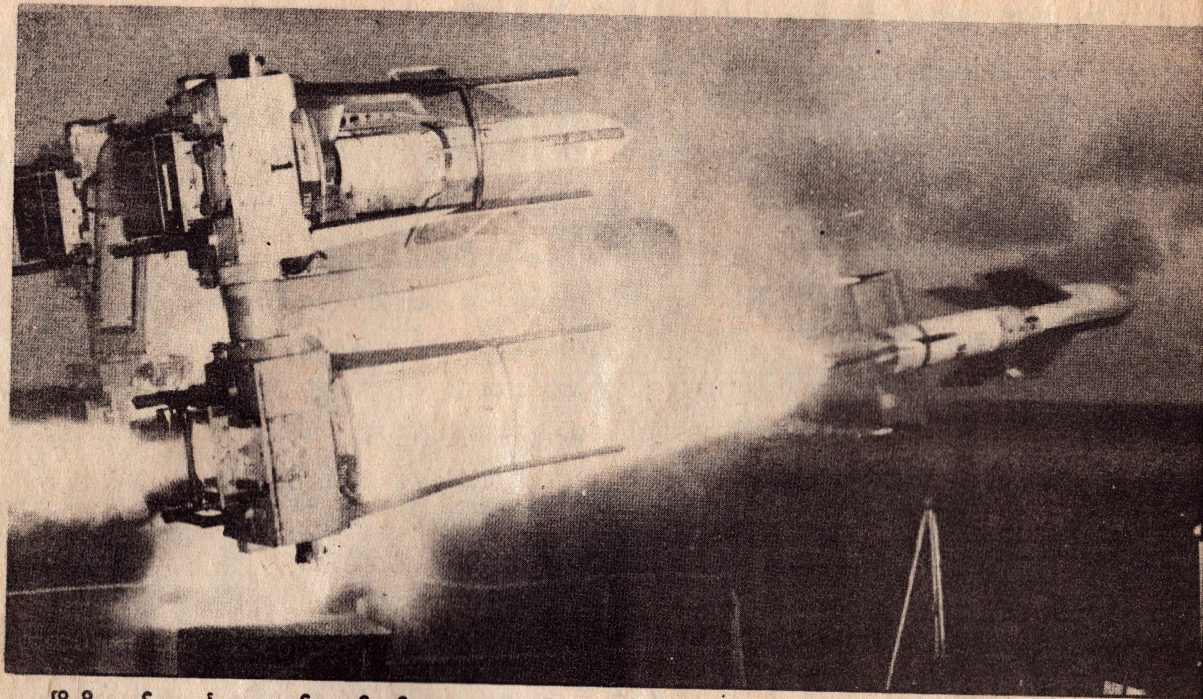
ရဟတ်ယာဉ်ပေါ်မှ ပစ်လွှတ်ရသော ဆီးစကူယာ ခုံးပျံသည် အလျား ရှစ်ပေနှင့် အလေးချိန် ၁၆၅ ပေါင် ရှိသည်။ တာဝေး ကိုးမိုင်အထိ ပစ်လွှတ်နိုင်သည်။ သီးသန့် ပဲ့ထိန်းကွန်ပျူတာပါရှိပြီး ရေပြင် အထက် ခြောက်ပေအမြင့်မှ တနာရီ ၅၅၀ မိုင်နှုန်း ပျံသန်းနိုင် သည်။ ဖျက်ဆီးနိုင်စွမ်း ကြီးမားရေးအတွက် ပစ်မှတ် ကို ထိုးဖောက်ပြီးမှ ပေါက်ကွဲရန် စီစဉ်ထားသည်။ ဗေဒနာလွန်စစ်ပွဲတွင် ဆီးစကူယာခုံးပျံဖြင့် အာဂျင် တီးနား ကင်းလှည့် ရေယာဉ်တစ်စီးကို ပစ်ခတ် နှစ်မြုပ် ခဲ့ပြီး တစ်စီးကို ဖျက်ဆီးခဲ့သည်။

လွန်ခဲ့သော တနှစ်ခန့်မှစ၍ ပြိတိသျှရေတပ်တွင် ဆီးစကူယာခုံးပျံများ တပ်ဆင်ခဲ့သော်လည်း အသေး စိတ် အချက်အလက်များကိုမူ လျှို့ဝှက်ထားသည်။

ခုံးပျံချေမှုန်းရေး လက်နက်များ။ နောက်ဆုံးပေါ် ခုံးပျံ လက်နက်ဆန်းများ အသုံး ပြု တိုက်ခိုက်ကြသော ဗေဒနာလွန်စစ်ပွဲတွင် ခုံးပျံ ချေမှုန်းရေး လက်နက်သည် အလွန် အရေးပါခဲ့သည်။ ရေတပ် စစ်သင်္ဘောကြီးများ၏ အနာဂတ်သည် ခုံးပျံ ချေမှုန်းရေး လက်နက်များ၏ ထိရောက်မှုပေါ်တွင် မူတည်လျက် ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

+ Matra R-530

× Gabriel
* Sea Skua

မြိတိသျှစစ်သင်္ဘောများတွင် တပ်ဆင်ထားသော ဆီးကက်အမျိုးအစား လေယာဉ်ပစ် ဒုံးပျံတစ်စင်း ပစ်လွှတ်နေစဉ်

ဆီးဝုန်း × ။ မြိတိန်နိုင်ငံမှ ထုတ်လုပ်သော အနီးကပ် ဒုံးပျံချေမှုန်းရေး လက်နက်ဖြစ်သည်။ ရေဒါပို့ထိန်း စနစ် တပ်ဆင်ထားပြီး လေယာဉ်ပစ် လက်နက်အဖြစ် လည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။

ဆီးဝုန်းဒုံးခွင်းဒုံးသည် အလျား ခြောက်ပေခွဲနှင့် အလေးချိန်ပေါင် ၁၈၀၀ ရှိသည်။ ရေပြင်နှင့် ကပ်၍ ပျံသန်းလာသော ဒုံးပျံများကို ကြားဖြတ် ချေမှုန်း နိုင်သည်။ အသံ၏ နှစ်ဆအမြန်နှုန်းဖြင့် ပျံသန်းလာ သော ဒုံးပျံများ၊ အရွယ်အားဖြင့် လေးလက်မခွဲအထိ သေးငယ်သော အမြောက်ဆန်များကိုပင် ချေမှုန်းနိုင် သည်။ သင်္ဘောနှင့် ကိုက် ၁၀၀၀ အတွင်း မလွဲတမ်း ချေမှုန်းနိုင်ရန် အထူး ထုတ်လုပ်ထားသည်။ မျက် မှောက်ခေတ်တွင် မြိတိန်နိုင်ငံ၏ အကောင်းဆုံး ဒုံးခွင်း ဒုံးအဖြစ် ယူဆကြသည်။

အိပ်ချ်အမ်အက်စ် ရှက်ဖီး ဖျက်သင်္ဘောတွင် ဆီးဝုန်း ဒုံးခွင်းဒုံးစနစ် တပ်ဆင်ထားလျှင် အိပ်ဇိုးဆေး ဒုံးပျံ ထိမှန်၍ နစ်မြုပ် ပျက်စီးရန် အကြောင်းမရှိဟု ဝေဖန် ကြသည်။ သို့သော်လည်း မြိတိသျှရေတပ်ဖွဲ့တွင် ဆီးဝုန်း

ဒုံးခွင်းဒုံးစနစ် တပ်ဆင်ထားသော ဖျက်သင်္ဘောနှစ်စီး သာ ပါရှိခဲ့သည်။ တန်ချိန် ၄၀၀၀ ရှိ တီ-၂၂ အမျိုး အစား အိပ်ချ်အမ်အက်စ်ဘရော့ဆော့ဒ် * နှင့် အိပ်ချ် အမ်အက်စ်ဘရီလီယာင့် ။ ဖျက်သင်္ဘောများ ဖြစ်ကြ သည်။ အိပ်ချ်အမ်အက်စ် ရှက်ဖီးမှာ တီ-၄၂ အမျိုး အစားဖြစ်ပြီး မူရင်းဒီဇိုင်းထက်အလျားပေ ၄၀ လျော့ ၍ တည်ဆောက်ထားသဖြင့် လေယာဉ်ပစ် ဒုံးပျံများ သာ တပ်ဆင်နိုင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။^၁

ဆီးဝုန်းဒုံးပျံဖြင့် အနိမ့်ပျံ လေယာဉ်များကိုလည်း ပစ်ချနိုင်ရာ ဖော့ကလန်စစ်ပွဲတွင် ကျော်ကြားခဲ့သည်။ ဆီးဝုန်း ဒုံးပျံတစ်စင်း၏ တန်ဖိုးမှာ ဒေါ်လာ ၁,၀၇,၀၀၀ ဖြစ်သည်။

ဖလန် အမြန်ပစ်အမြောက် ၈ ။ အမေရိကန် ပြည် ထောင်စုမှ ထုတ်လုပ်သော အနီးကပ်ဒုံးပျံချေမှုန်းရေး လက်နက်ဖြစ်သည်။ ကင်းလှည့် ရေယာဉ်မှ လေယာဉ် တင် သင်္ဘောအထိ သင်္ဘောအားလုံးတွင် တပ်ဆင် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဖော့ကလန်စစ်ပွဲတွင် မြိတိန်နိုင်ငံသို့ ဖလန်အမြန်ပစ် အမြောက်တလက် ရောင်းချခဲ့ပြီး

၈ တီ-၄၂ အမျိုးအစား ဖျက်သင်္ဘောများသည် အလျား ၄၁ ပေ ရှိပြီး တီ-၂၂ အမျိုးအစား ဖျက်သင်္ဘောများသည် အလျား ပေ ၄၃၀ ရှိသည်။

၉ Phalanx rapid - fire gun

နောက်ထပ် သုံးလက် ရောင်းချရန် စီစဉ်နေကြောင်း အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ဖော် ပြောကြားခဲ့သည်။

ဖလန် အမြန်ပစ် အမြောက်သည် ရာသီမရွေး အသုံးပြုနိုင်သည်။ တစ်နစ်လျှင် ၂၀ မီလီမီတာကျည် စနစ် ၃၀၀၀ နှုန်း ပစ်ခတ်နိုင်သဖြင့် မည်သည့် အိပ်ဇိုး ဆေး ဒုံးပျံကိုမဆို ပစ်မှတ်မရောက်မီ ကြားဖြတ် ချေ မှုန်းနိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။ အမေရိကန် အထက်လွတ် တော် လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များ ကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ ဂျန်တာဝါ^၁ က မြိတိသျှစစ်သင်္ဘောများတွင် ဖလန် ဒုံးပျံချေမှုန်းရေးစနစ် တပ်ဆင်ထားလျှင် အာဂျင်တီး နားဒုံးပျံများကို ပျံသန်းလာစဉ်မှာပင် ပစ်ခတ်ချေ မှုန်းနိုင်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

ဖလန် အမြန်ပစ် အမြောက်သည် ရန်သူဒုံးပျံကို ရေဒါဖြင့် ဖမ်းယူပြီးနောက် ခြောက်စက္ကန့်အတွင်း တန်ပြန်ပစ်ခတ်နိုင်စွမ်းရှိသည်။ မြိတိန် လေယာဉ်တင် သင်္ဘောသစ်တွင် ဖလန်အမြောက်နှစ်လက် တပ်ဆင် ထားသည်ဟု ဆိုသည်။ ဖလန် အမြန်ပစ်အမြောက်၏ ဈေးနှုန်းမှာ ဒေါ်လာ ၂ ဒသမ ၈ သန်း ဖြစ်သည်။

စစ်လေယာဉ်များ

အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံနှင့် မြိတိန်နိုင်ငံတို့သည် ဖော့ ကလန်စစ်ပွဲတွင် စစ်လေယာဉ်များအသုံးပြု၍ ထိုးစစ် ဆင်ခဲ့ကြသည်။ အာဂျင်တီးနား လေယာဉ်များသည် မြိတိသျှ ရေတပ်ဖွဲ့ကို ထိရောက်စွာ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြပြီး မြိတိသျှ လေယာဉ်များကလည်း အာဂျင်တီးနား စစ်စခန်းများကို ပြင်းထန်စွာ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

ဆူပါအေတွန်းဒါး။ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှထုတ်လုပ်သော တယောက်စီးတိုက်လေယာဉ်နှင့် နည်းဗျူဟာထောက် လှမ်းရေးလေယာဉ် ဖြစ်သည်။ ဆီဖြည့် လေယာဉ် အဖြစ်လည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။ လေယာဉ်တင်သင်္ဘော များပေါ်မှ ပျံသန်း တာဝန်ထမ်းဆောင် နိုင်သည်။ အာဂျင်တီးနား ရေတပ်တွင် ဆူပါ အေတွန်းဒါး ငါးစင်း ရှိသည်။

အတောင်အလျား ၃၁ ပေ ခြောက်လက်မ၊ ကိုယ် ထည်အလျား ၄၇ ပေ သုံးလက်မရှိပြီး လေထဲသို့ပျံတက်

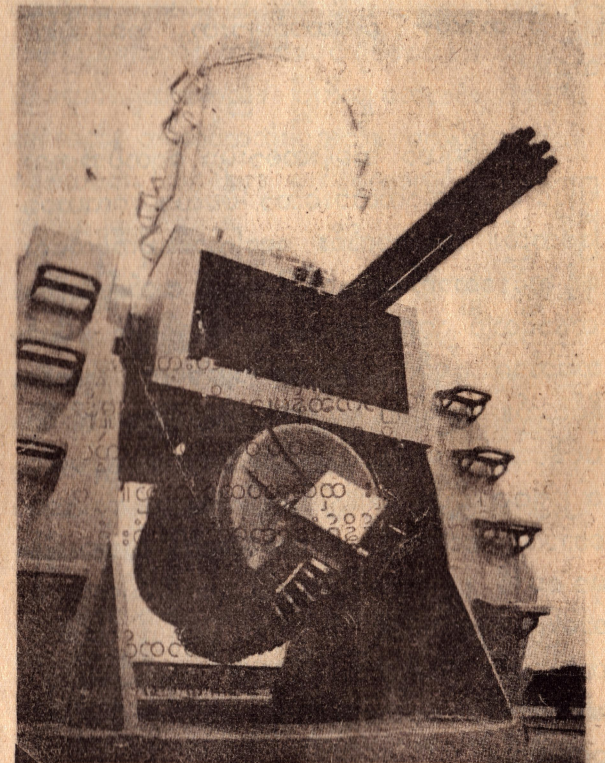
၈ John Tower
၉ 4-P

နိုင်ငံတကာရေးရာ ၁၀/၇၂

နိုင်သော အများဆုံးအလေးချိန်မှာ ပေါင် ၂၂,၆၅၀ ဖြစ်သည်။ အမြင့်ပေ ၃၆,၀၀၀ တွင် တနာရီ ၆၇၄ မိုင်နှုန်း ပျံသန်း နိုင်သည်။ အမြင့်ပေ ၄၉,၂၀၀ အထိ ပျံတက် တိုက်ပွဲဝင်နိုင်သည်။ ၃၀ မီလီမီတာ စက်အမြောက် နှစ်လက်နှင့် ဒုံးပျံများ၊ ဗုံးများ ပေါင်ချိန် ၃၀၀၀ အထိ တင်ဆောင်နိုင်သည်။

အေတွန်းဒါးလေယာဉ်များကို ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံး ပျံသန်းခဲ့သည်။ ပြင်သစ် လေတပ်တွင် အေ တွန်းဒါး ၄-ပီ ၈ နှင့် ၄-အမ် ၂ အမျိုးအစား လေ ယာဉ်များ အသုံးပြုသည်။ ဆူပါအေတွန်းဒါးမှာပြင် သစ် ရေတပ်အတွက် ထပ်မံတည်ဆောက်သော နောက် ဆုံးပေါ်အမျိုးအစားဖြစ်ပြီးခေတ်မီအီလက်ထရွန်နစ် ကိရိယာများ တပ်ဆင်ထားသည်။ အာဂျင်တီးနား ရေတပ်အတွက် ဆူပါအေတွန်းဒါး ၁၄ စင်းမှာကြား ထားရာ ဖော့ကလန်စစ်ပွဲမတိုင်မီ ငါးစင်းရရှိခဲ့သည်။

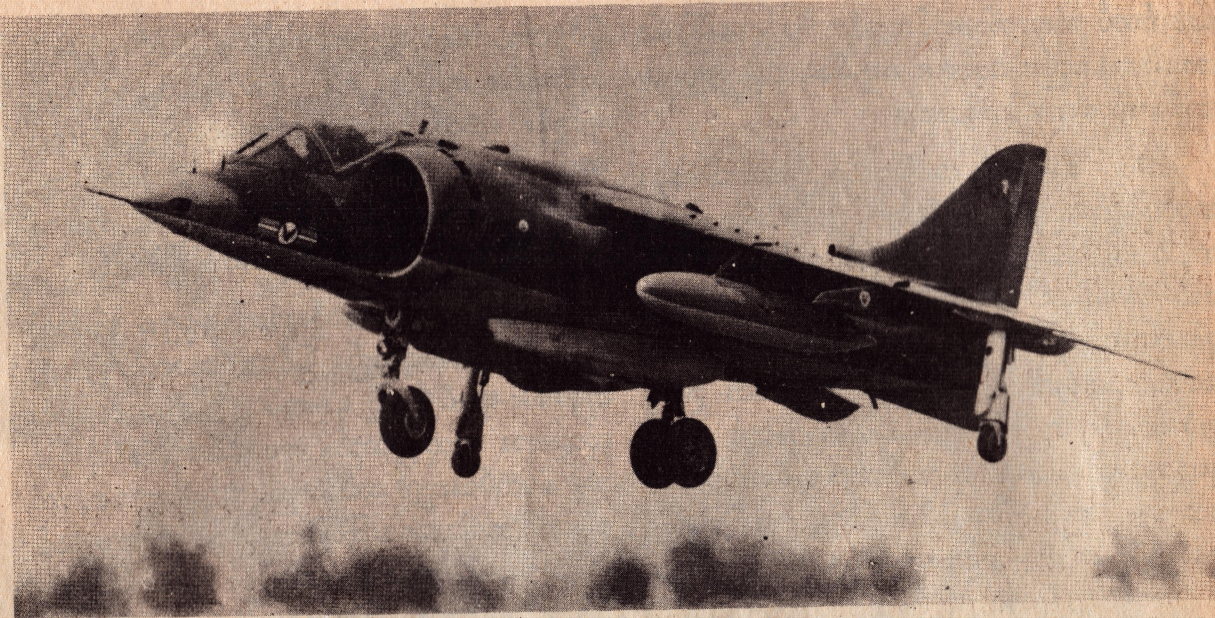
ဆီးဟယ်ရီယာ။ မြိတိန်နိုင်ငံမှထုတ်လုပ်သော ဟယ် ရီယာအမျိုးအစား လေယာဉ်များသည် လေယာဉ်

နောက်ဆုံးပေါ် ဒုံးပျံချေမှုန်းရေးလက်နက်ဖြစ်သော ဖလန် အမြန်ပစ်အမြောက်

၉ 4-M

× Sea Wolf
* HMS Broadsword
၉ HMS Brilliant

ဖော့ကလန်စစ်ပွဲတွင် ဗြိတိသျှတို့ အဓိကအသုံးပြုခဲ့သော ဆီးဟယ်ရီယာ တိုက်လေယာဉ်

ပြေးလမ်းမလိုပဲ ရဟတ်ယာဉ်ကဲ့သို့ ထက်အောက် တည့်မတ်စွာ တက်ဆင်းပျံသန်းနိုင်စွမ်း ရှိကြသည်။ ထိုအမျိုးအစားလေယာဉ်များကို အတိုကောက်အား ဖြင့် ဗီတောလ်ဖ် လေယာဉ်များဟု ခေါ်ဆိုကြ သည်။⁺

ဆီးဟယ်ရီယာ အမျိုးအစားမှာ ရေတပ်အတွက် ပြုပြင် တည်ဆောက်ထားသော ဗီတောလ်လေယာဉ် ဖြစ်သည်။ တယောက်စီး ရေကြောင်းတိုက်ခိုက်ရေး နှင့် ကင်းထောက်လေယာဉ်[♀] အဖြစ် အသုံးပြုသည်။ တနာရီလျှင် ၇၄၇ ဒသမ ၅ မိုင်နှုန်းဖြင့် မိခင် သင်္ဘောမှ ရေမိုင် ၄၀၀ အကွာအဝေးထိ ပျံသန်း နိုင်သည်။ အမြင့်ပေ ၅၀၀၀ အထိ ပျံတက်တိုက်ပွဲ ဝင်နိုင်သည်။ လေယာဉ်သစ်သက် အလေးချိန်ပေါင် ၁၂,၅၀၀ ရှိပြီး လက်နက်ပစ္စည်း အများဆုံး တင် ဆောင်၍ လေထဲသို့ ပျံတက်နိုင်သော အလေးချိန် မှာ ပေါင် ၂၅,၀၀၀ ဖြစ်သည်။ ၃၀ မိလီမီတာစက် အမြောက်နှစ်လက်နှင့် ဒုံးပျံများ၊ ပုံးများ တပ်ဆင် ထားသည်။ ဖော့ကလန်စစ်ပွဲတွင် အမေရိကန်လုပ် ဆိုက်ဝိုင်ဒါ^β ဝေဟင်ပစ်ဒုံးပျံများတပ်ဆင်၍ တိုက်ပွဲ ဝင်ခဲ့သည်။

ဆီးဟယ်ရီယာ လေယာဉ်များ၏ အားနည်းချက် မှာ တိုက်ပွဲဝင်နိုင်သော အကွာအဝေး တိုတောင်း ခြင်းနှင့် တင်ဆောင်နိုင်သော လက်နက်အလေးချိန် နည်းပါးခြင်းတို့ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဆီးဟယ်ရီယာသည် ဝေဟင် တိုက်ပွဲအတွက် မသင့် လျော်ကြောင်း၊ မြေပြင် အကူပေး တိုက်လေယာဉ် အဖြစ် ပိုမိုသင့်လျော်ကြောင်း ဝေဖန်မှုများလည်း ရှိခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဆီးဟယ်ရီယာ လေယာဉ်များ သည် အမေရိကန်လုပ် စကိုင်ဟော့ခ်လေယာဉ်များ ၏ စွမ်းရည်အားလုံးကို ပိုင်ဆိုင်သည်သာမက လေ ယာဉ်တစ် သင်္ဘောပေါ်မှ အမြင့်ပေ ၄၀,၀၀၀ သို့ နှစ်မိနစ်အတွင်း ပျံတက်နိုင်စွမ်း ရှိကြသည်။ ထို့ပြင် ၃၅ မိုင် အဝေးတွင်ရှိသော စကိုင်ဟော့ခ်လေယာဉ် တစ်စင်းကို တနာရီ မိုင် ၇၅၀ အမြန်နှုန်းဖြင့် ခြောက် မိနစ်အတွင်း ကြားဖြတ် ဟန့်တား နိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။

ဆီးဟယ်ရီယာလေယာဉ်များ၏ ထူးခြားချက်မှာ လျင်မြန်စွာ လှုပ်ရှားစစ်ကစားနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဝေဟင်တွင် ပျံသန်းနေရာမှရုတ်တရက်အရှိန်ကို လျှော့ ချခြင်း၊ ဝေဟင်တွင် ရပ်တန့်ခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်သည့်

ပြင် အပေါ်တည့်တည့်သို့ တည့်မတ်စွာပျံတက်နိုင်စွမ်း လည်း ရှိသည်။ ရန်သူလေယာဉ်များ လိုက်လာစဉ် တွန်းကန်အား[×] ကိုအောက်ဘက်သို့ ပြောင်းလဲပေး ခြင်းဖြင့် အပေါ်သို့ ပျံတက်ပြီး အမြန်နှုန်းလျှော့ချ နိုင်သည်။ ထို့နောက် အရှိန်လွန်သွားသော ရန်သူ လေယာဉ်များကို အပူငွေ့ရှာဆိုက်ဝိုင်ဒါ ဒုံးပျံဖြင့် ပစ်ချနိုင်ကြသည်။

၇၄ ရက်ကြာ ဖော့ကလန်စစ်ပွဲတွင် ဟယ်ရီယာ လေယာဉ်များကို အသုံးပြု တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ အလွန် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှလေတပ်နှင့် ရေတပ်လေ ယာဉ်များက ဟယ်ရီယာလေယာဉ်၏ စွမ်းရည်ကို ချီးကျူး ခဲ့ကြသည်။ မျှော်လင့်ထားသည် ထက်ပင် ပိုမို စွမ်းဆောင် နိုင်သော လေယာဉ် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဖော့ကလန်စစ်ပွဲတွင် ဗြိတိသျှဘက်မှ ဟယ် ရီယာလေယာဉ် ရှစ်စင်းဆုံးရှုံးခဲ့သော်လည်း ဝေဟင် တိုက်ပွဲများကြောင့် မဟုတ်ရပဲ သုံးစင်းမှာ မတော် တဆ ထိခိုက်မှုကြောင့် ပျက်စီးခဲ့ရပြီး ငါးစင်းမှာ မြေပြင်မှ ပစ်ခတ်မှုကြောင့် ထိမှန်ပျက်စီးခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။

ဗြိတိသျှ အစိုးရသည် တစ်လျှင် ပေါင်စတာ လင် ၈ သန်းကျော် တန်သော ဆီးဟယ်ရီယာ လေယာဉ် ၁၄ စင်း ထပ်မံ မှာကြား ထားသည်ဟု ဆိုသည်။

လေယာဉ်ပစ် လက်နက်များ

ဖော့ကလန်စစ်ပွဲတွင် လေယာဉ်ပစ် လက်နက်များ သည်လည်း အလွန် ထိရောက်ခဲ့သည်။ အာဂျင်တီး နားနှင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံတို့သည် လေယာဉ်ပစ် လက်နက် အမျိုးမျိုးကို အသုံးပြု၍ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုကို တွန်းလှန်ခဲ့ကြသည်။ ဗြိတိသျှ လေတပ်ဖွဲ့ကို သွား ရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့သော အာဂျင်တီးနားလေယာဉ် ၁၀ စင်းလျှင် လေးစင်းသာ စခန်းကို ပြန်နိုင်ခဲ့သည် ဟု ဆိုသည်။

ရက်ပီးယားဒုံးပျံ*။ ဖော့ကလန်စစ်ပွဲတွင် ဗြိတိသျှ တပ်များ အသုံးပြုခဲ့သော မြေပြင်မှဝေဟင်ပစ် ဒုံးပျံ ဖြစ်သည်။ အာဂျင်တီးနား လေယာဉ် အမြောက် အမြားကို ရက်ပီးယားဒုံးပျံဖြင့် ပစ်ချနိုင်ခဲ့သည်။

ရက်ပီးယားဒုံးပျံသည် ပေါ့ပါးပြီး အလွယ်တကူ ရွှေ့ပြောင်း သယ်ယူ နိုင်သည်။ လင်းရိုဗာ+ မော် တော်ကား သို့မဟုတ် ရဟတ်ယာဉ်ဖြင့် သယ်ယူနိုင် သည်။ အနိမ့်ပျံတိုက်လေယာဉ်များကို ပစ်ခတ်ရာတွင် အထိရောက်ဆုံး လက်နက်အဖြစ် ထင်ရှားသည်။ စစ် သည် နှစ်ယောက်တည်းဖြင့်ကိုင်တွယ်ပစ်ခတ်နိုင်သည်။

ရက်ပီးယားစနစ်တွင် ဒုံးပျံလေးစင်းပါရှိပြီး တပြိုင် တည်း ပစ်ခတ်နိုင်သည်။ တာဝေး လေးမိုင်၊ အမြင့် ပေ ၁၀,၀၀၀ အထိ ပစ်ခတ်နိုင်သည်။ လေယာဉ်ကို ခြောက်မိုင် သို့မဟုတ် ခုနစ်မိုင်အကွာမှစ၍ ရေဒါဖြင့် ဖမ်းယူပြီး ရန်သူလေယာဉ် ဟုတ်မဟုတ် ဆုံးဖြတ် သည်။ ပစ်ကွင်းတင်းသို့ ရောက်ရှိလာချိန်တွင် ကွန်ပျူ တာ၏ လမ်းညွှန်မှုဖြင့် ပစ်ခတ်ရသည်။ ပစ်မှတ်သို့ ပျံသန်းသွားသော ဒုံးပျံ၏ အမြန်နှုန်းမှာ နှစ်မက် (အသံ၏နှစ်ဆ) ဖြစ်ပြီး လမ်းကြောင်းကို ကွန်ပျူတာ ဖြင့် ထိန်းသိမ်းပေးသည်။

ရက်ပီးယားဒုံးပျံကို ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှ အေရိုစပေ့ကုမ္ပဏီမှ ထုတ်လုပ်ခဲ့ပြီး ယခုအခါ အမေရိ ကန် ပြည်ထောင်စု အပါအဝင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၀ နိုင်ငံ သို့ရောင်းချထားသည်။ ဗြိတိသျှ လေတပ်စခန်းများ တွင်လည်း တပ်ဆင်အသုံးပြုသည်။ ရက်ပီးယားဒုံးပျံ စနစ်တစ်ခု၏ တန်ဖိုးမှာ ပေါင်စတာလင် ၁ ဒသမ ၅ ဘီလီယံ ဖြစ်သည်။

ဘလိုးပိုက်^β။ ဖော့ကလန် စစ်ပွဲတွင် ဗြိတိသျှတပ် များ အသုံးပြုခဲ့သော လေယာဉ်ပစ်ဒုံးပျံ ဖြစ်သည်။ အလေးချိန် ပေါင် ၄၀၀ သာရှိပြီး လူတယောက်တည်း ပခုံးပေါ်တင်၍ ပစ်ခတ်နိုင်သည်။ ဗြိတိသျှ ရှေ့ဘုရား သား ကုမ္ပဏီမှ ထုတ်လုပ်သည်။ အနိမ့်ပျံလေယာဉ်နှင့် ရဟတ်ယာဉ်များကို အောင်မြင်စွာ ပစ်ခတ်ချေမှုန်းခဲ့ သော ဒုံးပျံ ဖြစ်သည်။

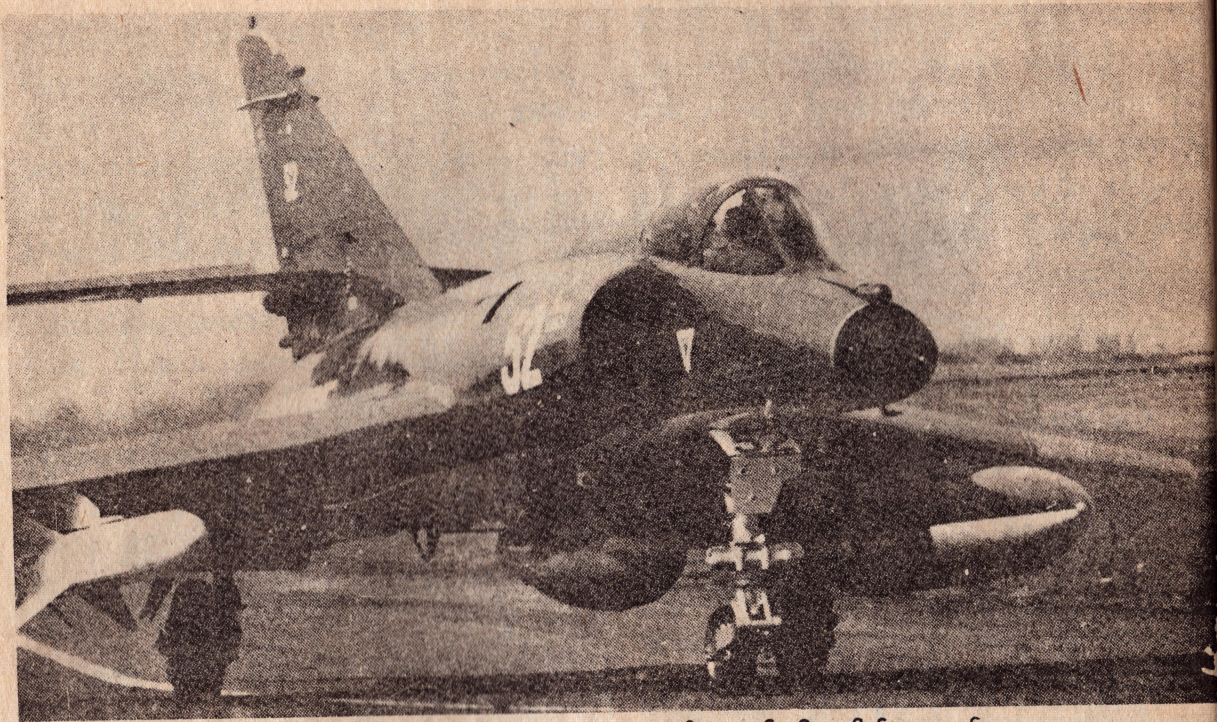
ဖော့ကလန် စစ်ပွဲတွင် အာဂျင်တီးနား လေ ယာဉ်များ၏ တိုက်ခိုက်မှုကို တွန်းလှန်ရန် ဘလိုးပိုက် တပ်ဖွဲ့ဖြင့် အင်အား ဖြည့်ခဲ့ရသည်။ ပြည်ထောင်စု သမ္မတဂျာမနီ နိုင်ငံတွင် တပ်စွဲထားသော ဗြိတိသျှ ရိုင်းတပ်မတော်+ မှ ဘလိုးပိုက်တပ်ဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ပြန်လည် ခေါ်ယူပြီး ဖော့ကလန်ကျွန်း စစ်ပွဲတွင် ပါဝင်တိုက်

♂ VTOL=Vertical take-off and Landing aircraft
+ အကျယ်ကို ၁၉၈၁ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလထုတ် နိုင်ငံတကာရေးရာ သတင်းစဉ်ပါ “ထက်အောက်တည့်မတ်စွာ တက် ဆင်း ပျံသန်း နိုင်သောလေယာဉ်များ” ဆောင်းပါးတွင်ရှုပါ။

♀ naval strike and reconnaissance aircraft
β Side winder

× Thrust
* Rapier missile

+ Land Rover
β Blow Pipe + British Rhine Army

အိပ်ဇိုးဆေးဒုံးပျံ တပ်ဆင်ထားသော ဆူပါအေတွန်းဒါး တိုက်လေယာဉ်

ခိုက်စေခဲ့သည်။ ထိုတပ်ဖွဲ့တွင် စစ်သည်အင်အား ၁၀၀ ပါဝင်သည်ဟု ဆိုသည်။

ဆိုက်ဝိုင်ဒါ။ ဗြိတိသျှ ရေတပ်ဖွဲ့မှ ဆီးဟယ်ရီယာ ဂျက်လေယာဉ်များတွင် အဓိက တပ်ဆင် အသုံးပြုခဲ့သော အမေရိကန်လုပ် ဒုံးပျံဖြစ်သည်။ တာဝေးနှစ် မိုင်မှ သုံးမိုင်အတွင်း ပစ်ခတ်နိုင်သည်။ အပူငွေ့ရှာ စနစ်ဖြင့် ရန်သူလေယာဉ်ကို ထိမှန် ပျက်စီးစေသော ကြောင့်ဝေဟင်တိုက်ပွဲများတွင်အလွန်ထိရောက်သည်။

ဗြိတိန်နိုင်ငံသည် ဖော့ကလန်စစ်ပွဲ ကာလတွင် နှင်းမရော့ဒ်စ် ထောက်လှမ်းရေး လေယာဉ်များကို လည်း ဆိုက်ဝိုင်ဒါ ဝေဟင်မှ ဝေဟင်ပစ် ဒုံးပျံများ တပ်ဆင်ရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ ဆိုက်ဝိုင်ဒါ ဒုံးပျံတစ်စင်း၏ တန်ဖိုးမှာ ပေါင် ၃၀,၀၀၀ ဖြစ်ပြီး အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုမှ ဒုံးပျံ ၁၀၀ ထပ်မံ ဝယ်ယူခဲ့သည်။

ဆီးဒတ်နှင့်ဆီးကက်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံမှ ထုတ်လုပ်သော လေယာဉ်ပစ်ဒုံးပျံများဖြစ်သည်။ ဆီးဒတ်ကို သင်္ဘော ပစ်ဒုံးပျံအဖြစ်လည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဖော့ကလန် ကျွန်းသို့ စေလွှတ်လိုက်သော ဗြိတိသျှ ရေတပ်ဖွဲ့တွင် ဆီးဒတ်ဒုံးပစ်လောင်ချာ ရှစ်ခု (ဒုံးပျံ ၉၆ စင်း) နှင့်

ဆီးကက် ဒုံးပစ်လောင်ချာ ၅၆ ခု ပါဝင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

ဆီးဒတ်ဒုံးပျံမှာ ရေဒါပဲ့ထိန်းစနစ်ဖြင့်အနည်းဆုံး မိုင် ၂၀ အထိ ပစ်ခတ်နိုင်သော ရေပြင်မှဝေဟင်ပစ် ဒုံးပျံ ဖြစ်သည်။ ဆီးဒတ်ဒုံးပျံကို ဗြိတိသျှအေရီစပေ ကုမ္ပဏီမှ ထုတ်လုပ်ပြီး ဆီးကက်ကို ရှော့ဘရာသား ကုမ္ပဏီမှ ထုတ်လုပ်သည်။ ဆီးကက်ပုံစံကွဲ တိုက်ဂါး ကက် ဒုံးပျံမှာ မြေပြင်မှ ဝေဟင်ပစ် ဒုံးပျံ ဖြစ် သည်။

အိပ်ချ်အမ်အက်စ်ရှက်ဖီးအပါအဝင် ဗြိတိသျှ စစ်သင်္ဘောများနှင့် အာဂျင်တီးနား စစ်သင်္ဘောများ တွင် ဆီးဒတ်၊ ဆီးကက် လေယာဉ်ပစ်ဒုံးပျံများ တပ်ဆင်ထားကြသည်။ အာဂျင်တီးနား တွင် မြေပြင် အခြေစိုက် တိုက်ဂါးကက်ဒုံးပျံများ လည်း ရှိသည်။ ဗြိတိသျှတို့၏ ဆီးဟယ်ရီယာ လေယာဉ်တစ်စင်းကို တိုက်ဂါးကက်ဒုံးပျံဖြင့် ပစ်ချခဲ့သည်။

ဗုံးလက်နက်များ

ဖော့ကလန် စစ်ပွဲတွင် ဖျက်ဆီးနိုင်စွမ်း ကြီးမားသော ဗုံးလက်နက်ဆန်းများကိုလည်း အသုံးပြု တိုက်

ခိုက်ခဲ့သည်။ တိုးတက်ဆန်းပြားသော နည်းပညာ များကို အခြေခံ၍ ဗုံးတလုံးတည်းဖြင့် အပျက်အစီး ကြီးမားစေရန် တီထွင်ထုတ်လုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ကလပ်စတာဗုံး အမှတ် ၁၊ မာ့ဒ် ၁*။ ဖော့ကလန် စစ်ပွဲတွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံက ပထမဆုံး အသုံးပြုခဲ့သော ဝေဟင် လက်နက်သစ် ဖြစ်သည်။ **အီအဲလ် ၇၅၅+ ဟု** အတိုကောက် ခေါ်ဝေါ်ပြီး ပေါင်ချိန် ၅၀၀ လေး သည်။ မြေပြင်ပေါ်ရှိ စစ်သည်များ၊ စစ်ပစ္စည်းများ၊ လေယာဉ်များကို ချေမှုန်းရန် တီထွင်ထားသော ဗုံး ဖြစ်သည်။

လေယာဉ်မှ ပစ်ချပြီးနောက် ကလပ်စတာဗုံး ပေါက်ကွဲရမည့် အချိန်ကို စက္ကန့် အရေအတွက်ဖြင့် တိကျစွာသတ်မှတ်ပေးနိုင်သည်။ ဗုံးပေါက်ကွဲမှုကြောင့် ဦးစွာ ဗုံးအပြင်ဘက်နံရံ ပွင့်ထွက်သွားပြီး နောက် တဆင့်တွင် ကရစ်ကက်ဘောလုံးအရွယ် ဗုံးအသေးစား ၁၄၇ လုံး ပြန့်ကျဲထွက်သွားသည်။ ထိုဗုံးငယ်များသည် ၁၀လက်မထူသော သံပြားကိုပင် ဖောက်ဝင်နိုင်သည်။ ၁၈ အကြာတွင် ဗုံးငယ်တလုံးစီမှ ဗုံးဆန်ပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့် ထပ်မံပေါက်ကွဲပြန်သည်။ ထိုဗုံးဆန်များ သည်လည်း သံပြားကို ဖောက်ထွင်းနိုင်စွမ်း ရှိကြ သည်ဟု ဆိုသည်။

ကလပ်စတာဗုံးသည် လီဘာနွန် စစ်ပွဲတွင်လည်း ဆက်လက်ထင်ရှားခဲ့သည်။ ထိုဗုံးများကို အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုက အစွဲရေးနိုင်ငံသို့ ရောင်းချခဲ့ခြင်းဖြစ် ပြီး စီဘီယူ-၅၈ × နှင့်အမ်ကေ-၂၀ ရော့ကီးစ် အမျိုး အစား နှစ်ခုပါဝင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ကလပ်စတာဗုံး အမျိုးမျိုးရှိသော်လည်း အခြေခံနည်းစနစ်မှာ တညီ တည်း ဖြစ်သည်။

ကလပ်စတာဗုံးကို ၁၅၅ မီလီမီတာ အမြောက် ကျည်ဆန် အဖြစ်လည်း ထုတ်လုပ် ထားသည်။ ထို အမျိုးအစားတွင် လက်ပစ်ဗုံးနှင့် တူသော ဗုံးငယ် ပေါင်း ၈၈ လုံး ပါဝင်သည်။ စီဘီယူ-၅၈ အမျိုး အစားတွင် ဂေါက်သီးအရွယ် ဗုံးငယ်ပေါင်း ၆၅၀ ပါဝင်ပြီး အမ်ကေ-၂၀ ရော့ကီးစ်အမျိုးအစားတွင် ဗုံးငယ် ၂၄၇ လုံး ပါဝင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ကလပ်

စတာဗုံးနှင့် ကလပ်စတာ အမြောက်ကျည်ဆန်များကို ဝေဟင်တွင် အချိန်ကိုက်၍ ဖောက်ခွဲနိုင်သည်။ ဗုံး ပေါက်ကွဲမှု မြင့်မားသည်နှင့်အမျှ ဗုံးဆန်များ ပြန့်ကျဲ ထွက်သော ဧရိယာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်လေ့ ရှိသည်။

အဲယားဘတ်စ်ဗုံး ၈။ ဂုဏ်ရင်းစခန်းကို ထိုးစစ်ဆင် ရာတွင် ဗြိတိသျှတပ်များ ပထမဆုံး အသုံးပြုခဲ့သော ဗုံးဖြစ်သည်။ ဟယ်ရီယာဂျက် လေယာဉ်များဖြင့် ပေါင် ၁၀၀၀ အဲယားဘတ်စ်ဗုံးများ ကြွချခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

အဲယားဘတ်စ်ဗုံးကို လေယာဉ်ပေါ်မှ ကြွချပြီး နောက် မြေပြင်အထက် ပေ ၅၀ အမြင့်တွင် လေဖိအား ဖြင့် အလိုအလျောက် ပေါက်ကွဲစေရန် တည်ဆောက် ထားသည်။ ဗုံးကိုယ်ထည်မှ သံမဏိပြားများသည် အပိုင်းအစ ထောင်ပေါင်းများစွာဖြစ်သွားပြီး ထိခိုက် ပျက်စီးမှု ကျယ်ပြန့်စေသည်။ ပေ ၁၅၀ မှ ၂၀၀ အတွင်း ရှိ စစ်သည်များအားလုံး ဦးခေါင်းပိုင်းအကာအကွယ် မပါလျှင် လွတ်လမ်း မရှိနိုင်ဟု ဆိုသည်။

အဲယားဘတ်စ်ဗုံးသည် ယမ်းဘီလူး အပြင်းစား များဖြင့် တည်ဆောက်ထားသော သာမန်ဗုံးသာဖြစ် သည်။ သို့သော်လည်း မြေပြင်သို့မရောက်မီ ပေါက် ကွဲခြင်းဖြင့် အထိအခိုက် အပျက်အစီး များပြားစေ သည်။ ဂုဏ်ရင်း စခန်းတွင် ထိခိုက် သေဆုံးခဲ့သော အာဂျင်တီးနားစစ်သည် ၁၄၀ အနက် အများစုမှာ အဲယားဘတ်စ်ဗုံးကြောင့် သေဆုံးခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

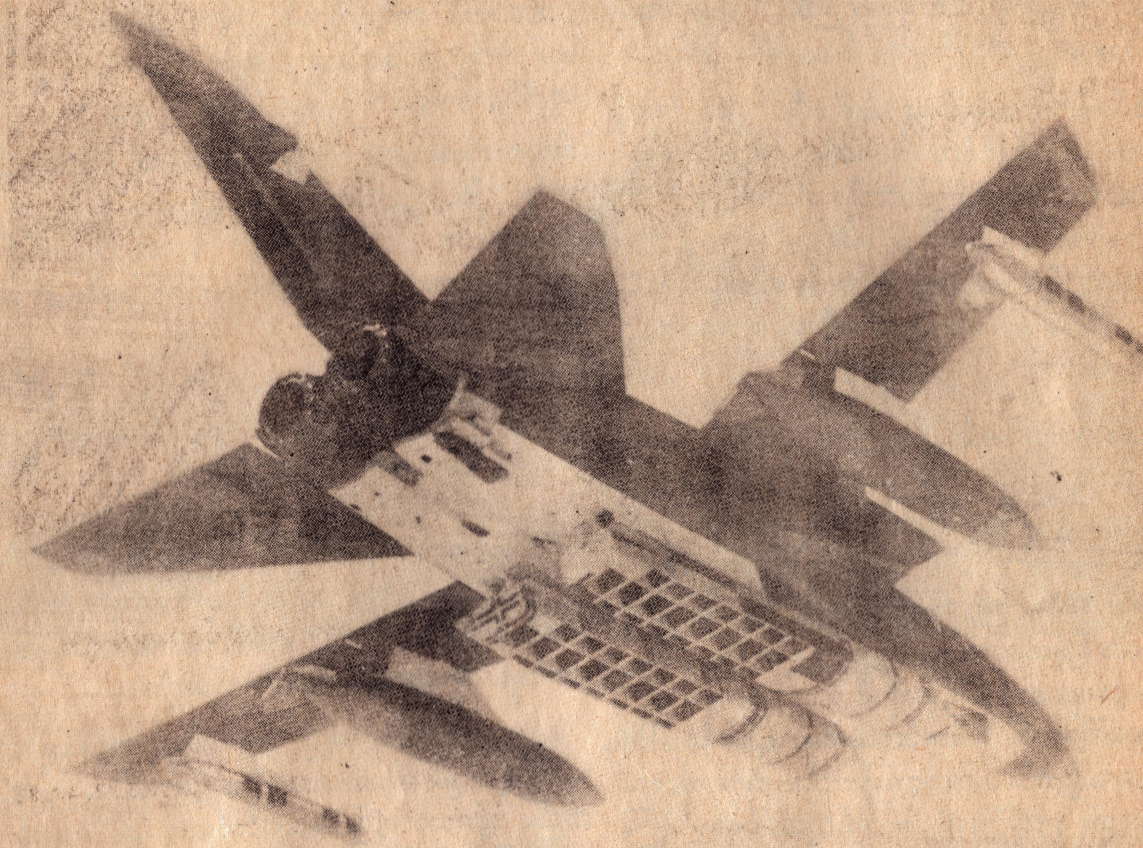
ဂျေပီ-၂၃၃ လေယာဉ်ကွင်းဖျက်ဗုံး ၉။ ပို့စတန် လေမြို့ လေဆိပ်မှ လေယာဉ်ပြေးလမ်းကို ဖျက်ဆီးရန် ဗြိတိသျှတပ်များ အသုံးပြုခဲ့သော ဗုံးဖြစ်သည်။

ဂျေပီ-၂၃၃ ဗုံးကို အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနှင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံတို့မှ သိပ္ပံပညာရှင်များ ပူးပေါင်း တီထွင် ခဲ့ကြသည်။ ဗုံးတွင် အဆင့်နှစ်ဆင့်ပါရှိရာ ကလပ်စတာ ဗုံးအမျိုးအစားနှင့် တူညီသည်။ ဦးစွာ လေယာဉ် ပြေးလမ်း ကွန်ကရစ်အခင်းကို ထိုးဖောက် ဝင်ရောက် သွားပြီး ခဏအကြာတွင် ဗုံးပေါက်ကွဲသောကြောင့် အပျက်အစီးများပြားစေသည်။ ဗုံး၏ အလေးချိန်မှာ ပေါင် ၁၀၀၀ ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

* Cluster Bomb No. 1, Mark 1
+ BL-755
x CBU-58

φ MK-20 Rockeye
θ Air-burst Bomb
β JP-233 Airfield attack bomb

φ Nimrod

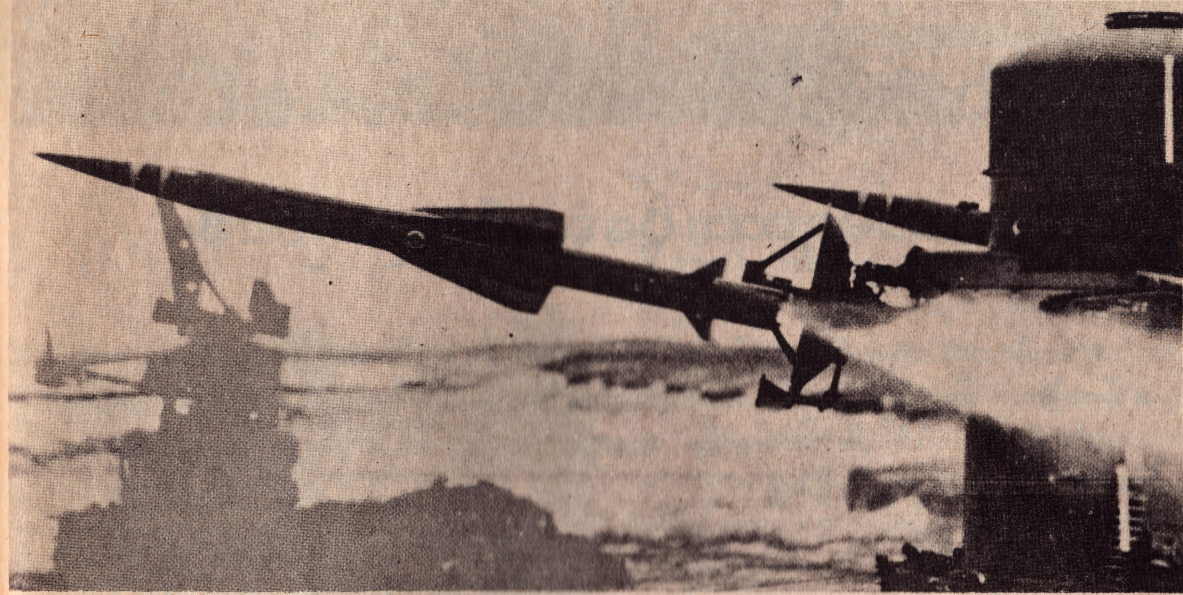

ဧပြီ ၂၃၃ လေယာဉ်ကွင်းဖျက်ဗုံးများကြွေချသည့် ကိရိယာနှစ်ခုကို တိုနားဗုံးလေယာဉ်၏ ဝမ်းဗိုက်တွင် တပ်ဆင်ထားစဉ်

မြိတ်သျှလေတပ်မှ ဗူလ်ကန်* ဗုံးကြဲ လေယာဉ်များသည် မေလ ၁ ရက်နေ့တွင် ပို့စတန်လေလေဆိပ်ကို ပထမဆုံးအကြိမ် ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ လေယာဉ်ပြေးလမ်း အလယ် တည့်တည့်သို့ လေယာဉ်ကွင်းဖျက် ဗုံးများကြွေချခဲ့ရာ ကျင်းကြီးများဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

သုံးသပ်ချက်များ ဖော့ကလန်စစ်ပွဲ၏ ထူးခြားချက်မှာ နောက်ဆုံးပေါ် ခုံးပျံလက်နက်များ၏ ဖျက်ဆီးနိုင်စွမ်းကို ပထမဆုံးအကြိမ် သိရှိရခြင်း ဖြစ်သည်။ အာဂျင်တီးနားက ရုဇာသဘော ဂျင်နရယ်ဘဲလ်ဂရာနီနှင့် မြိတ်သျှ စစ်သင်္ဘောများ နှစ်မြှုပ်မှုအတွက် တကမ္ဘာလုံး အံ့အားသင့်ခဲ့ရသည်။ စစ်သင်္ဘောများ၏ ထိခိုက်ပျက်စီးလွယ်မှုကိုအကြောင်းပြု၍ အနာဂတ်တွင် စစ်သင်္ဘောကြီး

* Vulcan Bomber

ခုံးပျံလေးစင်းပါရှိသော မြေပြင်မှဝေဟင်ပစ် ရက်ပီးယားဗုံးပျံကို ပစ်လွှတ်နေစဉ်

အကွယ် အရေးကြီးကြောင်း ဖော့ကလန် စစ်ပွဲက သက်သေ ပြခဲ့သည်။ လေယာဉ်တင်သင်္ဘော အကြီးစား*များပေါ်မှ လေကြောင်းအကာအကွယ် အလုံအလောက်ရရှိလျှင် မြိတ်သျှ စစ်သင်္ဘောများ ယခုကဲ့သို့ ဆုံးရှုံးရန် အကြောင်းမရှိဟု ဆိုသည်။

ထို့ပြင် မြိတ်သျှရေတပ်ဖွဲ့တွင် ထောက်လှမ်းရေးလေယာဉ်အင်အားနည်းခဲ့ခြင်းကိုလည်း ဝေဖန်မှုများရှိခဲ့သည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ အောက်စ် + ခေါ် ဝေဟင်မှကြိုတင် သတိပေး ထိန်းချုပ်ရေးစနစ်သုံး လေယာဉ် ပါရှိလျှင် အာဂျင်တီးနားလေယာဉ်ချဉ်းကပ်လာမှုကို ကြိုတင်သိရှိပြီး ခုံးပျံ မပစ်လွှတ်မီ ကြားဖြတ် ဟန့်တားနိုင်မည်ဟုဆိုသည်။ အဆက်ရှင်းကျွန်းတွင် အခြေစိုက်ထားသော မြိတ်သျှ ထောက်လှမ်းရေးလေယာဉ် နှင်းမရေဒါသည် အာဂျင်တီးနားရေတပ်၏ လှုပ်ရှားမှုကိုသာ ထောက်လှမ်း နိုင်ကြသည်။ နောက်ဆုံးပေါ် နှင်းမရေဒါ-၃ X တာဝေးထောက်လှမ်းရေးလေယာဉ်များမှာ လေယာဉ် လှုပ်ရှားမှုကို ထောက်လှမ်းနိုင်ပြီး တိုက်ခိုက်မည့် အခြေအနေကိုပါ သတိပေးနိုင်ကြသည်။ နှင်းမရေဒါ-၃ လေယာဉ်များသည် ၁၉၈၃ခုနှစ်တွင် စတင်၍ တာဝန်ထမ်းဆောင်ကြမည်ဟု ဆိုသည်။

* Supercarrier - ညူကလိယာ အင်အားဖြင့် မောင်းနှင်ပြီး တန်ချိန် ၉၀,၀၀၀ ခန့် ရှိသည်။ လေယာဉ်အစီး ၉၀ ကျော် ဆင်ဆောင်နိုင်သည်။ (မြိတ်သျှတို့၏ လေယာဉ်တင်သင်္ဘောတစ်စင်းမှာ တန်ချိန် ၈၂,၇၀၀ ရှိသည်။ အင်ဗင်းစီဗယ်မှာ

ပိုငြိမ်းကိုးကားသော စာအုပ်စာတမ်းများ

- ၁။ Asiaweek, 21.5.82
- ၂။ Bangkok Post, 27.6.82, 29.5.82, 30.5.82, 4.6.82, 6.6.82, 15.6.82, 22.6.82
- ၃။ Financial Times, 27.4.82, 12.5.82, 25.5.82, 28.5.82, 16.6.82, 23.6.82, 24.6.82, 25.6.82
- ၄။ Foreign Report (London), June 10, 1982
- ၅။ Jame's Pocket Book 2, Major Combat Aircraft London, 1973
- ၆။ NAB Bulletins
- ၇။ Newsweek (USA), 19.4.82, 17.5.82, 7.6.82
- ၈။ The Observer, 4.4.82, 11.4.82, 9.5.82, 23.5.82, 6.6.82, 20.6.82
- ၉။ The Sunday Times, 11.4.82, 23.5.82, 30.5.82
- ၁၀။ The Times (London), 27.4.82, 3.5.82, 26.5.82, 3.6.82, 16.6.82, 24.6.82, 2.7.82
- ၁၁။ Time (USA), 19.4.82, 26.4.82, 17.5.82, 12.7.82
- ၁၂။ U.S. News & World Report, 9.11.81, 19.4.82, 17.5.82, 14.6.82
- ၁၃။ နိုင်ငံတကာရေးရာသတင်းစဉ် ၁၉၈၁ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ၊ ၁၉၈၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ၊ ဇူလိုင်လ။

တန်ချိန် ၁၉,၅၀၀ သာ ရှိသည်။) + အကျယ်ကို ၁၉၈၂ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် နိုင်ငံတကာရေးရာသတင်းစဉ် စာ ၃၅-၄၀ တွင် ရှုပါ X Nimrod-3

ခေတ်မီရထား ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း

ရထားပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းသည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ ကျော်က ရေနွေးငွေ့အားသုံး စက်ခေါင်းများဖြင့် စတင်ခဲ့ရာမှ ဒီဇယ်အင်ဂျင်စက်ခေါင်း၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား စက်ခေါင်း စသည်ဖြင့် အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲ တိုးတက်လာခဲ့ပြီး ယခုအခါ သံလိုက်ဓာတ်အားသုံး ရထားပို့ဆောင်ရေး ခေတ်သို့ ကူးပြောင်းလျက် ရှိသည်။

သမိုင်းကြောင်း

ရေနွေးငွေ့အားဖြင့် မောင်းနှင်သော မီးရထား စက်ခေါင်းကို တီထွင်ရန် ဗြိတိန်နိုင်ငံမှ ရစ်ချတ်ထရီဗီ သစ်*၊ ဝီလျံဟက်ဒလီ† နှင့် ဂျော့စတီဗင်ဆင်× တို့က ရှေးဦးစွာကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြင့် ၁၈၂၅ခုနှစ်တွင် ဂျော့စတီဗင်ဆင်တီထွင်သော မီးရထားစက်ခေါင်းကို စတော့တန်နှင့် ဒါလင်တန် ရထားလမ်း၌ ခုတ်မောင်း ပြနိုင်ခဲ့သည်။

လီဗာပူလ်နှင့် မန်ချက်စတာ ရထားကုမ္ပဏီ † သည် ၁၈၂၉ ခုနှစ်တွင်ပြင်ပွဲတရပ် ပြုလုပ်၍ အကောင်းဆုံး ရထားစက်ခေါင်းကို ရွေးချယ်ခဲ့ရာဂျော့စတီဗင်ဆင်၏ သားဖြစ်သူ ရောဘတ်စတီဗင်ဆင် † တီထွင်သော ခုံးပျံ အမည်ရှိ ရထားစက်ခေါင်းဆွဲ ရရှိခဲ့သည်။ ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် လီဗာပူလ် နှင့် မန်ချက်စတာ ရထားလမ်းကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး ရေနွေးငွေ့အားသုံးရထားစက်ခေါင်းများဖြင့်ခုတ်မောင်း ပြီးဆုံးခဲ့သည်။ ထိုခရီးစဉ်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပထမဆုံး ရထားပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းအဖြစ် ထင်ရှားသည်။

တို့နောက် ရထား ပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းသည် ကမ္ဘာအနှံ့ သို့ကျယ်ပြန့်သွားခဲ့ရာအင်အားပိုမိုကြီးမားသော စက်ခေါင်းများကို ကြံဆတီထွင်လာကြသည်။ ၁၉၃၈ခုနှစ်တွင်ဗြိတိသျှတို့၏မာလတ် † အမျိုးအစား

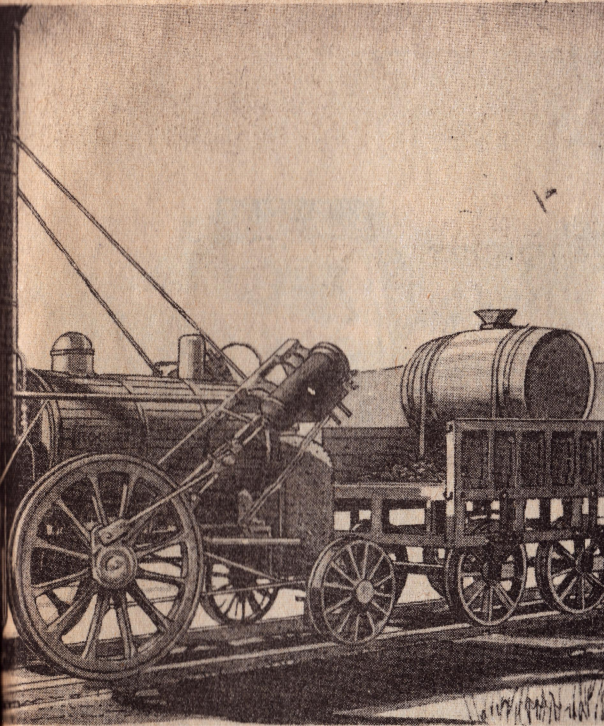
ရေနွေးငွေ့စက်ခေါင်းသည် တနာရီလျှင် ၁၂၆ မိုင်နှုန်း အထိ စံချိန်တင်နိုင်ခဲ့သည်။

ကမ္ဘာ တဝန်းတွင် ရေနွေးငွေ့ စက်ခေါင်းများ အသုံးပြုမှုသည် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ကျော် ကြာမြင့်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း စွမ်းအားကြီးမားသော ဒီဇယ် နှင့် လျှပ်စစ်စက်ခေါင်းများ တီထွင်နိုင်သဖြင့် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် နောက်ပိုင်းတွင် ရေနွေးငွေ့ စက်ခေါင်း အသုံးပြုမှု လျော့ကျသွားခဲ့ပြီး ရထားပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်း တခေတ်ပြောင်းခဲ့သည်။

ခရီးသည်တင် အမြန်ရထားများ

စက်မှု နည်းပညာများ တိုးတက် လာသည်နှင့်အမျှ ကူးသန်း သွားလာမှု လျင်မြန်ရေးသည် အဓိက ကျလာသည့်အခါ မော်တော်ယာဉ် ခရီးစဉ်များနှင့် လေယာဉ် ခရီးစဉ်များသည် ရထားပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းကို များစွာထိခိုက်စေခဲ့ပြီး နိုင်ငံအချို့တွင် ရထား ခရီးစဉ်များ ပိတ်ပစ်ခဲ့ရသည်။

ထို့ကြောင့် မျက်မှောက်ခေတ် ရထားပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းသည် လျင်မြန်မှုကို ဦးစားပေးသော ခေတ်သို့ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ စက်မှုနိုင်ငံကြီးများမှ ရထား ပို့ဆောင်ရေး အဖွဲ့အစည်းများသည် တနာရီလျှင် ၁၂၅ မိုင် ထ (ကီလိုမီတာ ၂၀၀ခန့်) နှုန်းထက် ပိုမို လျင်မြန်စွာ ခုတ်မောင်း နိုင်ရေးအတွက် အဆက်

ရောဘတ်စတီဗင်ဆင်၏ ခုံးပျံ ရထားစက်ခေါင်း

မပြတ် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ခရီးသည်တင် အမြန် ရထားများ တီထွင်မှုတွင် အဓိကအားဖြင့် ဂျပန်နှင့် ပြင်သစ် နိုင်ငံတို့သည် ထင်ရှားကြသည်။

ရှင်ကန်ဆင်* တို့ကျိုနှင့် အိုဆာကာ ခရီးစဉ်သည် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသော အမြန်ရထား ခရီးစဉ် ဖြစ်ပြီး ရှင်ကန်ဆင် ရထားလမ်းဟု ခေါ်တွင်သည်။ တို့ကျိုနှင့် အိုဆာကာခရီးစဉ်ကို ၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင်ဖွင့် လှစ်ခဲ့ပြီး အိုဆာကာနှင့် အိုကာယာမာ ခရီးစဉ်ကို ၁၉၇၂ခုနှစ်တွင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ အိုကာယာမာနှင့် ဟာကာတာခရီးစဉ်ကို ၁၉၇၅ခုနှစ်တွင် ဖွင့်လှစ် ခဲ့သည်။ ထိုခရီးစဉ်အားလုံးကို ရှင်ကန်ဆင်ရထားလမ်းဟုခေါ် တွင်ပြီး တို့ကျိုမှဟာကာတာအထိ ၁,၀၆၉ ကီလိုမီတာ ရှည်လျားသည်။ အမြန်ရထားများဖြင့် ခုတ်မောင်း သဖြင့် ၆ နာရီ ၄၀ မိနစ်အတွင်း ရောက်ရှိနိုင်သည်။

ရှင်ကန်ဆင် ရထားလမ်းသည် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ အရှည် လျားဆုံးနှင့် အအောင်မြင်ဆုံး ရထားပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။ ရှင်ကန်ဆင် စတင်သည့် ၁၉၆၄

ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှ ၁၉၈၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ အတွင်း ခရီးသည် သန်းပေါင်း ၁,၆၀၀ ကို ထိခိုက်မှု လုံးဝ မရှိပဲ သယ်ယူပို့ဆောင် ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ တနေ့ တည်းတွင် ခရီးသည်အများဆုံး ၁,၀၃၂,၁၃၆ ဦး အထိ သယ်ပို့နိုင်ခဲ့သည်။

ရှင်ကန်ဆင် ခရီးစဉ်တွင် ကျည်ဆန်ရထား † ဟု ထင်ရှားသော အမြန်ရထားများဖြင့် ခုတ်မောင်းပြေး ဆွဲသည်။ ရထား နှစ်မျိုး ခွဲခြား၍ ပြေးဆွဲရာတွင် ဟိကာရီ + ရထားများသည် အဓိက ဘူတာကြီးများ တွင်သာ ရပ်တန့်ပြီး ကိုဒါမာ × ရထားများသည် ဘူတာအားလုံးတွင် ရပ်တန့်သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ရှင် ကန်ဆင် ခရီးစဉ်တွင် နေ့စဉ် ရထားပေါင်း ၂၀၅ စင်း (ဟိကာရီ ၁၁၄ စင်း၊ ကိုဒါမာ ၉၁ စင်း) ခုတ် မောင်းသည်။ အားလပ်ရက် အပန်းဖြေ ခရီးထွက်ချိန် များတွင် နေ့စဉ် ရထားပေါင်း ၂၅၅ စင်းအထိ ခုတ် မောင်းရသည်။

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဂျပန်နိုင်ငံ၌ လျှပ်စစ်ရထား ပေါင်း ၁၇,၆၉၆ စင်း ရှိသည့်အနက် ၂,၄၁၅စင်းမှာ ရှင်ကန်ဆင် ရထားများ ဖြစ်သည်။ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရှင်ကန်ဆင်၌ လျှပ်စစ်ရထား ၁,၁၅၀ သာ ရှိခဲ့ရာ ၁၀ နှစ်အတွင်း နှစ်ဆကျော် တိုးလာသည်။ ရှင်ကန်ဆင် ရထားများသည် တနာရီလျှင် အမြင့်ဆုံး အမြန်နှုန်း ၂၁၀ ကီလိုမီတာနှုန်း ခုတ်မောင်းနိုင်ကြသည်။

ရထားပေါ်တွင် ကွန်ပျူတာစနစ် တပ်ဆင်ထားပြီး ရထားမောင်းနှင်မှုကို ကူညီညွှန်ကြားသည်။ ခရီးသည် များသက်တောင့်သက်သာရှိရေးအတွက်စီစဉ်ထားပြီး ရထားသွားနေစဉ်မှာပင် တယ်လီဖုန်း ဆက်နိုင်သည်။ ဟိုတယ်အခန်းငှားခြင်း၊ တက္ကစီငှားခြင်းများ ကြိုတင် ပြုလုပ်နိုင်သည်။

ရထားခုတ်မောင်းရာတွင် မတော်တဆ ထိခိုက်မှု ကင်းဝေးစေရန် အလိုအလျောက် ရထား ရပ်တန့်စေ သောစနစ် (အောတီအက်စ်) †၊ အလိုအလျောက် ရထား ထိန်းသိမ်းသော စနစ် (အောတီစီ) ‡ များ တပ်ဆင်ထားသည့်ပြင် တို့ကျိုမြို့ အနီး၌ ဗဟို ထိန်း

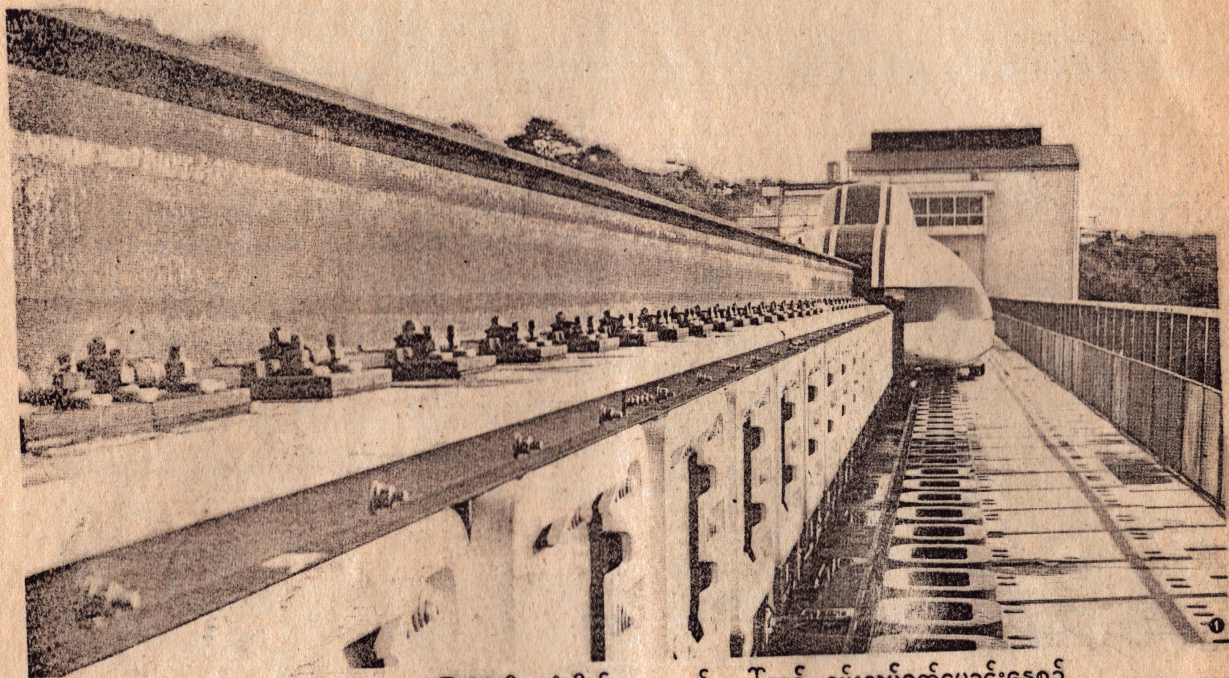
* Richard Trevithick
+ William Hedley
× George Stephenson

† Liverpool & Manchester Railway
‡ Robert Stephenson † Rocket † Mallard
ထ ၁ ကီလိုမီတာ = ၀.၆၂၁ မိုင်

* Shinkansen
† Bullet Train
+ HIKARI

× KODAMA
† Automatic Train Stop System (ATS)
‡ Automatic Train Control System (ATC)

နိုင်ငံတကာရေရာ ၈၀/၈၂

ဂျပန်သံလိုက်ရထားရွှေပြေးပုံစံကို သံလိုက်ရထားလမ်းပေါ်တွင် စမ်းသပ်ခုတ်မောင်းနေစဉ်

ချုပ်ရေးဌာနတစ်ခု ဖွင့်လှစ်ထား၍ ရထားခရီးစဉ် အား လုံးကို ထိန်းသိမ်းညွှန်ကြားပေးသည်။

တီဂျီပီ ၈။ ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပါရီမြို့မှ အရှေ့တောင်ဘက် လိုင်ယွန် β မြို့ကို ဆက်သွယ်ထားသော ခရီးစဉ်တွင် တီဂျီပီ အမြန်ရထားများ ခုတ်မောင်းပြေးဆွဲကြသည်။

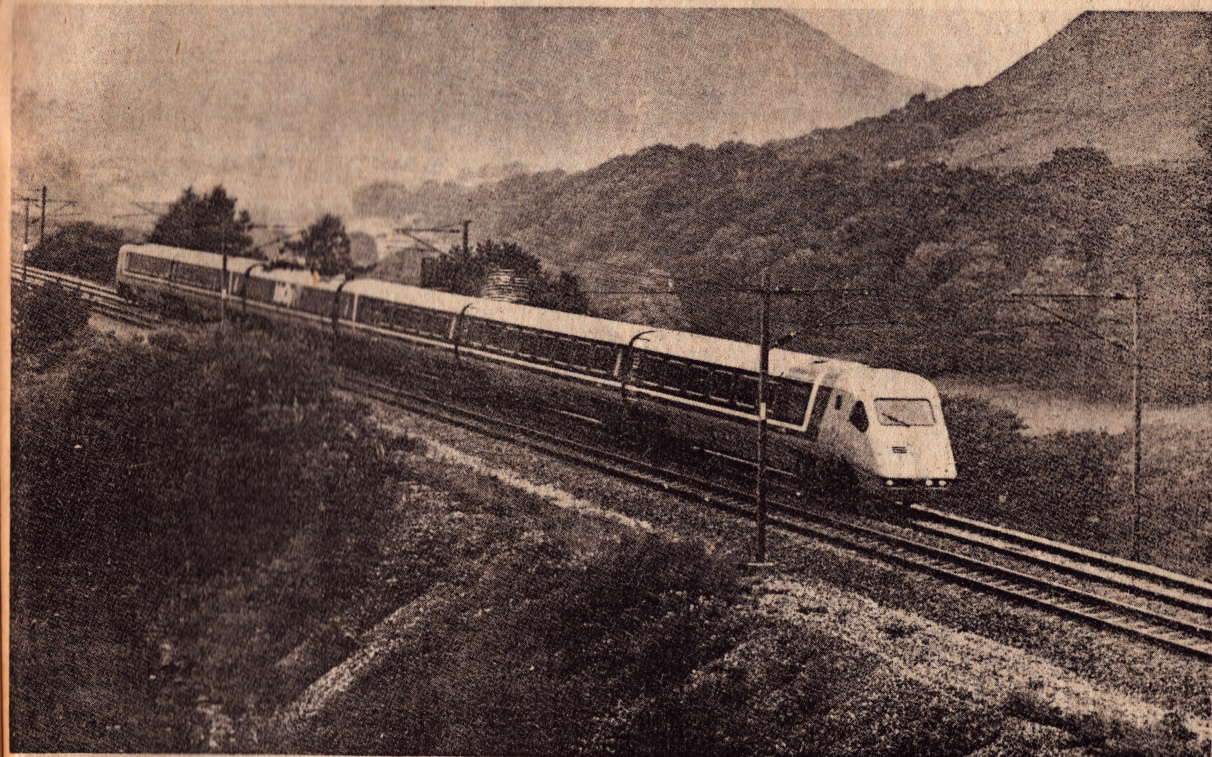
ပြင်သစ်နိုင်ငံသည် အမြန်ရထားများ တီထွင်ရန် နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် အမြန်ရထား ရွှေပြေးပုံစံကို စမ်းသပ်ရာ တနာရီလျှင် ၃၃၁ ကီလိုမီတာနှုန်း ခုတ်မောင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၉၆၇ ခုနှစ်တွင် အမြန်ရထား ခရီးစဉ် တခုကိုပြေးဆွဲခြင်းဖြင့် တီဂျီပီ အမြန်ရထား ခရီးစဉ် များကိုစတင်ခဲ့သည်။

တီဂျီပီ၏ ရွှေပြေးပါရီနှင့် တူးလော့စ် ၆ ခရီးစဉ် မှာ သမားရိုးကျ ရထားလမ်းဟောင်းပေါ်တွင် ပြေး ဆွဲခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး တနာရီလျှင် ကီလိုမီတာ ၂၀၀ နှုန်း ခုတ်မောင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် လေးနှစ် အကြာ တွင် တီဂျီပီ-၀၀၁ ရွှေပြေးပုံစံကို စမ်းသပ်ရာ တနာရီလျှင် ၃၁၈ ကီလိုမီတာနှုန်း ခုတ်မောင်းနိုင်ခဲ့

သည်။ ပြင်သစ်အစိုးရသည် အမြန်ရထား ခုတ်မောင်း နိုင်ရေးအတွက် ပါရီ-လိုင်ယွန် ရထား လမ်းသစ် ဖောက်လုပ်ရန် ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီး လျှပ်စစ် ရထား စက်ခေါင်း ၈၇ လုံး မှာကြား ခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ ကီလိုမီတာရှည်သော ပါရီ-လိုင်ယွန် ရထား လမ်းသစ်အတွက် ပေါင်သန်းပေါင်း ၈၅၀ ကုန် ကျခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ပထမဆုံး တီဂျီပီ ရထားကို ၁၉၇၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်လုပ်ပြီးစီးခဲ့ပြီး ပါရီ-လိုင်ယွန် ရထားလမ်းသစ်တွင် ခုတ်မောင်းခဲ့သည်။

တီဂျီပီ အမြန်ရထားများသည် တိုးတက်လာသော သိပ္ပံနှင့် စက်မှုနည်းပညာများကို အသုံးပြု၍ တည် ဆောက်ထားသည်။ တီဂျီပီ ရထားတစင်းလျှင် ရထား စက်ခေါင်း နှစ်လုံးနှင့် လူစီးတဲ့ ရှစ်တွဲ ပါဝင်သည်။ လူစီးတဲ့များ အနက် သုံးတွဲမှာ ပထမတန်းတဲ့များ ဖြစ်ပြီး ခရီးသည်ပေါင်း ၁၁၁ ဦး တင်ဆောင်နိုင် သည်။ ဒုတိယတန်းတဲ့ ငါးတွဲတွင် ခရီးသည်ပေါင်း ၂၇၅ ဦး ဟင်ဆောင်နိုင်သည်။

တီဂျီပီ ရထားများသည် အမြန်နှုန်း အလွန်မြင့်မား ရာ ပါရီနှင့် လိုင်ယွန် ခရီးစဉ်ကို နှစ်နာရီအတွင်း ခုတ်

ဗြိတိန်နိုင်ငံမှ အေပီတီ အမြန်ရထားတစင်း ခုတ်မောင်းနေစဉ်

မောင်းနိုင်ကြသည်။ ပုံမှန် ခုတ်မောင်းနိုင်သော အမြန် နှုန်းမှာ တနာရီလျှင် ကီလိုမီတာ ၂၆၀ နှုန်း ဖြစ် သော်လည်း ၁၉၈၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၆ ရက် နေ့တွင် တီဂျီပီ အမြန်ရထား တစင်းသည် တနာရီလျှင် ၃၈၀ ကီလိုမီတာနှုန်း ခုတ်မောင်း၍ ကမ္ဘာ့ အမြန်ဆုံး စံချိန်သစ် တင်နိုင်ခဲ့သည်။

တီဂျီပီ အမြန်ရထားများ၏ ခရီးသည် သယ်ပို့နိုင်မှု မှာလည်း တနှစ်ထက်တနှစ် တိုးတက်လျက် ရှိသည်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် ခရီးသည်ပေါင်း ၅ ဒသမ ၅ သန်း သယ်ပို့နိုင်ခဲ့ပြီး ၁၉၆၅ ခုနှစ်တွင် ၉ ဒသမ ၅ သန်းနှင့် ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် ၁၂ ဒသမ ၆ သန်း အထိ တိုးတက် လာခဲ့သည်။ ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် တီဂျီပီ ရထားများသည် ခရီးသည် စုစုပေါင်း ၂၂ သန်းအထိ သယ်ပို့နိုင်လိမ့် မည်ဟု မျှော်လင့်ထားသည်။

အေပီတီ ၈။ ရထားပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း စတင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ဗြိတိန်နိုင်ငံမှ ခရီးသည်တင် အမြန် ရထားများကို အေပီတီ ဟု မှည့်ခေါ်ထားသည်။ ပြင်သစ်နှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြင့်

မောင်းနှင်သော အမြန်ရထားများအတွက် သီးသန့် ရထားသံလမ်းများ ငွေကုန်ကြေးကျခံကာ ဖောက် လုပ်ခဲ့ရသည်။ ဗြိတိန် အမြန်ရထားများမှာ ရှိရင်းစွဲ ရထားသံလမ်းများပေါ်တွင်သာ ခုတ်မောင်းသည်။

ပထမဆုံး ဗြိတိန်အမြန်ရထား အေပီတီ-အီး ကို ဓာတ်ငွေ့ တာဘိုင်စက်ဖြင့် ခုတ်မောင်းခဲ့သော်လည်း ရွှေပြေးထုတ်လုပ်သော အေပီတီ-ပီ ရထားများကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြင့် ခုတ်မောင်းခဲ့သည်။ ဂျပန်နှင့် ပြင်သစ် အမြန်ရထားများနည်းတူ ကောင်းကင်ကြိုးမ တဆင့် ဓာတ်အားရယူခြင်းဖြစ်သည်။ အေပီတီ-ပီ ရွှေပြေးရထား သုံးစင်း တည်ဆောက် စမ်းသပ်ခဲ့ကြ သည်။

အေပီတီ ရထားများကို အမြင့်ဆုံး အမြန်နှုန်း ၂၅၀ ကီလိုမီတာ နှုန်းဖြင့် ခုတ်မောင်းနိုင်ရန် ရည် ရွယ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အေပီတီရထားများ ခုတ် မောင်းမည့် ဒေသမှာ ကုန်းမြင့်ဒေသ များပြား ခြင်း၊ ရာသီဥတု စွတ်စိုခြင်း၊ နင်းထူထပ်စွာ ကျခြင်း တို့ကြောင့် တီးချော်မှု မဖြစ်စေရန် ပြုပြင်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ရသည်။

θ TGV (Tes Grande Vitesse)
β Lyon

£ Toulouse

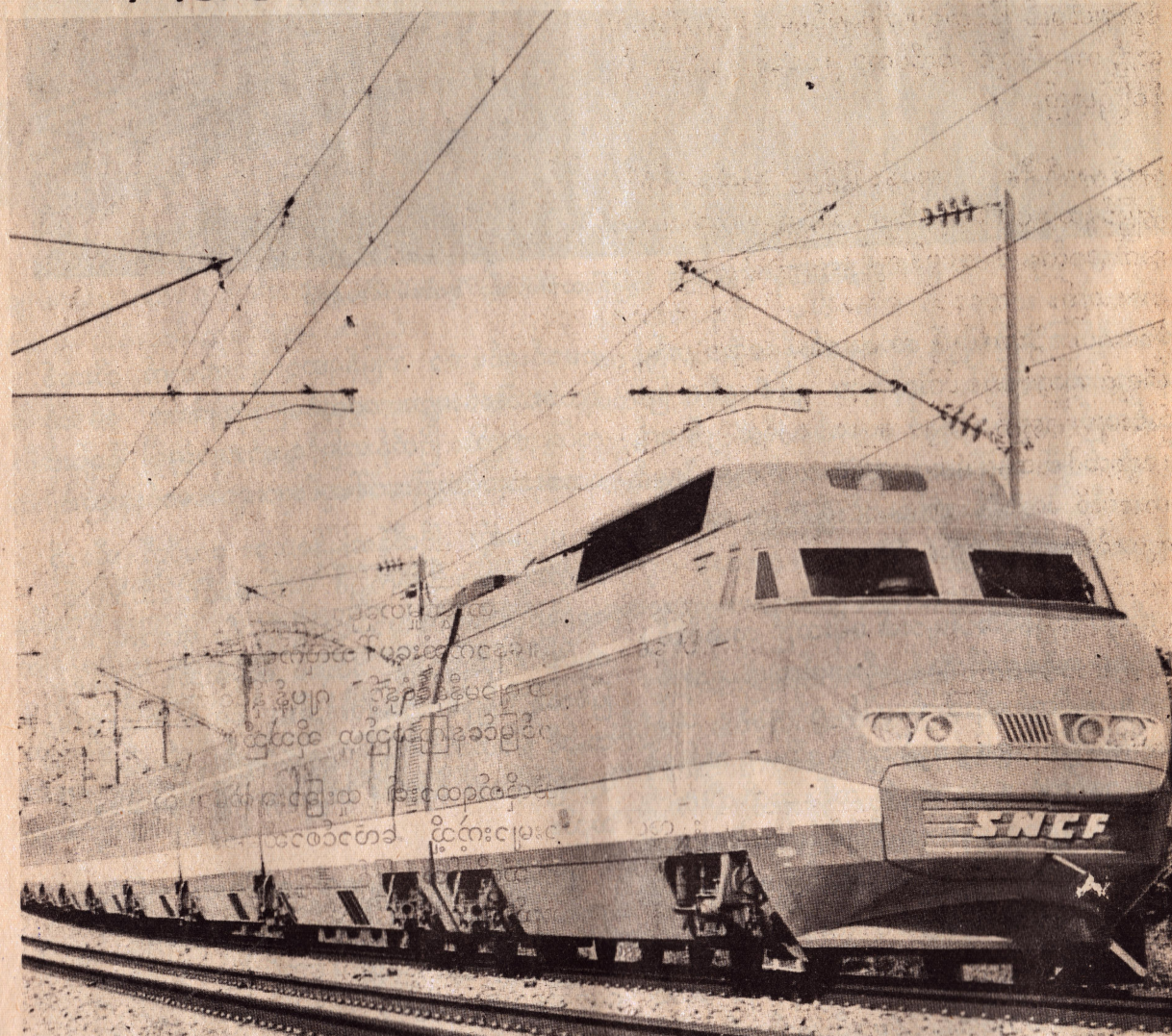
APT (Advanced Passenger Train)

နောက်ဆုံး ပုံစံမှာ အေပီတီ-အက်စ် ဖြစ်ပြီး စက်ခေါင်း တလုံးတည်းဖြင့် ခုတ်မောင်းနိုင်ရန် စီစဉ်ထားသည်။ သို့သော်လည်း အေပီတီ-အက်စ်သည် ၁၉၇၇ခုနှစ်အထိ ပြေးဆွဲနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ဟု ယူဆကြသည်။ အေပီတီ-အက်စ်ပုံစံ ရေးဆွဲ ထုတ်လုပ်မှုအတွက် ပေါင် ၃၉ သန်းကုန်ကျခဲ့ပြီး ခရီးသည်ပို့ဆောင်ရန် ရထား ၆၀ တည်ဆောက်လျှင် ပေါင်သန်းပေါင်း ၃၀၀ ကုန်ကျမည် ဖြစ်သည်။

အေပီတီ ရထားပုံစံများကို ဆက်လက် ပြင်ဆင်လျက်ရှိရာ အပြီးသတ် ရွေးချယ်ထားသော ပုံစံမှာ အေပီတီ ယူနစ် x ဖြစ်သည်။ ရထားတွဲ ၁၂ တွဲကို စက်ခေါင်းနှစ်လုံးဖြင့်ပြေးဆွဲမည်ဟုဆိုသည်။ အေပီတီ

ရထားပုံစံအမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲနေသော်လည်း ရွေးပြေးပုံစံ အေပီတီ ရထားနှစ်စင်းမှာ ဂလက်စကိုနှင့် အာစတန်ခရီးတွင် တပတ်လျှင် သုံးရက် စမ်းသပ်ခုတ်မောင်းနေဆဲဖြစ်သည်။ တပတ်လျှင် ငါးရက် အထိ တိုးမြှင့်ခုတ်မောင်းရန်လည်း စီစဉ်ထားသည်။

ဗြိတိန်ရထားပို့ဆောင်ရေးဌာနသည် မြို့တွင်းခရီးစဉ်များတွင် ပြေးဆွဲနေသော လျှပ်စစ်ရထားများ၏ ရာခိုင်နှုန်း ၆၀ မှ ၈၀ အထိကို အေပီတီရထားများဖြင့် အစားထိုးရန်ရည်ရွယ်ထားသည်။ သို့သော်လည်း အေပီတီရထားများဖြင့် ခရီးသည်ပို့ဆောင်မှုကို ၁၉၇၈ ခုနှစ်တွင် စတင် ဆောင်ရွက်နိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရသည်။

ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ ထုတ်လုပ်သော တီဂျီပီ အမြန်ရထား

x APT - U2

အီးအာရ် ၂၀၀ နှင့် ဖီအက်စ် ၂၀၀။ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုတွင် ၁၉၇၇ ခုနှစ်မှ စ၍ အီးအာရ်-၂၀၀* နှင့် ဖီအက်စ် ၂၀၀+ အမြန်ရထား နှစ်မျိုး စမ်းသပ်ခဲ့သည်။ အီးအာရ် ၂၀၀ အမျိုးအစား အမြန်ရထားကို ၁၉၇၉-၈၀ ပြည့်နှစ် အတွင်း စမ်းသပ် ခုတ်မောင်းခဲ့ပြီး ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်ကုန်မှ စ၍ မော်စကို-လီနင်ဂရက် ခရီးစဉ်တွင် ပုံမှန် ပြေးဆွဲလျက် ရှိသည်။ ဖီအက်စ် ၂၀၀ အမျိုးအစား အမြန်ရထားမှာလည်း စမ်းသပ် ခုတ်မောင်းရာ၌ ကျေနပ်ဖွယ်အဆင့်သို့ ရောက်ရှိနေသည်ဟု ဆိုသည်။ ယခုနှစ်အတွင်း ကြိုတင်ပြင်ဆင် ထပ်မံစမ်းသပ်ပြီး အီးအာရ် ၂၀၀ နှင့် ဖီအက်စ် ၂၀၀ အနက် တမျိုးကို အပြီးသပ် ရွေးချယ်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုအမြန်ရထား နှစ်မျိုးစလုံးသည် တနင်္ဂနွေလျှင် ကီလိုမီတာ ၂၀၀ နှုန်း ခုတ်မောင်းနိုင်ကြသည်။

အဲလ် အာရ် ဖီ။ ကနေဒါနိုင်ငံမှ အဲလ်အာရ်ဖီအမြန်ရထားမှာ ပေါ့ပါးမှု၊ လျင်မြန်မှု၊ ဆက်တောင့်သက်သာရှိမှုများအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ တည်ဆောက်ထားသည်။ ကနေဒါ ရထားကုမ္ပဏီကြီး သုံးခုက ဦးဆောင် ဦးရွက်ပြု၍ အဲလ်အာရ်ဖီ အမြန်ရထားကို တီထွင် ခဲ့ကြသည်။ ပုံစံရေးဆွဲခြင်း၊ စမ်းသပ်ဆောက်ခြင်းများအတွက် ၁၂ နှစ်ကြာ အချိန်ယူခဲ့ရသည်။ ယခုအခါ အဲလ်အာရ်ဖီရထားများမှာ ပြေးဆွဲနိုင်သော အဆင့်သို့ ရောက်ရှိနေပြီ။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုတွင် အဲလ်အာရ်ဖီစာစစ်ကို အနှစ်ကြာ လက်တွေ့ ခုတ်မောင်း ခဲ့သည်။ နောက်တစ်ပတ်လည်း ၁၉၈၁ ခုနှစ်ဆန်းမှစ၍ ကနေဒါနိုင်ငံတွင်ပင် စမ်းသပ် ခုတ်မောင်းလျက် ရှိသည်။

လက်ရှိ အခြေအနေ

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီး၏ ရထားပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းအများစုမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် အရှုံးပေါ်လျက် ရှိကြသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ ရှင်ကန်ဆင် အမြန်ရထားနှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံ တီဂျီပီ အမြန်ရထားခရီးစဉ်များတွင်သာ အမြတ်အစွန်း ရရှိခဲ့ကြသည်။ ရှင်ကန်ဆင် ရထားများသည် ၁၉၆၆ ခုနှစ်မှစ၍ အမြတ်ရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရှင်ကန်ဆင်၏ ကုန်ကျစရိတ် စုစုပေါင်း

မှာ ဒေါ်လာ တသန်းကျော် ဖြစ်ပြီး ဝင်ငွေမှာ ဒေါ်လာ ၁၁ သန်းခန့် ရှိသည်။ သို့သော်လည်း ဂျပန်နိုင်ငံမှ ရထားခရီးစဉ် အများစုသည် အရှုံးပေါ်နေရာ ယခုအခါ ခရီးစဉ် ၇၇ ခု ပိတ်ပစ်ရမည့် အခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်လျက် ရှိသည်။ အရှုံးပေါ်သဖြင့် ပိတ်ရန်ဆုံးဖြတ်ထားသော ခရီးစဉ် စုစုပေါင်းမှာ ၃,၀၉၉ ကီလိုမီတာ ရှိပြီး ၁၉၈၃ ခုနှစ် အကုန်တွင် ကီလိုမီတာ ၇၅၀ ကို ပထမ အဆင့် ပိတ်၍ ၁၉၈၅ ခုနှစ် အကုန်တွင် ဒုတိယအဆင့် ပိတ်မည် ဖြစ်ပြီး ထိုခရီးစဉ်များတွင် မော်တော်ကားများဖြင့် အစားထိုး ပြေးဆွဲသွားရန် စီစဉ်ထားသည်။

ထို့အတူပင် ဗြိတိန်နိုင်ငံ၏ ရထားပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းမှာလည်း လေးနှစ်ဆက်၍ မြတ်ခဲ့ပြီးနောက် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် အရှုံးပေါ်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင် ခရီးသည်ပို့ဆောင်မှု နှစ်ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်ခဲ့သော်လည်း ကုန်ပစ္စည်းတင်ပို့မှုမှာ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း ကျဆင်းခဲ့သောကြောင့် ရှုံးရခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခုနှစ်တွင် ဆုံးရှုံးမှု ပိုမိုကြီးမား လာနိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။

အလားအလာ

ရထားပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း တိုးတက်ခေတ်မီရေးအတွက် တီထွင် ကြံဆမှုများကို အဆက်မပြတ် ပြုလုပ်လျက် ရှိကြရာတွင် ပိုမိုလျင်မြန်သော၊ ပိုမိုစိတ်ချရသော တီထွင်မှုတခုမှာ သံလိုက်ရထား ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးပေါ်သံလိုက်ရထားကိုပြည်ထောင်စုသမ္မတဂျပန်နိုင်ငံနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံ တို့တွင် တီထွင်အောင်မြင်နေကြသည်ဟု ဆိုသည်။

သံလိုက်ရထား၏ ထူးခြားချက်မှာ လက်ရှိအမြန်ရထားများကဲ့သို့ လောင်စာဆီများ အသုံးပြုခြင်း မရှိပဲ သံလိုက်အားဖြင့် ရွေ့လျား ခုတ်မောင်းခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လေထုညစ်ညမ်းမှုမရှိသည့်ပြင် ခုတ်မောင်းရာ၌ အလွန်ငြိမ်သက်သည်ဟု ဆိုသည်။ သံလိုက်အားကို အသုံးပြုရာ၌လည်း ဂျာမန်သံလိုက်ရထားသည် ဆွဲငင်သောနည်းကို သုံးသည်။ ဂျပန်သံလိုက်ရထားကမူ တွန်းကန်သောနည်းကို သုံးသည်။

* ER-200
+ CS-200

၂၅ LRC (light, rapid, comfortable)
☞ Maglev (Magnetically Levitated) vehicle

သံလိုက်ရထား ရွေ့ပြေးစမ်းသပ်မှုများတွင် အမြန်နှုန်း အလွန်မြင့်မားကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ ဂျပန်နိုင်ငံမှ သံလိုက်ရထား ကို အစိုးရ၏ အားပေးမှုဖြင့် စက်မှုလုပ်ငန်းရှင် တစ်ဦးက စမ်းသပ်တီထွင်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ စမ်းသပ် မှုအတွက် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၁၀၀ကျော် ကုန် ကျခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ဂျပန်သံလိုက် ရထားသည် စမ်းသပ်မှုများ အောင်မြင်ပြီး အသုံးပြုနိုင်သော အဆင့်သို့ ရောက်ရှိနေသည်။ ၁၉၇၉ခုနှစ်က ဟမ်း ဘတ်မြို့၌ ကျင်းပသော သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ ပြပွဲတရပ်တွင် သံလိုက်ရထား ရွေ့ပြေးပုံစံကို လက် တွေ့ခတ်မောင်း ပြနိုင်ခဲ့သည်။ ထရန်စ်ရက်ပစ်* ဟု ခေါ်တွင်သော ဂျပန်သံလိုက်ရထားသည် တနာရီ မိုင် ၂၅၀ အမြန်နှုန်းခတ်မောင်းနိုင်ရာ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုကပင် စိတ်ဝင်စားလျက် ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

ဂျပန်နိုင်ငံတွင် သံလိုက်ရထားတီထွင်ရန် သုတေ သနဌာနကို ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် စတင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး ရွှေ့ပြေးပုံစံ အမ်အေ-၅၀၀+ ကို ၁၉၇၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် စမ်းသပ် မောင်းနှင်ရာ တနာရီလျှင် ၅၁၇ ကီလိုမီတာနှုန်း ခတ်မောင်း နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ နောက် အမ်အေ-၀၀၁× ကို ဆက်လက် တည် ဆောက်ခဲ့ပြီး စမ်းသပ်မှု အဆင့်ဆင့် ပြုလုပ်လျက်ရှိ သည်။ မီယာဇကီမြို့အနီးတွင်ခုနစ်ကီလိုမီတာရှည်သော သံလိုက် ရထားလမ်း တည်ဆောက်ထားပြီး ၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင် ထပ်မံ တိုးချဲ့ခဲ့သည်။ သံလိုက်ရထားကို အဝေးမှ ထိန်းချုပ်ကွပ်ကဲသော ဌာနတစ်ခုလည်း ပါရှိ သည်။

၁၉၈၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ နယူးဒေလီမြို့၌ ကျင်းပသော အာရှနှင့်အာရှအနောက် ပိုင်းဆိုင်ရာ ရထားပို့ဆောင်ရေး ညီလာခံတွင် ဂျပန် ကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့က သံလိုက်ရထားရွှေ့ပြေး စမ်း

ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုတွင် စမ်းသပ်ခတ်မောင်းလျက်ရှိသော စီအက်စ် ၂၀၀ အမြန်ရထား

သပ်မှုမှာ တနာရီ ၁၇၇ ကီလိုမီတာနှုန်း ခတ်မောင်းနိုင် ကြောင်း တင်ပြခဲ့သည်။ ။

မှီငြမ်းကိုးကားသော စာအုပ်စာတမ်းများ

- ၁။ Encyclopaedia Britannica, Vol. 18, Vol. 22, Encyclopaedia Britannica Inc., 1980
- ၂။ Facts and Figures, Japanese National Railways, Tokyo, 1981 Edition
- ၃။ International Railway Journal, May 1980, U.S.A
- ၄။ JNR, Japanese National Railways, Japan
- ၅။ Jane's World Railways, 1974-75, Seventeenth Edition, London
- ၆။ New Scientist, Vol. 91, No. 127, London
- ၇။ Railways, Transworld Publishers, 1971, London
- ၈။ Railways Gazette International, Vol. 137, No. 4, April 1981, U.K
- ၉။ SHINKANSEN, International Department, JNR, Tokyo, 1979 & 1982
- ၁၀။ The TGV Paris-Sud-Est, SNCF, 1981
- ၁၁။ TGV Paris Sud Est, France, INF 013(A)
- ၁၂။ The Statesman (India), 2-7-82
- ၁၃။ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း အတွဲ ၉ စာပေဗမာန်

* Transrapid

+ ML-500

× MLU-001

တလအတွင်း သတင်းမှတ်တမ်း

ဩဂုတ် ၁ ရက်။ ကင်ညာ နိုင်ငံတွင် ပုန်ကန်ခြား နားသော လေတပ်က နိုင်ငံတော်အာဏာ သိမ်းရန် ကြံစည်မှုကို အစိုးရအပေါ် သစ္စာ စောင့်သိသော ကြည်းတပ်နှင့် ရဲအဖွဲ့တို့က ဖြိုခွင်းလိုက်သည်။

လီဘာနွန် နိုင်ငံတွင် စစ်ရေး လှုပ်ရှားမှုများ အားလုံး ရပ်စဲရန် ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီ အစည်းအဝေးက တညီတညွတ်တည်း ဆုံးဖြတ် တောင်းဆို လိုက်သည်။ လုံခြုံရေး ကောင်စီ၏ ထို ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ လီဘာနွန်နိုင်ငံအတွင်းသို့ အစုအ ရေး တပ်များ ဝင်ရောက်ခဲ့သည့်နောက် သတ္တမမြောက် ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်သည်။

ဩဂုတ် ၂ ရက်။ ပါပူဝါ နယူးဂီနီ နိုင်ငံ၏ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ အပြီးတွင် ပထမဆုံး ကျင်းပ သည့် ပါလီမန် အစည်းအဝေးက ပန်ဂါပါတီခေါင်း ဆောင် မိုက်ကယ်ဆိုမီယားအား ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ပြန်လည် ရွေးချယ် တင်မြှောက်သည်။

ဩဂုတ် ၃ ရက်။ သက်ကြီးရွယ်အိုများ အနာဂတ် ရေးဆိုင်ရာ ညီလာခံနှင့် အာကာသ ငြိမ်းချမ်းစွာ အသုံးပြုရေးဆိုင်ရာ ညီလာခံသို့ တက်ရောက် မိန့်ခွန်း ပြောကြားမည့် ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ် ဟာဗီ ယားပဲရက်စ်ဒေကွေးလျားသည် ဩစထရီးယားနိုင်ငံ ဗီယင်နာမြို့သို့ ရောက်ရှိသည်။

ဩဂုတ် ၄ ရက်။ ဟိရိုရှီးမားမြို့ပေါ်သို့ ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၆ ရက်နေ့က အဏုမြူဗုံးကြဲချခဲ့ရာတွင် သေ ဆုံးခဲ့ရသူပေါင်း ၁၅၁,၆၈၉ ဦး ရှိသည်ဟု ဟိရိုရှီး မားမြို့တော် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့က ထုတ်ပြန် ကြေငြာ သည်။ ဗုံးဒဏ်ကြောင့် ဓာတ်ရောင်ခြည် သင့်သူပေါင်း မှာ ၄၀၂,၄၉၁ ဦး ရှိသည်ဟု ထိုကြေငြာချက်တွင် ဖော်ပြပါရှိသည်။

ဩဂုတ် ၅ ရက်။ ကင်ညာနိုင်ငံတွင် အထမမြောက် သော အာဏာသိမ်းရန် ကြံစည်မှု ဖြစ်ပွားစဉ် သေ ဆုံးရသူပေါင်း ၁၂၉ ဦးရှိသည်ဟု သမ္မတ အာရပ်မိုဝ် က ကြေငြာသည်။

ဩဂုတ် ၆ ရက်။ ဩစထရီးယားနိုင်ငံ ဗီယင်နာ မြို့တွင် ရက်သတ္တ နှစ်ပတ်ကြာ ကျင်းပလာခဲ့သော သက်ကြီးရွယ်အိုများ အနာဂတ်ရေးဆိုင်ရာ ညီလာခံ ပြီးဆုံးသည်။

လီဘာနွန်နိုင်ငံမှ အစုအရဲတပ်များ ရုပ်သိမ်းခြင်း မပြုသရွေ့ အစုအရဲနိုင်ငံကို တကမ္ဘာလုံးက စစ်ရေး အထောက်အပံ့ မပြုရန် တောင်းဆိုသည့် ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စု၏ အဆိုပြုချက်ကို ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေး ကောင်စီတွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုက ဗီတို အာဏာဖြင့် ပယ်ချသည်။

ဩဂုတ် ၇ ရက်။ ဝန်ကြီးချုပ် ဂီယိုဗန်နီစပါဒိုလီနီ ခေါင်းဆောင်သော အီတလီငါးပါတီ ညွန့်ပေါင်း အစိုးရသည် ညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့ထဲမှ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ အဖွဲ့ဝင်များ နုတ်သိမ်းသွားသဖြင့် ရာထူးမှ နုတ်ထွက် လိုက်သည်။

အရှေ့တောင် အာရှ နိုင်ငံများအဖွဲ့ (အာစီယံ) ၏ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများအစည်းအဝေးကို ထိုင်းနိုင်ငံ ဗန်ကောက်မြို့တွင် တရက်ကြာ ကျင်းပပြီး ကမ်းပူးချား ပြဿနာ ဖြေရှင်းရေးအတွက် ဗီယက်နမ်၏ အကြံပြု ချက်ကို ငြင်းပယ်၍ ကမ်းပူးချားညွန့်ပေါင်းအစိုးရ၏ တိုက်ပွဲဝင်မှုကို နိုင်ငံတကာက ထောက်ခံရန် တိုက် တွန်းဆုံးဖြတ်သည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ကိုးရက်ကြာ သွား ရောက် လည်ပတ်ခဲ့သော အိန္ဒိယဝန်ကြီးချုပ် မစ္စက အင်ဒီရာဂန္ဒီသည် နယူးဒေလီမြို့သို့ ပြန်လည် ရောက် ရှိသည်။

ဩဂုတ် ၈ ရက်။ အိန္ဒိယ၊ နီပေါ၊ ဘူတန်၊ ပါကစ္စတန်၊ သီရိလင်္ကာ၊ မော်လဒိုဗ်နှင့် အာဂလားဒေရှ် နိုင်ငံတို့မှ နိုင်ငံခြားရေးဌာန အတွင်းဝန်များတက်ရောက်သော တောင်အာရှနိုင်ငံများ၏ နှစ်ရက်ကြာမည့် အစည်း အဝေးကို ပါကစ္စတန်နိုင်ငံ အစ္စလာမာဘတ်မြို့တွင် မြို့တွင်း ဖွင့်လှစ်ကျင်းပသည်။

ဩဂုတ် ၉ ရက်။ အာကာသသို့ စစ်ရေးချဲ့ထွင်လာ မှုကို ဟန့်တားရန် ကမ္ဘာကြီးအဖွဲ့ အချိန်ရှိသေးသော် လည်း အလွန်ပင် နည်းနေပြီဟု ကုလသမဂ္ဂ အတွင်း ရေးမှူး ဟာဗီယားပဲရက်စ်ဒေကွေးလျားက ဩစထရီး ယားနိုင်ငံ ဗီယင်နာမြို့တွင် ကျင်းပသည့် အာကာသ စူးစမ်းလေ့လာရေးနှင့် အာကာသကို ငြိမ်းချမ်းစွာ အသုံးပြုရေးဆိုင်ရာ ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ညီလာခံ ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနား၌ ပြောကြားသည်။

အစွဲရေးတို့၏ ဝန်းရံပိတ်ဆို့မှုကို ခံနေရသော ဘိရုတ်မြို့မှ ပါလက်စတိုင်းတပ်များ ဆုတ်ခွာနုတ် သိမ်းရေးအတွက်လီဘာနွန်၊ အမေရိကန်တို့နှင့်သဘော တူညီမှု ရရှိပြီဟု ပါလက်စတိုင်း လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ယာဆာအာရာဖတ်က ကြေငြာသည်။

ဩဂုတ် ၁၀ ရက်။ ဘေရွတ်မှ ပါလက်စတိုင်း တပ်များ ရုပ်သိမ်းမည့် အမေရိကန် တင်ပြချက်ကို အစွဲရေးက မူအားဖြင့် သဘောတူလိုက်သည်။

ဩဂုတ် ၁၁ ရက်။ ဩစတြေးလျနိုင်ငံတွင် နှစ် ၈၀ အတွင်း မကြုံစဖူးသော မိုးခေါင်မှုကြောင့် ဂျုံခင်း များ ပျက်စီးမည့်ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ကြုံကြိုက်နေရပြီး ဂျုံအထွက် ရာခိုင်နှုန်း ၃၀ အထိ လျော့နည်းဖွယ် ရှိသည်ဟု သက်ဆိုင်ရာမှ ကြေငြာသည်။

ဩဂုတ် ၁၂ ရက်။ လာမည့်နှစ်အတွက် တရုတ် ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတို့၏ ဒေသ လာ သန်း ၆၀ ဖိုး ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ သဘော တူညီချက်ကို နှစ်နိုင်ငံ ကိုယ်စားလှယ်များ လက်မှတ် ရေးထိုးကြသည်။

အိန္ဒိယ-ပါကစ္စတန် နှစ်နိုင်ငံဆက်ဆံရေး တိုးတက် ရေးအတွက် အစွဲရေးလမ်းမတစ်ခုတွင် နှစ်ရက်ကြာ ကျင်းပသည့် ဆွေးနွေးပွဲမှာ သဘောတူညီချက် တစုံ တရာ မရရှိပဲ ပြီးဆုံးသွားသည်။

ဩဂုတ် ၁၄ ရက်။ အီရန် နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး ဆာဒီဂေါ့ဘဇာဒီသည် အီရန်အစိုးရကို ဖြုတ်ချရန် ဦးဆောင်ခဲ့သည်ဟူသော စွဲချက်ဖြင့် စစ်ခုံရုံးတင်စစ် ဆေးခြင်းခံရသည်။

အင်ဂိုလာသမ္မတ ဟိုစေးအီကွာဒို နှစ်ဆန်တိုက်သည် ပြည်ပကုန်သွယ်ရေးနှင့် စီမံကိန်းဝန်ကြီးလိပိုဒိုနာစီမင် တို့အား ထုတ်ပယ်ခြင်း အပါအဝင် အင်ဂိုလာအစိုးရ အဖွဲ့အတွင်း အပြောင်းအလဲများကို ပြုလုပ်သည်။

အသက် (၅၆)နှစ် အရွယ်ရှိ ဆိုရှယ်လစ်ဒီမိုက ရက် ဝါဒီဆဲလ်ဗာဒိုလ်ဂျော့ချီ ဘလန်ကိုသည် ဒိုမိုနို ကန် သမ္မတနိုင်ငံ၏ သမ္မတသစ်အဖြစ် ကျမ်းသစ္စာ ကျိန်ဆိုသည်။

ဩဂုတ် ၁၇ ရက်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံတို့သည် ထိုင်ဝမ်ကျွန်းသို့ အမေရိကန်လက်နက်များ ရောင်းချရေးအပေါ် နှစ် နိုင်ငံ အငြင်းပွားနေမှုကို အဆုံးသတ်ရန် သဘောတူ ညီကြသည်။

ဩဂုတ် ၁၈ ရက်။ ဂျပန်အစိုးရအပေါ် အယုံ အကြည်မရှိကြောင်းအဆိုကို အတိုက်အခံပါတီ နှစ်ခု က ဂျပန်ဒီမိုကရေစီယက်လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းရာ လွှတ် တော်က မဲအပြတ်အသတ်ဖြင့် ပယ်ချလိုက်သည်။

ဩဂုတ် ၁၉ ရက်။ အမေရိကန် ငြိမ်းချမ်းရေး သံတမန် ဖိလစ်ဟာဘစ်ရေးဆွဲတင်ပြသည့် ဘိရုတ်မြို့ တွင် ပိတ်မိနေသော ပါလက်စတိုင်း ပြောက်ကျား များပြောင်းရွှေ့ပေးရေး အစီအစဉ်ကို လက်ခံအတည် ပြုလိုက်ပြီဟု အစွဲရေးအစိုးရက ကြေငြာသည်။

ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံက ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေးကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အစွဲရေး နိုင်ငံကလျစ်လျူရှုခြင်းအတွက် ပြစ်တင်ရှုတ်ချလိုက်ပြီး ပါလက်စတိုင်း လူမျိုးများ၏ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် နှင့် အမျိုးသားလွတ်လပ်မှုကို ထောက်ခံကြောင်း ထပ် မံဆုံးဖြတ်သည်။

ဩဂုတ် ၂၁ ရက်။ အစွဲရေးတပ်များ၏ ဝိုင်းဝန်း ပိတ်ဆို့ခြင်းကို ခံနေရသည့် ပါလက်စတိုင်း ပြောက် ကျား ပထမအသုတ်သည် ဆိုက်ပရပ်စ် နိုင်ငံမှတစ်ဆင့် ဂျော်ဒန်၊ အီရတ်၊ နိုင်ငံများသို့သွားရန် ဘိရုတ်မြို့ အနောက်ပိုင်းမှ စတင်ထွက်ခွာသွားသည်။

ဩဂုတ် ၂၃ ရက်။ အီတလီ ညွန့်ပေါင်း အစိုးရ သစ်ကို အောင်မြင်စွာ ဖွဲ့စည်းနိုင်ပြီဟု အီတလီဝန် ကြီးချုပ်သစ်အဖြစ် သမ္မတက တာဝန်ပေးခြင်းခံရသူ စပါဒိုလီနီက အီတလီသမ္မတ ဆန်ဒရိုပါတီနီအား အစီ ရင်ခံသည်။

လီဘာနွန်ပါလီမန်သည် လီဘာနွန်နိုင်ငံတွင် အင် အားကောင်းသော လက်ယာဝါဒီ ခရစ်ယန်ပြည်သူ စစ်ခေါင်းဆောင် အသက် ၃၄ နှစ်ရှိ ဘိရုတ် မာယ်လ်အား လီဘာနွန်သမ္မတအဖြစ် ရွေးချယ်လိုက် သည်။

ဩဂုတ်လ ၂၇ ရက်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံသည် တရုတ် ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံသို့ မီးရပ်ချိ ၂၀၀၀ တိုက်လေ ယာဉ်များ ရောင်းချရန်ဆုံးဖြတ်ထားသည်ဟု ပြင်သစ် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ချားလ်ဟာနက ပြောကြား သည်။

ဩဂုတ် ၃၀ ရက်။ ပါလက်စတိုင်း လွတ်မြောက် ရေးအဖွဲ့ (ပီအဲလ်အို) ခေါင်းဆောင် ယာဆာအာရာ ဖတ်သည် နိုင်ငံတကာ ရေတပ်၏ အကာအကွယ် အစောင့်အရှောက်ဖြင့်ဘိရုတ်မြို့မှ ထွက်ခွာသွားသည်။

ကျ်စာစောင်တွင်

ယခုလ မျက်နှာပိုး

ရထားပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းသည် လျင်မြန်ရေး ခေတ်သို့ ကူးပြောင်းလျက်ရှိရာ စက်မှုနိုင်ငံကြီးများ၌ ခရီးသည်တင် အမြန်ရထားများ တီထွင်ရန် အဆက် မပြတ် ကြိုးပမ်းလျက် ရှိကြသည်။ ပုံမှာ ဂျပန်နိုင်ငံမှ ရှင်ကန်ဆင် အမြန်ရထားခုတ်မောင်းနေစဉ် တွေ့မြင် ရပုံ ဖြစ်သည်။

“ခေတ်မီ ရထား ပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်း” ဆောင်းပါးကို စာမျက်နှာ ၄၀ တွင်ရှုပါရန်။

နိုင်ငံရေး

- ကမ်ပူးချားပြဿနာ ၁
- မောရီရှပ်စ်နိုင်ငံရေး ၈
- ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာများအတွင်းရှိ ကျွန်းနယ်မြေများ ၁၃

စီးပွားရေး

- စက်မှုထိပ်သီး ခုနစ်နိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုအခြေအနေ ၁၈
- စီးပွားရေးရာ သတင်းပဒေသာ ၂၇

စစ်ရေး

- ဗေဘုကလန်စစ်ပွဲမှ လက်နက်ဆန်းများ ၂၉

အထွေထွေ

- ခေတ်မီ ရထားပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း ၄၀
- တလအတွင်း သတင်းမှတ်တမ်း ၄၇

အဖိုး တစ်ကျပ် ပြား ၅၀

မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ ဗဟိုကော်မတီဌာနချုပ် ပါတီစာနယ်ဇင်းဌာန ဌာနမှူး ဦးခင်မောင်ကြည် (မှတ်ပုံတင် အမှတ် ၀၂၆၈၁) က ထုတ်ဝေ၍ ပါတီပုံနှိပ်တိုက် အမှတ် ၅၃ နတ်မောက်လမ်းသွယ် ရန်ကုန်မြို့တွင် ဌာနခွဲမှူး ဦးသန်းအောင် (မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၂၂၄၆) က ပုံနှိပ်သည်။